

BBK KRANT

Nr. 264 Uitgave van de landelijke Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars BBK

€ 1.60

15 juli 2004

KUNSTEN IN HET NAUW

Foto: © Hans-Joachim Schröter

'Blind' kunst in de openbare ruimte.

Eindhoven, juni 2004

De blinde muur aan de Keizersgracht is symbolisch voor de situatie van de beeldende kunstenaars in een deel van Noord-Brabant. De BBK heeft met het congres op 11 juni heeft geprobeert de kunstenaars weer een stem te geven.

De noodzaak van overleg en samenwerking word door iedereen onderschreven. Ook de aanwezige mensen uit de politiek waren ervan overtuigd dat je zonder de kunstenaars niet kunt spreken van verbetering van de infrastructuur en de mogelijkheden.

De pogingen om Brabant beter op de kaart te zetten zullen falen als de makers van kunst

en cultuur niet actief bij de toekomstplannen worden betrokken. Een ouderwetse vorm van betutteling gecombineerd met weinig respect voor de kunstenaars is tot op dit moment het probleem van de provincie bestuurders in Noord-Brabant.

Bij de gemeenten zijn er die hun best doen om samen met 'het veld' het klimaat voor de cultuur te verbeteren, en anderen die menen alles zelf te kunnen. Vaak met onaangename gevolgen van privatisering (Tilburg), en bezuinigingen die de zwakke infrastructuur vaak nog verder aantasten.

Lees verder op pagina 3 over het BBK congres 'Weinig perspectief in Brabant'.

CONGRES IN EINDHOVEN	3
<i>door de redactie</i>	
BBK-RIJNMOND VRAAGT	5
<i>door het gewest</i>	
BBK CURSUS	5
<i>door het bureau</i>	
KUNSTENAARS & GALERIES	8
<i>door Rob den Boer</i>	
VURIGE TONGEN	10
<i>Diverse commentaren</i>	
DE VREDESPIJP	14
<i>door Ron van den Bosch</i>	
LEDENEXPOSITIES	16
SAMIATRA	18
<i>door Rob den Boer</i>	
WEST-BRABANT	24
<i>kunstmanifestatie verslag van Marije Kos</i>	
ALMOST REAL	27
<i>verslag van een conferentie van de Europese Culturele Stichting van Ad Breedveld</i>	

...kunstenaars-
materialen...

de Hazelaar ART SUPPLIES

Pimpelmees 1 ■ Soest ■ T 035 6012825
di t/m vr: 9.00-17.00 ■ za: 10.00-16.00
www.hazelaar.nl

DE VERENIGING

DE SITUATIE

Het lijkt erop dat heel langzaam de culturele infrastructuur door snelle en economisch ingestelde bestuurders en bureaucraten wordt afgebroken. Het gebeurt niet ineens maar steentje voor steentje. Zogenoemde schaalvergroting en tegelijk wegbezuinigen van kleine voorzieningen geven het zelfde resultaat. De grote instellingen verbureaucratiseren en krijgen daar nog extra geld voor. Individuele kunstenaars mogen geen aanspraak meer maken op bepaalde fondsen die daarvoor waren opgericht.

Tegelijk leuren politici met verhalen van wat toch allemaal door particulier initiatief tot stand komt, om ons ervan af te leiden dat zij zelf voor cultuur steeds minder over hebben.

Waar moet de creativiteit vandaan komen van de kunstenaars of de cultuurregelaars? De invloed van kunstenaars op cultureel beleid wordt steeds minder. Zij worden vervangen door economen en zogenoemde 'professionals' of mensen die zich als zodanig verkopen.

De ideeën en plannen van staatssecretaris Van der Laan werken schaalvergroting in de

hand, in het onderwijs is die schaalvergroting al lang een van oorzaken van de grote problemen. Schaalvergroting op het terrein van de beeldende kunst werkt alleen inefficiëntie en geldverspilling in de hand.

Als ik dan in mijn dagblad lees 'Rijkdom leidt niet tot humaner beleid voor kwetsbare groepen' en het artikel over de internationale organisatie 'Social Watch' begint met de zin "Nederland is rijker dan ooit ... " dan vraag ik mij af wat met deze maatschappij aan de hand is. Als je een organisatie 'Cultural Watch` zou hebben was de beschrijving van de kwetsbare delen van het culturele veld hetzelfde.

Het lijkt alsof een samenhang bestaat tussen de toenemende rijkdom en de steeds grotere bezuinigingen op het openbare cultuurbudget. Er is dus geen sprake van armoede, maar wel van geestelijke armoede. Waar ligt het probleem? Bij de verdeling van de rijkdom!

Na het verdwijnen van de dictaturen van het voormalig oostblok en het verdwijnen van de daarmee gepaarde bedreigingen wordt nu de winst verdeeld onder de grote

marktpartijen, niet onder de Europese burgers.

Gemeenschappelijke belangen worden in de ontstane graai-cultuur steeds minder ontzien.

De VVD vertelt dat er een einde moet komen aan de verzorgingsstaat, maar wat moet daarvoor in de plaats komen: een armoedestaat? De culturele armoedestaat begint al vorm te krijgen.

Na Amerikaans voorbeeld moet iedereen de kans krijgen om armoede mee te maken, dat is pas vrijheid. Er mag alleen kunst gemaakt worden die verkoopt, de rest dient opgeruimd. De markt lost alles op. Is dit de toekomst ???

Het zou goed zijn als kunstenaars en de culturele organisaties inzien dat de kwestie niet is dat er geen geld zou zijn voor cultuur ; feit is dat men dat geld er niet voor over heeft. Men zie het als risico-kapitaal ...

Hans-Joachim Schröter

COLOFON

De BBK Krant is een uitgave van de Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars, BBK te Amsterdam.

Le Journal BBK est une édition de l'Association Professionnelle des Artistes Plastiques, BBK en Amsterdam.

Die BBK Zeitung wird von der Berufsvereinigung Bildender Künstler BBK in Amsterdam herausgegeben.

The BBK Newspaper is published by the Association of professional visual artists, BBK in Amsterdam.

Il giornale BBK é una pubblicazione dell'associazione professionale degli artisti BBK ad Amsterdam.

El periódico BBK es una publicación de la asociación de los artistas plásticos profesionales, BBK en Amsterdam.

ISSN 0166-1361

Adres:
Uiterwaardenstraat 209,
1079 CN, Amsterdam.
E-mail: bbk@bbknet.nl
Website: www.bbknet.nl
Tel.: 020 - 623 54 56
Fax.: 020 - 624 95 85
Postbank: 583458

Redactie
Jan Piet van der Berg,
Ron van den Bosch,
Rob den Boer,
Anja Bokma,
Ad Breedveld,
Jonna van 't Hof,
Marina van der Kooi
Marije Kos,
Peter van Loon,
Hans-Joachim Schröter,
Auke Wassenaar,
Dunya Willeman.

Coördinatie, vormgeving + prépress:
Hans-Joachim Schröter
h.schroter@chello.nl
Postbus 379
5600 AJ Eindhoven

Advertentie-exploitatie:
Ben Frisch
Target Planning
Postbus 75261
1070 AG Amsterdam
Tel.: 020 - 644 22 33
Fax.: 020 - 644 22 63
E-mail: bbkkrant@targetplanning.nl

Druk:
Dijkman Offset, Diemen
Tel.: 020 - 398 08 08

Prijs losse nummers: € 1,60
Abonnement : € 20,00

Hoewel aan de inhoud de uiterste zorg is besteed, aanvaardt de uitgever geen aansprakelijkheid voor fouten of onjuist overgekomen feitelijkheden. Alle rechten van de afbeeldingen en teksten zijn eigendom van de auteurs.

De BBK KRANT kan ook op onze website: www.bbknet.nl als PDF bestand (circa 2 MB) worden bekeken. *Alle uitgaven vanaf zomer 2001.*

NIEUWE LEDEN

- P. Bertus, Maastricht
- J. de Bruin, Heemstede
- M. le Blanc, Enschede
- V. ten Dam, Groningen
- J. Dassaud, Amsterdam
- C. Egas, Leiden
- S. Harmon, Gouda
- I. Hemminga, Groningen
- J. Hoffman, Delfzijl
- J. Kaan, Amsterdam
- W. Klaassen, Wamel
- H. Khouri, Capelle a/d IJse
- R. Lucassen, Den Haag
- J. Maas, Enschede
- C. Mastenbroek, Arnhem
- B. Payens, Amsterdam
- B. Spiegeler, Den Haag
- C. Verborg, Arnhem

BUREAU BBK

Het bureau van de BBK is geopend van maandag tot en met donderdag en telefonisch bereikbaar voor informatie of het maken van een afspraak van 10.00 - 16.00 uur.
Voor vragen over belasting en juridische zaken kunt u donderdag en vrijdag van 14.30 - 16.00 uur terecht bij Hannah Straetemans. Telefoon 020 - 623 54 56, of e-mail bbk@bbknet.nl.
Wij verzoeken een ieder niet 'zomaar', zonder afspraak, binnen te lopen.

Bureaumedewerkers:
Joop Booy: bureaucoördinator, belastingzaken, algemene zaken.
Anja Bokma: algemene zaken, ledenadministratie, subsidies, BBK-Krant.
Hannah Straetemans: belastingzaken, juridisch advies.
Jonna van 't Hof: algemene zaken.

BBK GEWESTEN EN CONTACTPERSONEN

Friesland:
A. Wassenaar, Schoolplein 7
8748 BR Witmarsum.
Tel. 051 - 753 13 02

Drenthe:
Charles Henri, Paardemaat 7
9742 KA Meppel
Tel. 0522 - 240390

Rijnmond:
Schonebergerweg 45, 3023 ZG Rotterdam.
Tel. 010 - 476 38 81.
Ma t/m vrij vanaf 12.00 tot 17.00 uur.
e-mail: bbk.rijnmond@wanadoo.nl

Den Haag:
Peter van Loon
Assendelftstraat 24, 2512 VW Den Haag.
Tel. 070 - 360 72 03 / 070 - 364 46 03

Gelderland:
Marjorie ter Heurne
Anna Paulownastraat 41, 6812 BW Arnhem.
Tel. 026 - 351 19 16 (ma: 18.00-20.00uur)

BESTUUR VAN DE BBK

Pim Knaup (kunstvakonderwijs, werkgroep toekomst.)

Guillaume Knies (atelierbeleid/huren)

Henk Rijzinga (politiek-inhoudelijk)

Theodor Schokker (atelierbeleid, huren)

Hans-Joachim Schröter (financiën/krant)

Ron van den Bosch (krant)

Martin Veltman (politiek-inhoudelijk)

BBK Noord Nederland
Johan van der Dong
Oude Boteringestraat 63
9712 GE Groningen
T 050 - 360 42 64
Maandag en dinsdag 10-17.00 uur
E: bbkgroningen@hotmail.com

Adviespunt Beeldende Kunstenaars Drenthe
Vanaf de tweede week van oktober 2003 wordt al door de BBK-Noord in samenwerking met het CBK Drenthe tussen 13.00 uur en 16.00 uur een open inloopmiddag gehouden voor alle kunstenaars uit de provincie Drenthe die vragen hebben over (de zakelijke kanten van) hun beroepspraktijk.
De open inloopmiddag vindt iedere tweede dinsdag van de maand plaats in het gebouw van het CBK te Assen.
Nijverheidsweg 35a (*industrieterrein bij de Rackethal)

Friesland
Een zelfde spreekuur gaat draaien in de Fotogalerie No.5 Nieuwe Oosterstraat 5 8911 KM te Leeuwarden draaien.
De open inloopmiddag daar vindt op de derde dinsdag van de maand plaats.
13.00 uur tot 16.00 uur.

Limburg
Maja van der Putten,
Dorpsstraat 23a,
6251NA Eckelrade
tel.: 043 408 49 50
e-mail: majaybasje@keyaccess.nl

Bijdragen voor de volgende krant (265) moeten voor 10 augustus 2004 op het bureau van de BBK of bbk@bbknet.nl of h.schroter@chello.nl zijn ontvangen.

houtgereedschap

de Hazelaar ART SUPPLIES

Pimpelmees 1 ■ Soest ■ T 035 6012825
di t/m vr: 9.00-17.00 ■ za: 10.00-16.00
www.hazelaar.nl

WEINIG PERSPECTIEF IN BRABANT

Tijdens het BBK Congres te Eindhoven op 11 juni discussieerden kunstenaars, politiek en instellingen in Museum Kempenland over de toekomst van de beeldende kunst in Noord-Brabant en in hun stad.

De bijeenkomst werd geopend door BBK-voorzitter Martin Veltman. Hij herinnerde aan de uitspraak van staatssecretaris Medy van der Laan dat de negen (inmiddels veertien) gemeenten waar de rijksbijdrage voor cultuur wordt geconcentreerd, het geld niet meer mogen gebruiken voor individuele inkomensondersteuning. Volgens Veltman gaat het bij de overheid alleen om Rembrandt, van Gogh en Joop van den Ende en dus om geld. Cultuur is echter een onderdeel van het leven. Er zou meer aandacht voor moeten komen op scholen. Ook daar wordt volgens Veltman veel te conservatief gedacht. Kunstenaars kunnen worden ingezet om deze culturele lessen te helpen invullen. Volgens hem is over deze inzet heel veel gesproken, totdat de overheid merkte dat het geld ging kosten. Toen ging men zich afvragen wat het allemaal eigenlijk oplevert en gebeurde er uiteindelijk niets. Kunst begint veel eerder dan een museum of een concert. Veltman riep de kunstenaars op om actief te worden.

Eindhoven Innovatieve Cultuurstad?

De gedeputeerde van cultuur van de provincie Noord-Brabant kon niet op het congres aanwezig zijn. De wethouder van cultuur van Eindhoven, Paul Van der Grinten, was er wel. Volgens van der Grinten zijn kunst en cultuur de motor van Eindhoven, naar zijn zeggen een stad met een internationale uitstraling. De cultuurnota is tot stand gekomen vanuit de opdracht om in te spelen op de volgende vier kenmerken: maatschappelijke trends (bijvoorbeeld vrije tijdsbesteding), demografische factoren (bv. meer allochtonen), het eigene van de stad en het terugdringen van de bureaucratie door de verantwoordelijkheid van de burger te versterken. De nieuwe visie op cultuur die de gemeenteraad van Eindhoven onlangs heeft aangenomen, legt volgens hem een basis voor de komende tien jaar. Dat laatste betekent dat kunstenaars als culturele ondernemers zichzelf binnen een afzienbare tijd moeten kunnen bedruipen door hun beroepspraktijk op een meer zakelijke manier te benaderen. De gemeente trekt zich terug op een regierol. Een goed regisseur zorgt volgens de wethouder dat het spel goed gespeeld wordt en is verder onzichtbaar. De gemeente bepaalt dan niet meer zelf alles, maar zorgt dat de spelers in het veld dat doen. Speerpunten in dit beleid zijn: een pluriform aanbod, de laboratoriumfunctie versterken (meer broedplaatsen), verlevendiging van de (binnen-)stad en laagdrempelige cultuur-educatie. Volgen Van der Grinten komt steeds minder budget door de bezuinigingen in Den Haag. We moeten alle creativiteit inzetten om de stad te ontwikkelen, de stad moet niet op slot worden gedraaid. Dat neemt niet weg dat een aantal dingen 'even niet' zullen kunnen of uitgesteld moeten worden. Het uiteindelijke doel moet zijn dat Eindhoven zich tot een innovatieve cultuurstad ontwikkelt. Vanuit de historie is Eindhoven de laatste anderhalve eeuw innovatief geweest. De kenniseconomie moet worden versterkt met een pendant naar cultuur. Cultuur kan de 'kille' technologie mooi aanvullen.

Reflectie op het verleden

De directeur van het museum Kempenland, Peter Thoben, schetste vanuit een cultuur-historische invalshoek een beeld van de kunsten in Brabant. Het museum wil volgens hem laten zien wat er in Eindhoven is en wat dit betekent voor de stad. Van oorsprong was Eindhoven een kleine kern met wat dorpen eromheen. Door de industriële ontwikkeling groeide deze bebouwing aan elkaar. In de negentiende eeuw was er maar één academie

voor de vrije kunsten in de provincie Brabant en wel in Den Bosch. Daarnaast ontstonden tekenscholen die in de eerste plaats de functie hadden werkmensen technische vaardigheden bij te brengen.

Kunst werd vooral beoefend in gegoede kringen door dames als een vorm van vrije tijdsbesteding. Professionele kunstenaars vertrokken doorgaans naar België om er opgeleid te worden.

Omstreeks 1880 werd tekenen als vak ingevoerd op de HBS. Dat trok tekenleraren en kunstenaars naar Brabant. In Heeze ontstond daarnaast een kunstenaarskolonie. Daardoor werden autochtone Brabanders ook gestimuleerd in de kunst. Lieden als Jan Kruyssen, zijn zoon Anton en Peter van der Braken waren autodidacten die omschreven kunnen worden als 'in het land der blinden is eenoog koning'.

Met de opening van het Van Abbemuseum in 1936 en het ontstaan van de Zuid-Nederlandse Onafhankelijken in 1933, kregen kunstenaars de kans hun werk te laten zien. Toen Edy de Wilde in de jaren vijftig directeur werd van het Van Abbemuseum werden de ambities zo hoog gesteld dat de aansluiting met de

plaatselijke kunstenaars verloren ging. In dezelfde tijd kwamen er wat kunsthandels in Eindhoven en er ontstond een klein circuit van expositiemogelijkheden, dat in 1955 met De Krabbedans werd uitgebreid. Verder werden er ook academies gesticht in Den Bosch, Tilburg en Breda. Uit de Middelbare Kunstnijverheidsschool groeide de huidige designacademie. Daardoor groeide de vraag naar expositiemogelijkheden. In de jaren zeventig was de Oost-Brabantse kunstenaarsvereniging een sterk aanwezige belangenclub, met een relatie met de BBK.

In 1932 ontstond het museum Kempenland met als doelstelling om de geschiedenis van de sterk veranderende stad te registreren. Eindhoven had nooit grote schilders gehad die een tijdsbeeld op doek vastlegden. Het stadsbestuur had in die tijd al matige belangstelling voor het eigen erfgoed. Innovatie betekende in hun ogen vooruitkijken en niet omkijken. Geschiedenis komt volgens Thoben echter niet vanzelf, zij wordt vastgelegd in verhalen en beelden. De nieuwe cultuurvisie van de gemeente is vooral toekomstgericht. Reflectie op het verleden is

echter nodig als ijkpunt. Cultuurhistorie is belangrijk om de toekomstvisie te verklaren en de stad een eigen identiteit te geven.

Makelaar in hedendaagse kunst

Ook De Krabbedans is al een flinke tijd in Eindhoven gevestigd. Volgens directeur Frank Eerhart is het in 1955 ontstane kunstenaars-initiatief een van de oudste in Nederland. De aangesloten kunstenaars wilden destijds een eigen plek om hun werk te kunnen tonen. Het begon allemaal in een school aan de Keizersgracht met steun van de gemeente. In het midden van de jaren zeventig kwamen er achtereenvolgens het filmhuis, de kunst-uitleen en een café bij.

Uit praktische overwegingen, die onder andere te maken hadden met parkeergelegenheid, verhuisde de Krabbedans in 1998 naar de Witte Dame, een voormalige Philips-fabriek in het centrum. Een plek met een geheel andere uitstraling, maar wel veel kostbaarder. Dit zou volgens de gemeente geen gevolgen hebben voor de exploitatie. Door de bezuinigingen op cultuur staat de Krabbedans hierdoor toch ter discussie, wat vooral ten koste dreigt te gaan van de zeer bescheiden mogelijkheden voor het organiseren van exposities.

Wat de kunstuitleen betreft maakte een rapport van het bureau Berenschot onderscheid in twee soorten functies. Een private kunstuitleen die zichzelf moet bedruipen en een uitleen als onderdeel van een instituut, bijvoorbeeld een CBK dat ook tentoonstellingen organiseert. De selfsupporting opzet laat weinig ruimte voor experiment, de getoonde kunst moet geld opleveren.

Eenzijdigheid ligt op de loer. Commercie mag best, maar niet als enige. Waarom zou een CBK self-supporting moeten zijn als het Muziekcentrum en de Schouwburg dat niet moeten, vroeg Eerhart zich af. Ten behoeve van de ontwikkeling van de kunst als geheel moet je niet alleen kunstwerken presenteren en selecteren op de verkoopbaarheid en de vraag. De Krabbedans is een centrum voor hedendaagse kunst, de uitleen is slechts een middel om mensen daarmee in aanraking te brengen. Eerhart sprak dan ook de wens uit dat de 'makelaarsfunctie' van de Krabbedans zou kunnen blijven bestaan.

Waar kan een kunstenaar zich het beste vestigen?

Onder het motto 'De ruimtelijke ordening van de beeldende kunst in Nederland' gaf dr. Teunis IJdens van het IVA in Tilburg een presentatie over de spreiding van subsidies en aankoopbeleid in Nederland. Volgens hem is tot nu toe weinig bekend over lokale en regionale kunstmarkten en beleidseffecten. Nu de subsidies voor de kunsten worden geconcentreerd in een aantal grote steden, zal de vraag naar kennis daarover toenemen. Van alle professionele kunstenaars zit volgens IJdens' onderzoek rond de vijftig procent in de grote steden in de Randstad. Dat geldt ook voor galleries, CBK's en kunstenaars-initiatieven. De overige gedeelten van Nederland zijn kennelijk weinig aantrekkelijk voor kunstenaars. Galleries gaan duidelijk bij het aanbod zitten. Zo is er een concentratie van expertise ontstaan in Amsterdam en omgeving.

Kunstenaars in de WIK hebben weinig inkomsten. Op zich is het natuurlijk een stimuleringsregeling, maar het percentage WIK-gebruikers geeft een beeld van de verdeling van de armoede in een bepaald gebied. Het aandeel van de verstrekte subsidies uit fondsen zegt iets over de artistieke kwaliteit. De inzet van de kunstkoopregeling geeft indicaties over het succes op de particuliere markt. Verhoudingsgewijs zitten bijvoorbeeld in Noord-Holland weinig kunstenaars in de WIK en in Gelderland en Groningen juist veel, ten opzichte van het aantal verleende subsidies. Bij de veertien

Wethouder Paul van der Grinten

Janneke Slot

Drs. Peter Thoben

Frank Eerhart

Mr. Paul Verhaegh tijdens de discussie

DE VERENIGING

SERVICE

VERZEKERINGEN

Wettelijke aansprakelijkheid beroep en privé inboedel en werkruimte via Assurantiën Versluits. Speciaal afgestemd op en bedoeld voor kunstenaars. Bewijs van lidmaatschap van een beroepsorganisatie overleggen. Telefoon: 0117 - 452 353.
De Triodosbank kent voor haar klanten een basisverzekeringspakket, toegesneden op de specifieke situatie van kunstenaars, bestaande uit de verzekering van de kunst/handelsvoorraad (inclusief gratis verzekering transportrisico tot maximaal 20% van de waarde), goederen en aansprakelijkheid en privé-verzekeringen. Info: 030 - 693 6500.

KUNSTENAARSMATERIAAL

De Stichting Kunstenaarsmateriaal geeft informatie en adviezen over toepassing van materialen en mogelijke schadelijke gevolgen daarvan. BBK-leden kunnen hier tegen gereduceerd tarief gebruik van maken. Ook voor vragen over schadelijke stoffen en 'beveiliging' van het atelier kunt u hier terecht. Telefoonnummer van KM: 020 - 305 45 08.

AUTEURSRECHT

Auteursrechtinformatie voor BBK-leden: Hans Joachim Schröter, tel: 040 - 243 17 31.

PUBLICATIES

ADMINISTRATIE OOK EEN KUNST

Handleiding voor het opzetten van een eenvoudige (BTW)administratie, incl. BTW-aangifte.
Een beeldend kunstenaar moet zich steeds meer als ondernemer opstellen: voor de WIK, voor de Sociale Dienst, voor het aanvragen van stipendia en subsidies, voor de BTW en de inkomstenbelasting.
Dit boekje biedt een handleiding bij het opzetten van een eenvoudige administratie volgens het kasstelsel en tabellarisch kasboek. Aan de orde komen het boeken, openen en afsluiten van een maand, en het jaarwerk (balans, verlies- en winstrekening). In een apart hoofdstuk wordt uitgebreid ingegaan op de beeldende kunst(enaar) en BTW.

U kunt dit boekje bestellen door overmaking van € 10,- (BBK-leden) of € 13,- (niet-leden), inclusief verzendkosten, naar rekening 58 34 58 t.n.v. BBK Amsterdam, o.v.v. Administratie.

CONTRACTEN

Galeriecontract, verkoopcontract, opdrachtcontract en consignatiecontract. Een setje inclusief leveringsvoorwaarden voor beeldende kunst kost € 2,50 (leden) of €4,00 (niet-leden), incl. verzendkosten. Te bestellen door overmaking van het betreffende bedrag naar postbankrekening 58 34 58 t.n.v. BBK Amsterdam, o.v.v. contracten.

BEELDEND KUNSTENAAR
HANDBOEK VOOR DE
BEROEPSPRAKTIJK

Actuele informatie over de beeldende kunstenaar als ondernemer, met onder andere een indicatie voor het vaststellen van de prijs van een kunstwerk. Hoe werkt sponsoring en hoe regel ik mijn internationale transport van kunstwerken. Ook aandacht voor de gezondheid van de kunstenaar door informatie over een verantwoorde manier

van werken met materialen en gereedschappen en voorzieningen. Het handboek bevat een uitgebreide adressenlijst en index te bestellen door € 11,00 (niet leden € 13,00) inclusief verzendkosten over te maken op (**let op nieuw**) postbank 526 113 t.n.v. Federatie van Kunstenaarsverenigingen, Amsterdam. O.v.v.: Handboek beroepspraktijk.

LEDENADVERTENTIES

ATELIER TE HUUR

Centrum van Amsterdam, rustige en mooie locatie, prachtig licht, totaal opp. 80 m2, € 435,- (incl.)
Tijdelijk te huur vanaf 1 juli voor een periode van een half jaar tot een jaar.

Heeft u interesse, neem dan contact op met Cristina Guerreiro via e-mail cristina.g@ip.pt

Vervolg op pagina 5

BBK leden kunnen gratis gebruik maken van de mogelijkheid om korte ledenadvertenties (max 10 regels) te plaatsen op deze pagina, en hun expositie aan te kondigen op pagina 16 en 17. In dit laatste geval behoort het opnemen van een afbeelding tot de mogelijkheden.

Kopij aanleveren tot uiterlijk 15 augustus 2004 voor krant 265 die in september 2004 verschijnt!

OPROEP 1
GEWEST RIJNMOND

Het gewest BBK-Rijnmond zoekt kandidaten voor de verschillende adviescommissies in het Rijnmond-gebied, o.a. van het CBK Rotterdam.
BBK-leden die belangstelling hebben voor zo'n (betaalde) functie wordt verzocht een recent cv en evt. andere relevante informatie per post op te sturen naar: **BBK-Rijnmond, Schonebergerweg 45, 3023 ZG Rotterdam** met de aantekening erbij dat u belangstelling heeft voor commissiewerk. We nemen pas contact met u op indien er een geschikte vacature is, tot die tijd houden wij u 'in voorraad'.

OPROEP 2
GEWEST RIJNMOND

Het gewest Rijnmond is voornemens ook 'elektronisch' met haar leden te gaan communiceren over het beeldende kunstbeleid in deze regio en daaraan gerelateerde onderwerpen. Wij verzoeken daarom alle Rijnmondlleden die daarvoor belangstelling hebben hun e-mailadres door te geven aan: **bbk.rijnmond@wanadoo.nl**, onder vermelding van volledige naam en adres.
Wilt u daarbij (in trefwoorden) aangeven (1) voor welke beleidsterreinen u interesse heeft en (2) op welke beleidsterreinen u zelf reeds enige deskundigheid heeft (bijvoorbeeld kunstonderwijs, opdrachtenbeleid en BKOR, expositiebeleid, WIK, buitenland, kunstuitleen, projectsubsidies, SKVR, atelierbeleid, etc).

Bij voldoende belangstelling hoort u t.z.t. van ons.

SERVICE VAN BUITEN DE BBK

STICHTING BEELDRECHT

De Stichting Beeldrecht is een auteursrechtorganisatie. Zij behartigt de belangen van de bij haar aangesloten beeldmakers. Er zijn verschillende aansluitmogelijkheden, bijv. voor reproductierecht. Beeldrecht ziet toe op correct gebruik van het werk, draagt zorg voor vergoeding bij reproductie en biedt gratis juridische bijstand bij inbreuk.

Stichting Beeldrecht
Amstelveenseweg 88-90
1075 XJ Amsterdam tel: 020 5891840

TRANS ARTISTS

Trans Artists is een informatiepunt voor kunstenaars die activiteiten in het buitenland willen ontwikkelen. Meer informatie:

Stichting Trans Artists,
Keizersgracht 462 sous
1016 GE Amsterdam
telefoon: 020 - 612 7400
E-mail: info@transartists.nl
www.transartists.nl

STICHTING MATERIAALFONDS
VOOR BEELDENDE KUNST EN
VORMGEVING

Het Materiaalfonds verstrekt renteloze leningen aan beeldend kunstenaars en vormgevers Een aanvraag kan worden verstrekt voor materiaal- en uitvoeringskosten, nodig voor het realiseren van een project waarmee de kunstenaar of vormgever zich wil profileren.
Voor algemene beroepskosten en atelierinrichting wordt geen lening verstrekt.
De aanvrager dient contact op te nemen met de consulent van het Materiaalfonds, waarna een afspraak wordt gemaakt.

Stichting Materiaalfonds voor
Beeldende Kunst en Vormgeving
Oude Braak 22
1012 PS Amsterdam
t 020 6255112
f 020 6253757
materiaalfonds.bkv@planet.nl
www.materiaalfonds.nl

MELDPUNT WIK

Omdat blijkt dat er nog steeds veel problemen omtrent de WIK zijn, roept de BBK het Meldpunt WIK nieuw leven in.
Bij deze roepen wij iedereen op zijn WIK-probleem zo kort en bondig mogelijk op papier te zetten en op te sturen naar de BBK, Uiterwaardenstraat 209, 1079 CN Amsterdam. Ook melden per e-mail is mogelijk via bbk@bbknet.nl.

OPROEP AAN
ALLE LEDEN

Het BBK kantoor roep alle leden op hun **e-mail adres** op te geven aan de administratie. Dat kan via een mailtje naar: **bbk@bbknet.nl** graag hierbij uw volledige naam en adres op geven.

Natuurlijk kunt u het mailadres ook via Tante Pos op een briefkaart etc. opsturen.

Het is de bedoeling via dit medium sneller en efficiënter met de leden te kunnen communiceren.

INTERNET

BLIKOPKUNST.NL
25% korting op het inschrijfgeld en het maken van een homepage met eigen internetadres.Lidmaatschapskaart BBK overleggen.
tel. 020 - 423 35 71,
fax. 020 - 423 35 72,
E-mail: info@blikopkunst.nl,
Internet: www.blikopkunst.nl

ArtOlive.com
Gratis je eigen internetpagina waarop je niet alleen een onbeperkt aantal kunstwerken kunt exposeren, maar ook direct kunt aanbieden voor uitleen en/of verkoop via ArtOlive. Bel ArtOlive op tel. 020 - 471 36 04 of e-mail naar support@artolive.com. Aanmelden? Ga naar www.artolive.com.

ArsNova
Kunstwerken tegen gereduceerd tarief op internet. Geen inschrijfgeld voor BBK leden (lidmaatschapskaart overleggen). 20% korting op het standaardabonnement (5 afbeeldingen en tekstpagina). Tel. 022 - 362 36 69 of: www.arsnova.nl

Elteha KUNST site
Wilt u kunstliefhebbers rechtstreeks thuis bereiken? Open dan uw eigen GALERIE-PAGINA op de Elteha-website. Met accent op uw persoonlijke stijl en kunstwerken. Nu met BBK-introductiekorting van 50% op een twee-jarig contract.
Tel . 0512 330445
06 44464810
[mail s.zandstra@frizan-elteha.nl](mailto:s.zandstra@frizan-elteha.nl)
www.elteha-kunst-site.nl

**FEDERATIE VAN
KUNSTENAARSVERENIGINGEN**
Kloveniersburgwal 47, 1011 JX
Amsterdam.Telefoon: 020 - 626 9112
Fax: 020 - 624 4193 e-mail: info@fvkv.nl
website: www.fvkv.nl

BELASTINGAANGIFTE

Ook dit jaar is het weer mogelijk om uw belastingaangifte via de belastingconsulenten van de BBK te laten verzorgen. Afspraken kunnen worden gemaakt vanaf maandag 2 februari 2004 via het kantoor van de BBK, tel. 020 - 623 54 56, ma t/m do 10.00 - 16.00 uur.

Als u in 2003 ook uw belastingaangifte via de belastingconsulent van de BBK heeft laten verzorgen, regelt de BBK voor dit jaar automatisch het uitstel.

Gezien de meerkosten van programmatuur en de tijd die erin gaat zitten zal de bijdrage dit jaar € 55,- gaan bedragen.

Voor de efficiëncy willen we iedereen vragen de gegevens zo compleet en bondig mogelijk aan te leveren, daarmee voorkomt u verdere prijsverhogingen of doorberekening van een uurtarief.

De schattingsformulieren dienen direct na binnenkomst te worden doorgestuurd naar het kantoor van de BBK (t.a.v. Joop of Hannah), met de vermelding of er dit jaar veel in de financiële situatie is veranderd.

BBK CURSUS

CURSUS ADMINISTRATIE VOOR BEELDEND KUNSTENAARS

Een goede administratie (boekhouding) is noodzakelijk voor het invullen van uw aangifte inkomstenbelasting, de BTW-aangifte, maar ook voor de WIK of het aanvragen van subsidies. Hiervoor heeft de BBK de handleiding 'Administratie ook een kunst' geschreven. (Zie ook de advertentie op pagina 21)

Op basis van deze handleiding geeft de BBK de tweedaagse cursus administratie op 7 en 14 september en op 21 en 28 september 2004.

Aan de orde komen het boeken, openen en afsluiten van een maand, het jaarwerk (balans, winst- en verliesrekening) en de BTW met veel praktijkgerichte voorbeelden.

Plaats: Centraal Station Amsterdam, zaal ASSV. Tijd: 12.30 - 17.00 uur.

Docent: Joop Booij.

Kosten: BBK-leden 50 euro, niet leden 100 euro (incl. de handleiding 'Administratie ook een kunst').

Aanmelden:
maandag t/m donderdag 14.00 - 16.00 uur 020 - 623 54 56 of per e-mail bbk@bbknet.nl. Na aanmelding wordt u verdere informatie toegezonden.

Beeldhouwerscollectief ABK
tentoonstellingsvereniging
van beroepskunstenaars
voor driedimensionele kunst
Wilt u lid worden, info:
www.abk-info.nl
docu.abk@planet.nl
tel. 020-6256332

OPROEP

Geachte leden van de BBK!

Het landelijk bestuur en de redactie van de BBK Krant willen graag op de hoogte blijven van bezuinigingen op cultuur. Blijkbaar wordt in het hele land door provinciale en gemeentelijke overheden bezuinigd. Wij stellen het op prijs als u ons d.m.v. krantenknipsels, of schriftelijke berichten doorgeeft wat er op dit terrein in uw regio gebeurt. Dit kan het beste per fax, e-mail aan **BBK@bbknet.nl** of brief of briefkaart aan het bureau. Niet per telefoon. Het is onze bedoeling om op deze manier een beter beeld te krijgen van de ontwikkelingen in het hele land. Met deze informatie kunnen wij beter reageren op de politieke ontwikkelingen.

Bij voorbaat dank voor de medewerking.

LEDENADVERTENTIES

STUDIO te huur

Een deel van mijn studio (geschik voor o.a. schilderen en grafisch werk) staat tot 1 november a.s. leeg en is te huur. Het overblijvende deel gebruik ik alleen voor opslag. De oppervlakte van het lege deel is ruim 40 m2 op de begane grond, met daarnaast gebruik van keuken (warm en koud water, koelkast), hal en wc. De lokatie is in stadsdeel Westerpark, pal naast de Jordaan. Huur € 350,- per maand alles inclusief. *Reacties graag per telefoon 020 4222 139 of per e-mail annieschoterman@zonnet.nl*

BBK T-shirt nu te koop!

Voor alle BBK-leden is er nu een aanbieding: een speciaal BBK T-shirt. Het T-shirt kost € 15 (incl. verzendkosten) en is verkrijgbaar via het landelijk bureau van de BBK, telefoon 020 623 54 56 of bbk@bbknet.nl.

BERICHTEN

CULTUURPLEIN.NL

Op 1 maart is de nieuwe website www.cultuurplein.nl gelanceerd. Op deze site is informatie te vinden voor iedereen die zich met cultuureducatie bezig houdt, verder is het een portal, waarlangs alle voor het onderwerp relevante websites te vinden zijn. cultuurplein.nl is tot stand gekomen in opdracht van de projectgroep Cultuur en School van het ministerie van OCW.

ARTPOOL.NL

(BBK-leden)kunstenaars kunnen nu voor weinig geld deelnemen aan een collectief artforum c.q. website. Deze site, www.artpool.nl, werd vorig jaar opgericht als tijdelijke cyber-expositie van de deelnemers aan de Kunstroute Westelijke Eilanden. De site is inmiddels verzelfstandigd en wil 'n alternatief bieden voor de bestaande commerciële kunstsites.

Indien men zijn site compleet aanlevert kost dat € 20 p.j.; dat houdt in dat deze individuele site geplaatst wordt op www.artpool.nl als z.g.n. "subsite" met maximaal 20 afbeeldingen + C.V. + teller. Indien hulp gewenst is van de webmaster (b.v. het laten bouwen van de gewenste site) wordt daarnaast € 15 per 1:1/4 uur gerekend.

www.artpool.nl blijft vrij van reclame en andere vervuiling.

*Kijk voor meer info op:
www.artpool.nl/ subsites, etc.*

BBK-RIJNMOND VRAAGT UW MENING

Onderwerp: **Opdrachtenbank**

Al een tijd terug heeft BBK-Rijnmond het idee opgevat dat een digitale opdrachtenbank een nuttig instrument zou kunnen zijn om vraag en aanbod van de opdrachtenmarkt bij elkaar te brengen. De ontwikkeling van een dergelijke Opdrachtenbank bij het CBK Rotterdam (t.b.v. potentiële opdrachtgevers en opdrachtnemers) zou naar onze mening een belangrijke aanvulling kunnen zijn op het reeds bestaande instrumentarium van het CBK. Ook directeur CBK is hiervan overtuigd en heeft zich in principe bereid verklaard hier geld en mankracht voor vrij te maken indien het beroepsveld het idee voldoende ondersteunt.

Aangezien een aantal kunstenaars ook nog wel wat bezwaren zag tegen enkele onderdelen van een dergelijke databank, hebben we besloten eerst gezamenlijk een vooronderzoek te doen om na te gaan

- of het idee op hoofdlijnen voldoende support vindt in het beroepsveld, of er voldoende belangstelling voor bestaat,
- tegen welke onderdelen van de databank er eventueel bezwaren zijn van uw kant,
- en hoe het idee dus verder het beste zou kunnen worden ingevuld en uitgewerkt.

We geven hieronder een toelichting op het voorlopige plan.

Onder opdrachten verstaan we zowel projectopdrachten (project- en activiteiten-subsidieregeling) en kleinschalige opdrachten (KOB) als beeldende kunst in de openbare ruimte (BKOR). Eventueel zouden ook andere opdrachten (bijv. schilderijopdrachten) kunnen worden opgenomen, maar dat moet nog worden gezien.

Met een digitale opdrachtenbank doelen we op een databank (website; tekst en beeld), waarin bijvoorbeeld de volgende 5 onderdelen opgenomen zouden kunnen worden:

- 1.vraagzijde: een overzicht van ideeën en wensen van opdrachtgevers (particulieren, bedrijven, instellingen, overheden) t.a.v. kunstopdrachten. Dit kan variëren van een globale, nog niet duidelijk uitgesproken wens ('Wij zouden hier wel iets willen, maar weten nog niet wat en hoe') tot een duidelijke opdrachtschrijving met een indicatie van het beschikbare budget.
- 2.aanbodzijde algemeen: een overzicht van (bij het CBK Rotterdam ingeschreven) kunstenaars die werk in opdracht zouden willen uitvoeren, en een aanduiding in algemene termen van wat hun discipline/ werkwijze/ materiaalgebruik/ etc. is en wat hun ervaringen en wensen t.a.v. opdrachten zijn. ('Ik zou wel weer eens een groot wandrelief in geglazuurd aardewerk willen maken en ik zoek een passende opdrachtgever')
- 3.aanbodzijde specifiek: een overzicht van meer geconcretiseerde ideeën, uitgewerkte concepten en concrete ontwerpen van kunstenaars, die alleen nog op uitvoering wachten. De kunstenaar komt met een aanbod: hij heeft reeds een concreet idee of zelfs ontwerp, maar zoekt nog een geschikte opdrachtgever. ('Ik heb een ontwerp gemaakt voor een speelobject op een schoolplein afbeelding ontwerp, toelichting, prijsindicatie en zoek een school die mij die opdracht wil geven.')
- 4.lopende opdrachten: een overzicht van lopende opdrachten waar nog aan gewerkt wordt en de procesgang hiervan. Het verloop van de opdrachten en de nieuwe inzichten die tijdens het werken ontstaan, o.a. als gevolg van de interactie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer, kunnen zichtbaar worden gemaakt. Dit kan een belangrijke voorlichtende functie vervullen voor nog onervaren opdrachtgevers en opdrachtnemers.
- 5.eindresultaten: een overzicht van de reeds uitgevoerde opdrachten van het KOB, projectopdrachten en BKOR, als voorbeeld voor opdrachtgevers en opdrachtnemers van wat er allemaal mogelijk is en al gedaan is, en als een soort 'verantwoording' achteraf.

Een dergelijke opdrachtenbank draagt niet alleen bij tot het inzichtelijker maken van, en beter op elkaar afstemmen van vraag en aanbod, maar kan tevens potentiële opdrachtgevers op een idee brengen en verleiden tot het verlenen van een opdracht. De Opdrachtenbank kan dus tevens bijdragen aan marktverruiming en vergroting van het publieksbereik. Anderzijds kan de databank informatief en leerzaam zijn voor nieuwe opdrachtgevers en opdrachtnemers. Een koppeling met het reeds bestaande documentatiesysteem van het CBK lijkt voor de hand te liggen.

Naast deze databank/ website zouden er ook ontmoetingsmomenten kunnen worden georganiseerd door het CBK, zodat nog onervaren nieuwkomers op de opdrachtenmarkt iets kunnen leren van meer ervaren collega's of collega's die op dat moment aan een opdracht bezig zijn. In een later stadium kan wellicht (als daar geld voor is) de betreffende coördinator ook actief acquirierend optreden naar het publiek, overheden en bedrijfsleven, om opdrachten te werven.

Tot zover de toelichting op ons plan. Hoe het vooronderzoek precies zal worden gehouden is op het moment dat wij dit schrijven nog niet bekend. Daarover wordt nog overleg gevoerd met het CBK Rotterdam. Het kan zijn dat de vragen die wij u willen stellen op de sites van het CBK en/of de BBK komen:

www.cbk.rotterdam.nl (> DocInfo)

www.bbknet.nl (> Algemene informatie > gewesten > BBK-Rijnmond),

het kan zijn dat u een e-mail ontvangt, of beiden. Houdt dus de beide sites in de gaten! Ook indien u nog geen ervaring heeft met opdrachtsituaties of indien u niet in Rotterdam woont of werkt zijn wij geïnteresseerd in uw mening.

We verzoeken dus iedereen met klem de vragen te beantwoorden zodra u die ontvangt of op de sites ziet staan.

P: BBK-Rijnmond, Schonebergerweg 45, 3023 ZG Rotterdam
E: bbk.rijnmond@wanadoo.nl
F: (010) 476.38.81 (tussen 12.00-17.00 eerst even bellen s.v.p., want we hebben maar 1 lijn)

Bij voorbaat dank voor het meedenken.

Het bestuur van BBK-Rijnmond

de Hazelaar ART SUPPLIES

Pimpelmees 1 ■ Soest ■ T 035 6012825
di t/m vr: 9.00-17.00 ■ za: 10.00-16.00
www.hazelaar.nl

BERICHTEN

BBK CONGRES EINDHOVEN

Vervolg van pagina 3

geldstroomgemeenten zien we dat er relatief veel subsidies worden verleend in Amsterdam en omgeving en dat daar minder mensen in de WIK zitten. In Arnhem en Groningen is deze verhouding juist andersom. Een artistiek-institutionele erkenning gaat nergens samen met een gelijk percentage in de WIK, uitgezonderd plaatsen waar zij allebei laag zijn. Verder heeft geen van de Brabantse steden het profiel van bv. Amsterdam of Rotterdam. Op basis van deze cijfers moet de kunstenaar zich volgens Ijdens afvragen waar hij zich het beste kan vestigen. Lokale overheden kunnen de uitkomsten van zijn onderzoek gebruiken om beleidsdoelstellingen te formuleren. Daarbij moeten zij zich afvragen op welke kenmerken zij als provincie of gemeente willen scoren.

Nieuwe dialoog tussen overheid en kunstenaars gewenst

Volgens de mede/initiator van het werkcongres, BBK-bestuurslid Hans-Joachim Schröter, zelf woonachtig in Eindhoven, is er in Brabant al jaren geen overleg meer tussen kunstenaars en de overheid. Tijdens het interview met de BBK-krant (nummer 262) noemde staatssecretaris Van der Laan Eindhoven een Centre of Excellence, met name vanwege de designfunctie. De designacademie wordt echter door het Rijk gefinancierd en niet door gemeente of de provincie. Hoe komt zulke informatie dan bij de staatssecretaris, vroeg Schröter zich af. Tijdens een interview met het hoofd kunst en cultuur van de gemeente Eindhoven, Rob ter Steege, zei deze letterlijk: 'we moesten een instrument maken om te kunnen snijden'. Dat is mooie kretologie om de voorzieningen voor kunstenaars te kunnen beknootten, aldus Schröter. Meer geld naar Eindhoven is natuurlijk goed, als het maar wordt uitgegeven waar het voor bedoeld is, namelijk voor culturele infrastructuur en vooral de kunstenaars. Er wordt gepraat over innovatie, maar de uitkomst van de nota is: bezuinigen. 'De gemeente houdt de zaak dus voor de gek!' Hij vindt het kwalijk dat de gemeente wil snijden in het budget van de Krabbedans terwijl er juist broedplaatsen worden voorzien in het nieuwe cultuurplan. De Krabbedans is zo'n broedplaats. Ook museum Kempenland staat onder druk, terwijl deze instelling van betekenis is voor lokale kunstenaars door het organiseren van exposities en het maken van catalogi over het werk. Toen de Krabbedans een kunstuitleenfunctie had, vonden een aantal raadsleden dat het tentoonstellingsbudget wel weg kon. Ondanks deze druk slaagt de Krabbedans er met zeer bescheiden middelen in nog steeds tentoonstellingen te organiseren. Tentoonstellingen kosten gewoon geld, stelde Schröter, zij leveren nooit direct wat op. Door het snijden in de middelen van deze instellingen wordt het voor kunstenaars in Eindhoven een stuk moeilijker hun werk in de stad te tonen. Op zakelijk gebied wordt alles georganiseerd door mensen die salaris krijgen, kunstenaars kunnen dat kennelijk zonder, concludeerde Schröter. Hij vroeg zich af waarom de gemeente nog een nieuwe cultuurnota maakt, terwijl in relevante commissies al ruim twee decennia lang geen kunstenaars meer zitten. Hij citeerde het Hoofd Kunst en Cultuur van de gemeente, Rob ter Steege, die in deze krant stelde dat de ambtelijke organisatie kunstenaars 'uitzoekt' om in een commissie plaats te nemen. 'Kunstenaars worden dus uitgezocht op de wil om ja te knikken. De ambtenaren nemen dus feitelijk de beslissingen.' Ook bij de Provincie (Noord-Brabant, RdB) zitten nauwelijks kunstenaars in de commissies. Volgens Schröter is dat een oligarchie, volgens de Dikke van Dale een 'regering van weinige personen uit de bevoorrechte klasse'. Dat is niet erg democratisch. We moeten eerst naar de feiten kijken, zei Schröter, dat verklaart bijvoorbeeld de aanwezigheid van Teunis Ijdens.

Onderzoeker Teunis Ijdens van de Universiteit Tilburg

V.l.n.r: Frank Eerhart, Paul van der Grinten, Pim Knaup, Teunis Ijdens en Henck van Dijk.

Het aanbieden van de voormalige Philipsfabrieken op Strijp S als tijdelijke werkruimte voor kunstenaars door de gemeente, tot er een nieuwe (commerciële) bestemming voor is gevonden, is volgens Schröter geen goed idee. Er moeten garanties komen dat zij daar lange(re) tijd kunnen werken, zodat zij niet na een korte periode hun investering in het nieuwe atelier moeten weggooien. Kunstenaars zijn geen kraakwachten! Er staan volgens hem genoeg (kantoor-)panden leeg in Eindhoven die aan kunstenaars zouden kunnen worden toegewezen. Belangrijker dan ateliers zijn expositieruimtes als de Krabbedans en Kempenland, die in deze functie moeten blijven. Verder moeten we constateren dat er niet meer wordt gepraat met kunstenaars, hooguit in de kroeg. Schröter bood namens de BBK aan om de dialoog tussen kunstenaars en gemeente weer op gang te helpen.

Anders met kunst omgaan

Janneke Slot is beeldend kunstenaar en werkt bij de BOA (Beroepsorganisatie Beeldende Kunstenaars in Breda). Ook in Breda is er veel kritiek op de gemeente en de provincie. De ID-banen bij kleine kunstenaarsorganisaties (twintig medewerkers bij twaalf organisaties) worden bedreigd. Daarom is een platform opgericht om de krachten te bundelen. Voor 2004 hebben de gezamenlijke organisaties zodoende al voor elkaar gekregen dat de tegemoetkoming in de beroepskosten voor dat jaar is gehandhaafd. Wat er daarna gebeurt, is nog niet duidelijk. Verder wil het platform de kunstenaars in Breda meer zichtbaar maken. Er is een groot pand beschikbaar in de 'spoorzone' waar alle organisaties van het platform in gehuisvest zouden kunnen worden. Het is de bedoeling dat de gemeente het platform met het pand in natura gaat subsidiëren. De betrokken ambtenaren zijn volgens Janneke Slot enthousiast, het contact met de gemeente is goed, maar de politiek heeft nog niets besloten.

Marije Kos is beeldend kunstenaar en sprak voor Henny de Pater, bestuurslid van de Stichting Kunstmanifestatie West-Brabant, die door omstandigheden plotseling was verhinderd. De stichting is in 2001 opgericht door een groep West-Brabantse kunstenaars met de bedoeling om deze regio cultureel eens op de kaart te gaan zetten. De eerste manifestatie was een succes en men staat nu aan de vooravond van de vierde happening op een rij. Men is financieel afhankelijk van

Vervolg op pagina 7

Advertentie

COUNSELING VOOR KUNSTENAARS

CORMA POL

voor kunstenaars die

- . inzicht in hun werkproces zoeken en verheldering van hun motivaties.
- . uitzien naar nieuwe mogelijkheden van expressie.
- . behoefte hebben aan een gesprek met iemand die daarbij meekijkt en meedenkt.

In de begeleiding staat het eigen werk centraal. Samen met de kunstenaar wordt dit onderzocht en in het bredere verband geplaatst van persoonlijke ontwikkeling, kunst en maatschappij.

Dr.Corma Pol is counselor en kunsthistorica, met ruime ervaring in het begeleiden van kunstenaars. Lange tijd was zij als docente verbonden aan Academie Minerva in Groningen. In die functie werkte zij samen met studenten: in hoorcolleges en werkgroepen, en bij afstudeerprojecten. In haar huidige counselingpraktijk ondersteunt zij kunstenaars in hun creatieve (levens)proces en de veranderingen die zich daarin voordoen.

Voor informatie en afspraken:
telefoon: 050 5261999
e-mail; intuitiescouns@planet.nl

sponsoring en subsidies en met name wat betreft de subsidies loopt men regelmatig tegen een 'muur' op. De ene keer is de regionale uitstraling een pluspunt en reden voor toewijzing en de andere keer is 'te weinig publieksbereik' reden voor afwijzing. En al is de subsidie toegewezen, dan nog is het voor een professionele accountant moeilijk om het geld daadwerkelijk te incasseren, vanwege een ondoorzichtig administratief eisenpakket! Ook loopt men tegen de ambtelijke kwaliteitsideeën en 'vernieuwings' eisen aan, terwijl het toch gaat om deelname van in professionele kunstkringen geballoteerde beroepskunstenaars, van alle leeftijden. Het zou erg jammer zijn voor West-Brabant als een initiatief als dit als een nachtkarsje dooft en het thema voor 2005 "Utopia" een utopie blijkt te zijn.

Cultuur draait om de makers

Na de pauze was er een forumdiscussie met de zaal onder leiding van BBK-bestuurslid Pim Knaup. In het forum zaten wethouder Paul van der Grinten, onderzoeker Teunis IJdens, gemeenteraadslid en beeldend kunstenaar Henck van Dijk en directeur van de Krabbedans Frank Eerhart. De vraag van Knaup aan de wethouder of er overlegd wordt met andere gemeenten was aanvankelijk niet aan de orde omdat Eindhoven in de oorspronkelijke opzet als enige Brabantse gemeente geld kreeg. Na overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Inter Provinciaal Overleg (IPO) werd het aantal steden uitgebreid van negen naar veertien. Daardoor krijgen Tilburg en Den Bosch naast Eindhoven nu ook een (klein) budget omdat er in deze gemeenten een kunstacademie is gevestigd. Volgens de wethouder streeft de gemeente Eindhoven naar een goede culturele basisinfrastructuur met een zo groot mogelijk kwalitatief aanbod. Uit de zaal werd gevraagd wie invloed heeft op de beleidsvisie die daaraan ten grondslag ligt. Die visie gaat volgens deze spreker ook over verdelen van geld en schuiven met geld. Dat gebeurt volgens hem op liefdeloze wijze. Er worden initiatieven opgezet met enthousiasme van een paar idioten die iets beginnen wat eigenlijk niet mogelijk is. Als het uitgroeit tot iets waardevols dat subsidie krijgt, komt de overheid erbij en vraagt of het niet met iets minder kan. Beleidsmakers zijn in de ogen van de spreker mensen die niet echt van kunst en kunstenaars houden. Volgens de wethouder beslist de gemeenteraad over de uiteindelijke cultuurnota na een langdurige informatieronde met bouwstenen, hoorzittingen en andere reacties. Het beeld van liefde-loosheid herkende hij niet. Raadslid Henck van Dijk vergeleek de afbraak van het kunstcircuit met de situatie op de historische foto's van de stad die in het museum aan de muur hangen. Twintig jaar geleden scoorde Eindhoven goed wat betreft subsidies en opdrachten en dat is vandaag de dag niet meer zo. De jaarlijkse kunstkoopronde is afgeschaft, veel geld is naar 'spiegelprojecten' gegaan, zoals de uitbreiding van het Van Abbemuseum en het Muziekcentrum. Dat ging ten koste van de makers, terwijl cultuur in eerste instantie om hen draait.

Kunst en de markt

Frank Eerhard van de Krabbedans signaleerde een duidelijke trend bij de overheid om zoveel mogelijk aan de markt over te laten inclusief de beeldende kunst.

Het gedachtegoed dat mensen ontwikkelen kun je volgens hem echter niet met (privaat) geld 'geregeld krijgen'. Henck van Dijk gaf aan dat de overheid het voorbeeld moet geven. Als de overheid zorgvuldig met kunst omgaat, doet de rest dat ook. De uitverkoop van de BKR-kelders was daarom een slecht signaal. Kunst wordt dan als 'lastig' voorgesteld. Volgens een kunstenaar uit de zaal wordt het hele alternatieve kunstcircuit in Eindhoven opgerold en zal er door dit plan niets meer gebeuren in Eindhoven. Henck van Dijk stelde daarop dat het belangrijk is dat we als kunstenaars denken: hoe kan ik mijn bijdrage leveren, ondanks dat we in het verdomhoekje zitten. Volgens een raadslid van Liberaal Eindhoven in de zaal, leidt de kwaliteit van de overheid tot apathie en inertie bij de kunstenaar, bureaucratie resteert. Volgens hem kan meer marktwerking tot meer slagvaardigheid leiden. Een kunstenaar uit de zaal was van mening dat kunstenaarscentrum 2B in Eindhoven ook een bijzondere laboratoriumfunctie had en desondanks ist dit initiatief nu toch wegbezuinigd. De wethouder zag echter weinig verschil in de positie van 2B omdat ze vanuit een kraakpand zouden zijn verhuisd naar een ander kraakpand. Hij zag daarbij over het hoofd dat het intiatief nu op verschillende

locaties is gevestigd, wat goed functioneren moeilijker maakt. Volgens Henck van Dijk gebeurde er veel in 2B, maar de impact op de kunstwereld was naar zijn inzicht minimaal. Het bleef te veel in het eigen circuit. Er is ook een stuk erkenning en inkomensontwikkeling nodig om verder te komen. Teunis IJdens stelde dat de rationalisering van het overheidsbeleid tot meer transparantie heeft geleid. Eerst waren het vooral de goed georganiseerde instellingen die de subsidies naar zich toe trokken. Volgens een spreker uit de zaal moet we eerst weten welk stuk er gespeeld moet worden alvorens we de rollen kunnen verdelen. Het is nu allemaal zo vrijblijvend dat deze cultuurnota op een sterfhuiskonstructie uitdraait als er niet meer duidelijkheid komt over het stuk. Hij wilde de inhoud op tafel hebben, want als de overheid alleen regisseur wordt, 'dan ga ik voor mijzelf spelen'. Volgens wethouder van de Grinten bestaat de regisseursfunctie van de gemeente uit het bij elkaar brengen van maatschappelijke organisaties om mogelijkheden te scheppen. Daarbij vroeg hij aan de aanwezigen in de zaal of zij misschien alternatieven wisten voor die regiefunctie, waarvan hij vervolgens vaststelde dat het feit dat bij de gemeente ligt 'niet meer ter discussie staat.' Volgens een kunstenaar uit

de zaal kan het woord overheid in Eindhoven worden vervangen door het woord 'bank'. BBK-voorzitter Martin Veltman stelde dat je pas onafhankelijk bent als je het zelf organiseert. Je moet niet wachten tot de wethouder een commissie organiseert, die tijd hebben we gehad.

Conclusie:

Dat de gedeputeerde van Cultuur van Noord-Brabant Wim Luijendijk (P.v.d.A) niet aanwezig was, was jammer. Misschien was het voor hem ook een beetje moeilijk om te komen gezien zijn verantwoordelijkheid voor het opheffen van het Noordbrabants Fonds voor Beeldende Kunstenaars en het verbreken van elke dialoog met de kunstenaars. Hij heeft hierover nog wel iets uit te leggen. De Eindhovense wethouder van Cultuur heeft zijn best gedaan om zijn standpunt duidelijk te maken ook al konden wij daarin geen enkel nieuw element vinden dat tot enige positieve vooruitzichten voor de beeldende kunstenaar en de twee instellingen waar wij te gast waren aanleiding kon geven. De Krabbedans en Museum Kempenland verkeren nog steeds in onzekerheid over de toekomst. Gesprekken over een fusie van deze instellingen zijn even bedreigend als de eerdere uitspraken over opheffing.

Een schriftelijke enquête onder de aanwezige kunstenaars leverde onder anderen de volgende gegevens op:

*De grote meerderheid vindt dat er in Brabant te weinig mogelijkheden voor de presentatie van het eigen werk aanwezig zijn.
Men vindt dat er in zijn/haar stad een openbare ruimte voor de regelmatige presentatie van het werk moet komen.
Alle ondervraagden vinden dat het provinciebestuur niet voldoende naar de kunstenaars luistert.
Bijna iedereen zegt dat er geen overleg met de provincie mogelijk is, en de grote meerderheid vindt dat de gemeentelijke instellingen niet naar de kunstenaars luisteren, en geen overleg over hun belangen mogelijk is.
Op de vraag wat er in de relatie met de gemeente kan verbeteren zegt een kunstenaar:
"De gemeente gedraagt zich als een groot aandeelhouder die de samenleving exploiteert!"*

Uitzondering: "In Breda is er momenteel goed overleg met de gemeente."

Er is dus toch hoop ... ?

Er was een felle discussie over de zogenoemde 'Regiefunctie' die de gemeente Eindhoven claimt. V.l.n.r: Klaus Marischler, Marije Kos, Titia Eggen en Theo van Keulen.

BEELDEND KUNSTENAARS OP INTERNET

WWW.KUNSTENAARS.NU

ACTUELE INFORMATIE OVER VEEL NEDERLANDSE BEELDEND KUNSTENAARS

WWW.KUNSTENAARS.NU is totstandgekomen dankzij een samenwerkingverband tussen elf provinciale en gemeentelijke Centra voor Beeldende Kunst, en is mede mogelijk gemaakt door het De Gipselaar Wintzevonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds

BERICHTEN

KUNSTENAAR & GALERIES

Hebben kunstenaars en galleries dezelfde belangen? Hoe zouden zij zich gezamenlijk kunnen inspannen om de markt en de interesse voor beeldende kunst te vergroten? Op 13 mei gingen kunstenaars, galeriehouders en een aantal deskundigen in het gebouw van Arti en Amicitiae met elkaar in debat, georganiseerd door de BBK in samenwerking met de Federatie van Kunstenaarsverenigingen en Arti.

Door Rob den Boer

Voorzitter Thomas Mohr van Maatschappij Arti en Amiciae heette de ongeveer 90 bezoekers en de gasten welkom. Een debat als dit is volgens hem een van de manieren waarop Arti ruimte probeert te geven aan kunstenaars en initiatieven.

Hoe kunnen kunstenaars en galleries samenwerken?

In zijn inleiding memoreerde initiator Paul Dikker van de BBK de bijeenkomst met het thema 'Hoe kunnen kunstenaars in hun levensonderhoud voorzien' die twee jaar gelden eveneens in Arti werd gehouden. De overheid trekt zich volgens hem steeds meer terug, bijvoorbeeld uit de WIK. Niet meer dan zes procent van de kunstenaars ontvangt jaarlijks subsidie van het Fonds BKVB. Zij kunnen niet meer werken vanuit de bijstand als zij geen gemengde beroepspraktijk met een bijbaan hebben. De staatssecretarissen Van der Ploeg en Van der Laan introduceerden de afgelopen jaren het marktdenken in de beeldende kunst. Dikker concludeerde dat 56 procent van de beeldende kunst door galleries wordt verkocht (data 1998), dus zij vormen een belangrijk verkoopkanaal. De samenwerking tussen kunstenaars en galleries verloopt echter niet altijd vlekkeloos getuige het conflict dat zich onlangs voerde tussen een kunstenaar en galerie Paul Andriesse, waarbij de rechter de kunstenaar verplichtte een afkoopsom te betalen, ondanks het feit dat er geen contract was dat haar verbood weg te gaan. Volgens Dikker wordt zakelijk denken van kunstenaars niet altijd gewaardeerd door galeriehouders. Hij haalde galeriehouder Erik Bos aan die in Kunstbeeld zei: "Eerst vragen ze wat je kunt verkopen en dan volgt de kunst." Een collega vulde aan dat 'kunstenaars niet naar believen moeten in- en uitlopen'. Dikker formuleerde drie vragen: (1) Zijn de verkoopcommissies van doorgaans vijftig procent die galleries ons rekenen een redelijke vergoeding voor de vele activiteiten van de galeriehouders of worden kunstenaars op een enorme, vroegkapitalistische wijze uitgebuit door de helft van de tijd voor het inkomen van hun galeriehouder te werken? (2) kunnen kunstenaars niet beter naar alternatieve verkoopkanalen zoeken? (3) moeten we met expositiecontracten gaan werken?

Galerie: Passie of Professie?

Truus Gubbels, werkzaam bij de Boekmanstichting en gepromoveerd op het thema 'Passie of Professie: Galleries en Kunsthandel in Nederland' begon haar toespraak met de stelling dat als een kunstenaar succes wil krijgen, hij een goede galerie moet hebben. Zij stelde dat het Nederlandse galeriecircuit zich over het algemeen in de marge heeft ontwikkeld. Dat kwam volgens haar doordat, in afwijking van het buitenland, als uitgangspunt werd genomen dat kunst ondersteund moet worden met subsidies aan kopers, makers en galeriehouders. Daardoor heeft zestig procent van de galleries die de kunstkoopregeling mogen toepassen minder dan 230.000 euro per jaar omzet. Gezien de kosten van huisvesting en bijvoorbeeld PR is dat geen vetpot. Gubbels signaleerde dat het voeren van een galerie voor veel galeriehouders een passie is uit liefde voor de kunst en de kunstenaars. Verkoop is nog steeds niet de belangrijkste drijfveer. Professionalisering is echter in opkomst en

belangrijk om het kaf van het koren te scheiden. Markt(denken) vergroten door subsidies af te schaffen.

De Europese Federatie van Galeriehouders heeft een raamcontract opgesteld waarin wederzijdse rechten en plichten zijn vastgelegd. Een helder artikel over de inzet van galleries om te investeren in de kunstenaars ontbreekt echter. Gubbels was van mening dat de galeriehouders zich te snel neerleggen bij het idee dat kunst iets is voor een kleine groep. Zij trekken zich terug achterin hun 'white cube' in plaats van zich actief richting de koper op te stellen en nieuwe verzamelaarsbronnen aan te boren. Volgens Gubbels zijn er in Nederland op dit moment circa 300 verzamelaars die langer dan vijf jaar aankopen en meer dan dertig werken bezitten. Er zijn ongeveer 400 galleries in Nederland. In Duitsland hebben de galleries gemiddeld een veel hogere omzet dan in Nederland en zijn er vele duizenden verzamelaars. Gubbels stelde dat door het verlagen of afschaffen van individuele subsidies er minder kunstenaars en meer galleries zouden komen, omdat kunstenaars zich dan meer zouden gaan richten op de particuliere markt.

Kan een kunstenaar zonder galerie?

In het eerste forum onder leiding van dagvoorzitter Tom Kellerhuis, chef cultuur van HP/de Tijd, vertelden Emo Verkerk, Carla van de Puttelaar, Arthur Meijer, Marc Volger en Koen Delaere, allen beeldend kunstenaars, over hun ervaringen met de galeriewereld. Kunstenaar Marc Volger werkt momenteel zonder galerie. Volgens hem is een galerie onontbeerlijk om een bepaald prijsniveau voor je werk te kunnen handhaven en aangekocht te worden voor collecties. Ondanks het feit dat hij nu zonder galerie een groter publiek bereikt en een grotere bevrediging uit zijn werk haalt, zou hij toch wel graag willen dat iemand 'beschermend zijn handen om mijn werk vouwt'. Koen Delaere exposeert regelmatig bij kunstenaarsinitiatieven en verwerft ook inkomsten als ontwerper. Hij zag als voordeel van een langdurige samenwerking met een galerie dat je een publiek kunt opbouwen. Dit brengt echter maar zelden genoeg op om van te leven. Carla van de Puttelaar kwam meteen na haar afstuderen terecht bij galerie van Zoetendaal en heeft daar de afgelopen vijf jaar

heel goede ervaringen mee. Veelal werkt zij zonder contract, behalve bij projecten. Ook prijsafspraken zet zij op papier. De ervaringen van Emo Verkerk waren over het algemeen positief. De galleries waarmee hij samenwerkt, hebben een goede kennis van zaken en kunnen meedenken bij het selecteren van werk voor tentoonstellingen. Verkerk zei zonder galerie niet te kunnen functioneren en sprak zelfs over een hechte band 'vergelijkbaar met een huwelijk'.

Kunnen contracten bijdragen aan professionalisering?

Ingrid Janssen, voorzitter van de Nederlandse Galerie Associatie (NGA), vertelde dat vanuit de Galeriebond Nederland (aangesloten bij de NGA) is gewerkt aan een raamcontract. Dat is niet dichtgetimmerd, maar een soort 'checklist' van wat je kunt afspreken met een galerie. Carla van de Puttelaar had een ervaring met een buitenlandse galerie die haar een contract aanbod. Dat weigerde zij omdat de galerie zich van te voren al niet aan bepaalde afspraken hield en zij niet verwachtte dat de galerie dat naderhand wel zou gaan doen. 'Maar met een contract kun je naar de rechter', wierp Kellerhuis tegen. 'Ga dat maar doen!' was de reactie van Van de Puttelaar. Emo Verkerk was sceptisch over het raamcontract van de Europese Federatie van Galeriehouders. Bijvoorbeeld geheimhouding door de galerie van de namen van de klanten die zijn werk hebben gekocht (om te voorkomen dat de kunstenaar zijn kopers meeneemt naar een andere galerie) vond hij uit den boze. 'Het is duidelijk dat dit contract is opgesteld door een galeriehouder'.

Kan een galerie experiment stimuleren?

Tom Kellerhuis vroeg de deelnemers of het goede subsidieklimaat in Nederland professionalisering van kunstenaars en het galeriewezen in de weg staat. Koen Delaere vond subsidies belangrijk voor experiment in initiatieven. Hij ervaart ook dat galleries en initiatieven, verkoop en experiment, twee verschillende werelden zijn. Volgens Delaere kan een galerie alleen investeren binnen de ruimte die de verkoopcijfers bieden. Volgens Arthur Meijer is het onontbeerlijk dat kunstenaars meer publieksgericht werken 'als je er van leven wilt' of het anders als hobby houden. Zelf werkt hij geheel zonder subsidie. Volgens Marc Volger is het allemaal niet zo zwart-wit. 'Experiment en publieksbereik

Foto's: © Jacqueline Kostermans

Het eerste forum met Tom Kellerhuis, Emo Verkerk, Arthur Meijer, Marc Volger, Carla van de Puttelaar en Koen Delaere.

liggen naast elkaar'. Hij heeft meegemaakt dat hij experimenteel werk niet in een galerie mocht exposeren. Op de kunstacademie hadden de kunstenaars uit het forum nauwelijks of geen onderricht in zakelijke aspecten gehad. Vanuit de zaal gaf kunstdocente Joyce Bloem aan dat er op dit punt de laatste vijf jaar veel is veranderd en dat onderricht in de zakelijke aspecten van de kunstpraktijk nu een vast onderdeel van de opleiding is geworden.

Wat is het gezamenlijk belang?

Ingrid Janssen van de NGA vatte tot slot van deze ronde samen dat kunstenaars en galleries heel goed hun eigen belang moeten weten om goed te kunnen praten over hun gezamenlijk belang. De kunstenaars uit de zaal konden nu reageren op wat ze gehoord hadden. Vooral in het buitenland bleek het volstrekt normaal om met expositiecontracten te werken. Naast exposities in galleries, verkopen veel kunstenaars hun werk vooral uit hun eigen atelier.

Kan een galerie een kunstenaar van een inkomen voorzien?

Na de pauze vervolgde het gesprek met een nieuw forum, ditmaal met deskundigen: Truus Gubbels van de Boekman Stichting, Ingrid Janssen van de NGA, Roland Janssen van Galerie Willy Schoots, Paul Dikker van de BBK en Bert Holvast van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen. Roland Janssen van Galerie Willy Schoots in Eindhoven werkte sinds 1979 'van tentoonstelling naar tentoonstelling'. In 1996 gooide hij het roer om. Sindsdien schenkt hij meer aandacht aan presentatie, publicaties en investeren in zijn kunstenaars. Dit heeft volgens Janssen geleid tot een 'beter bedrijf' met meer continuïteit. Holvast pleitte voor goede afspraken en het instellen van een geschillencommissie 'om het gelazer te beperken'. Hij noemde het opvallend dat de BBK, de NGA en de Federatie alledrie een modelcontract aanbieden. Zij moeten kijken wat ze samen kunnen aanreiken. Volgens Roland Janssen maken contracten de relatie duidelijker, maar hoeft dat niet te leiden tot een hogere verkoop. Paul Dikker was van mening dat het veel belangrijker is wat er in het contract staat. Als een galerie exclusiviteit eist, kan hij mij dan in een inkomen voorzien? Is vijftig procent commissie reëel? Volgens Ingrid Janssen is Nederland een bescheiden markt. Kunstenaars en galleries moeten samen werken aan vergroting van de markt. Het is ook niet reëel dat de 11.000 professioneel werkende kunstenaars die Nederland telt allemaal een inkomen kunnen verwerven uit de verkoop van hun werk.

Kunstenaars moeten zelfbewuster worden

Roland Janssen vond dat kunstenaars en galleries in deze discussie te veel tegenover elkaar staan. Ze moeten juist ervaringen met elkaar delen. De overheid kan daarin sturen. Een kunstenaar uit de zaal gaf het voorbeeld van tweeverdieners die bij de kunstuitleen gaan kijken, de kwaliteit vinden tegenvallen en vervolgens denken: 'moeten we hier 5000 euro in steken?' Er zou meer begeleiding moeten komen voor (beginnende) kunst-kopers. Galeriehouder W. van den Besselaar uit Utrecht noemde de bijeenkomst op zich al winst, omdat kunstenaars en galleries tenminste in gesprek waren. Tevens signaleerde hij dat de markt juist knapper wordt, de omzetten zijn gedaald ook op beurzen. Bert Holvast pleitte voor uitbreiding van de Kunstkoopregeling, een van de weinige regelingen die zijn gericht op publieksbereik (voor particuliere kopers). Een beleidsmedewerkster van de Mondriaanstichting zou graag zien dat de 150 galleries die thans in de regeling participeren meer verkopen met de kunstkoopregeling. Volgens

Extreem

of subtiel...

Gel mediums voor acrylverf van Koninklijke Talens

Professionele kunstschilders zien steeds meer uitdaging in het experimenteren met Gel mediums. Geen wonder, want in combinatie met acrylverf zijn de effecten opvallend en veelzijdig. Van het aanbrengen van subtiele accenten met penseel tot markante hoogteverschillen met schildersmes. Dekkend of transparant, mat of glanzend, alles is mogelijk, maar u bepaalt het!

Gel mediums van Koninklijke Talens zijn er in drie varianten: Gel Medium, Heavy Gel Medium en Extra Heavy Gel Medium. Ze zijn verkrijgbaar in mat en glanzend, in tubes van 150 ml (met praktische doseerdop) en emmers van één of vijf liter.

Vraag uw winkelier naar het boekje "Extreem of subtiel..., acrylverftechnieken met mediums en primers" van Koninklijke Talens, boordevol ideeën en toepassingsmogelijkheden.

ROYAL TALENS

ROYAL TALENS, POSTBUS 4, 7300 AA APELDOORN, Holland, www.talens.com

BEELD RECHTGEZET

Reactie op "Beeldrecht rechtgezet" in de BBK krant nr. 262 van 15 maart 2004

De reactie van Mark Popelier, directeur Beeldrecht, is er een, die onze opvatting niet rechtzet, maar bevestigt: volkomen geredeneerd vanuit het standpunt van Beeldrecht, uitleggerig en betuttelend bovendien. Opnieuw voorbijgaand aan onze kritische opmerkingen en de punten waar het om draait. Door hem wordt toegegeven dat de verhoging fors is uitgevallen, maar dat was onvermijdelijk en - wij citeren - "voor de aangeslotenen, die geen vergoedingen incasseren of weinig gebruik maken van onze diensten is de premie voor solidariteit daardoor wat hoger." Sorry, maar helaas. Die nog geen tweehonderd opzeggingen op de bijna drieduizend leden daar valt mee te leven, er komen tenslotte de laatste tijd zo'n vijf tot tien nieuwe leden per maand bij. Als ik goed reken is dit verlies van ruim 6,5% leden dan in twee jaar weer aangevuld. Proficiat Beeldrecht! Deze aanwinst van nieuwe leden zou te danken zijn aan de goede dienstverlening en het 'goed luisteren naar de kunstenaar'. Het goed lezen van brieven hoort daar dan zeker niet bij. In plaats van meteen in de verdediging te gaan zou Beeldrecht directeur Popelier er beter aan gedaan hebben onze brief nog eens aandachtig door te lezen. Dan had hij begrepen, dat hij de activiteiten van zijn organisatie niet hoeft uit te leggen of te verdedigen: wij weten hoe belangrijk Beeldrecht is, vandaar ons jarenlange solidaire lidmaatschap! Hij had slechts hoeven open te staan voor de problematische financiële situatie, waarin het grootste deel van de kunstenaars in Nederland zich bevindt en hun solidariteit te waarderen in plaats van het maar vanzelfsprekend te vinden, dat zij solidair zijn met diegenen, die (ruim) van Beeldrecht kunnen profiteren en dat zij voor die solidariteit ook nog (meer) betalen.

Die wankelende financiële situatie van kunstenaars hoeft, zoals wij in onze brief van 17 juli 2003 aan de heer Popeliers hebben benadrukt, geen meewarigheid op te wekken, want zij zijn het gewend. Maar hun situatie - en wij citeren uit genoemde brief van 17 juli 2003 - "is nu eenmaal het gevolg van het feit, dat cultuur in het algemeen en beeldende kunst in het bijzonder als (overbodige) luxe en als een sluitpost worden gezien. Des te meer behoeft hun situatie op zijn minst respect en begrip van die instanties, die (een deel van) hun belang behartigen."

De groep kunstenaars, die door deze verhoging wordt gedupeerd, blijkt dus bijna 200 leden te omvatten. Blijkbaar wordt voor hen de grens van het financieel haalbare eveneens overschreden. Niet alleen voor Beeldrecht, maar ook voor kunstenaars geldt, dat de kosten zijn gestegen en voor zeer velen geldt bovendien, dat de inkomsten drastisch gedaald zijn: de meeste kunstenaars moeten al jaren leven van een inkomen, dat (ver) onder het bestaansminimum ligt. Daar komt nog bij, dat je, zoals overal elders, ook nog eens gestraft wordt met een boete van € 5,- als je per acceptgiro moet betalen in plaats van via een automatische afschrijving. Zelfs op dit punt is de heer Popelier niet ingegaan.

Het feit, dat de heer Popelier openstaat voor gesprekken met de BBK en andere organisaties voor een aparte regeling, vormt een lichtpunt, ofschoon we vinden, dat het veel onbegrip over en weer had kunnen voorkomen, indien dat vooraf was gebeurd.

In elk geval zijn we zeer benieuwd naar de uitkomst van deze gesprekken.

Kitty Doomernik en Henk van Rooij

ERNSTIGE AANTASTING BEELDDE KUNSTBELEID IN ROTTERDAM

ONBELUL REGEERT

Sinds de opheffing van de BKR, midden jaren tachtig, is in Rotterdam een nieuw beeldendekunstbeleid geconstrueerd. Met inbreng van en medewerking door BBK-Rijnmond is bij het CBK een redelijk subsidiestelsel tot stand gekomen, heeft het opdrachtenbeleid een nieuwe impuls gekregen (kleinschalige opdrachten) en is het atelierbeleid uitgebreid en geprofessionaliseerd. Daarnaast groeide de Artotheek uit tot bijna de grootste van het land. BBK-Rijnmond maakte weliswaar met enige regelmaat aanmerkingen op het hoge percentage van de Rijksbijdrage Beeldende Kunst dat in de uitvoerende sfeer werd besteed en op het beleid van Witte de With dat in de verste verte niet het ooit bedoelde Kunsthuis is geworden, maar tevredenheid over wat tot stand is gekomen overheerste.

Eens in de vier jaar komen er adviezen uit,

KunstAccommodatie Rotterdam (SKAR) hebben kennis genomen van het op 29 april uitgebrachte cultuurplanadvies 2005-2008. Wij zijn ontsteld over de vasthoudendheid aan de vooroordelen, die ondanks de open communicatie vanuit SKAR, blijven voortbestaan. De uitbreiding van het bestaande aanbod met twintig procent, de ontwikkeling van een theaterverzamelgebouw, de invoering van hertoetsing van huidige huurders op professionaliteit en de samenwerking met het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR) om te zoeken naar een systematiek voor het beheer van tijdelijke ruimten, zijn ontwikkelingen die bij de RKS bekend zijn, maar worden structureel niet meegenomen in de beoordeling", en stelt verder: "Het is verbijsterend dat de culturele sector de bescheiden financiële ondersteuning voor huisvesting wil intrekken en er vervolgens van uitgaat dat een andere sector de geschetste problematiek oplost."

over de nieuwe Kunstenplanperiode. Dat doet de Rotterdamse Kunststichting (voor het laatst, deze keer, deze taak gaat over op de op te richten Kunstraad). De RKS adviseert nu zonder dit overtuigend te beargumenteren dat de Stichting Kunst Accommodaties moet worden opgeheven en dat de subsidie aan het atelierbeleid moet stoppen. Het argument daarbij is 'dat deze vorm van exploitatie uit de tijd is'. De RKS beveelt aan de ateliers nu op commerciële basis te exploiteren, waarbij de doelgroep autonome kunstenaars moet worden vervangen door beoefenaars van de toegepaste kunsten en ontwerpers. Deze in opdracht werkende kunstenaars hebben immers meer geld te besteden, stelt de RKS.

Uiteraard heeft de directeur van de SKAR tegen dit advies ernstig bezwaar gemaakt en ook BBK-Rijnmond raadt de wethouder aan dit advies niet op te volgen. Stopzetten van het atelierbeleid betekent immers chaos, kaalslag en verarming, dat hoeft verder niet nader te worden uitgelegd. Waar de RKS al deze onnozelheid en dit onbenul vandaan haalt is een raadsel. BBK-Rijnmond zal in ieder geval op alle mogelijke wijzen trachten dit onheil te voorkomen.

De SKAR begint de brief aan de RKS met: "Bestuur en directie van de Stichting

BBK-Rijnmond schrijft aan de wethouder:

"De stelling van de RKS 'dat de tot op heden gevolgde werkwijze van de Stichting Kunst Ateliers (?) Rotterdam zijn tijd lijkt te hebben gehad' lijkt volslagen uit de lucht gegrepen, wordt niet onderbouwd en doet geen recht aan hetgeen de SKAR sinds de oprichting voor elkaar heeft gebracht" en eindigt met:

"Al een aantal jaren begint Rotterdam op het gebied van de beeldende kunst nationaal en internationaal een goede naam te krijgen. Kunstenaars vestigen zich vaker dan voorheen in Rotterdam, evenals galleries en kunstinstellingen. Opheffing van de SKAR en inruil van het atelierbeleid voor commerciële verhuur zal deze positief te noemen ontwikkeling voor een belangrijk deel teniet doen.

Daarom doen wij een klemmend beroep op u om het advies van de RKS te negeren en de SKAR de gevraagde subsidie toe te kennen".

Een andere, wellicht nog ernstiger, bedreiging gaat uit van het zg. Beleidskader van Medy v.d. Laan, de slimste thuis op de deurkruk na. De staatssecretaris ziet de artotheek als 'achterhaald', ook uit de tijd. Er zijn immers enorm veel particuliere initiatieven op de markt, die zich succesvol richten op

kunstuitleen, stelt ze. Een gesubsidieerde artotheek zit deze initiatieven in de weg. Aankopen mogen dan ook niet meer gesubsidieerd worden uit de rijksbijdrage. Voor een grote groep kunstenaars betekent dit het verdwijnen van een substantieel deel van hun inkomsten. Voor de artotheek betekent dit verschraling van het aanbod en voor de consument wordt de kunstuitleen zo ook veel minder aantrekkelijk.

Verder is individuele subsidiëring aan kunstenaars niet langer toegestaan. Dit betekent het einde van de expositie-subsidie, de documentatiesubsidie, de projectsubsidies en de ontwikkelings- en stimuleringsubsidie, alle subsidies die in de loop der jaren hun nut hebben bewezen, niet alleen voor kunstenaarsinkomsten maar ook t.a.v. het functioneren van kunst in de maatschappij (maatschappelijke relevantie), projecten met scholen, instellingen enzovoorts.

De directeur van het CBK dringt er bij de wethouder op aan duidelijk stelling te nemen en bij de staatssecretaris protest aan te tekenen tegen deze afbraakplannen.

Een citaat:

"In het geval dit beleidskader namelijk onverkort tot uitvoering komt, zal dit desastreuze gevolgen hebben voor het culturele klimaat in Rotterdam en in het bijzonder voor de beeldende kunstenaars. Er zal dan een einde komen aan het door Rotterdam sinds de aanvang van deze geldstroom ingezette succesvolle beleid. Wij nemen aan dat u dit niet voor uw rekening wilt nemen en zich hier met uw volle gewicht tegen zult verzetten."

BBK-Rijnmond sluit zich aan bij het protest van het CBK en schrijft o.a.:

"Het nieuwe beleid behelst ernstige beperkingen in de vrijheid van de gemeente Rotterdam in de besteding van deze gelden. Daar waar deze eens expliciet bedoeld waren om direct en indirect de positie van de beeldende kunstenaars te verstevigen (als alternatief voor de opheffen BKR), worden nu wijzigingen aangekondigd die dit sterk bemoeilijken" om te eindigen met:

"Voor veel kunstenaars zal het nieuwe beleid een niet onaanzienlijke teruggang in de inkomsten betekenen.

De nu te verwachten armoedeval bij de Rotterdamse kunstenaars zal niet bepaald een gunstige invloed hebben op het Rotterdamse kunstklimaat, niet op de activiteiten in de beeldende kunst en niet op de aantrekkingskracht van Rotterdam als kunststad.

Wij dringen er bij u en het college met klem op aan krachtig stelling te nemen tegen de door de staatssecretaris aangekondigde beleidswijzigingen en er alles aan te doen deze verstoring van het gemeentelijk kunstbeleid te verhinderen."

LAATSTE NIEUWS

Wethouder Stefan Hulman heeft inmiddels laten weten zich voorlopig achter de SKAR te blijven opstellen. "De RKS lijkt zich niet te realiseren dat het (subsidie)geld wordt gebruikt om ateliers betaalbaar te houden", zei hij bij de opening van drie nieuw verworven ateliergebouwen van de SKAR, 25 juni j.l.

Meer nieuws over dit alles in een volgende BBK-Krant.

BBK-Rijnmond

□

PROTEST

Naar aanleiding van het gratis concert dat het Radio Symfonieorkest op 29 mei gaf in het Concertgebouw in Amsterdam, om te protesteren tegen de voorgenomen opheffing van het orkest, doet schrijver J. Bernlef in onderstaand essay namens de 'spraakmakende minderheid' een beroep op de overheid om meer betrokkenheid bij de kunsten te tonen.

Veel geciteerde uitspraak van de liberale voorman Thorbecke: "De overheid dient geen oordeelaar van kunst en wetenschap te zijn." Dit was in zijn tijd een verstandige uitspraak, Nederland was nog allerminst het geseculariseerde land dat het nu (nu nog zeg ik voorzichtigheidshalve) is. Maar het adagium van Thorbecke, bedoeld om wetenschap en kunst te vrijwaren van paskwillen en godsdienstfanaten, is door de erop volgende generaties politici vertaald als: laten we de kunsten maar zoveel mogelijk negeren. Wie regeerakkoorden of partij programma's uit de laatste decennia doorleest moet tot de conclusie komen dat kunst in het politieke beleid nauwelijks een rol speelt. Er worden hoogstens een paar fraai klinkende holle frases aan gewijd met de onderliggende toonzetting dat kunst 'best wel belangrijk is'. Dat vindt echter geen vertaling in de rijksbegroting. De overheid besteedt nog geen één procent van deze begroting aan de kunsten. Voorstellen in het verleden uit vooral linkse hoek om dit percentage als basis te nemen voor een kunstbeleid zijn nooit verder gekomen dan het stadium van plannenmakerij.

Nu de overheid meent dat er op alle posten bezuinigd moet worden, ontkomen ook de kunsten daar niet aan. Als het politici ernst was zouden zij de vraag aan de orde stellen: is kunst niet belangrijk genoeg om het daarvoor toch al geringe bedrag onaangetast te laten. Dan pas zou er sprake zijn van een werkelijk kunstbeleid.

Het moet mij van het hart dat de kunstwereld tegenover deze bezuinigingen maar zwakjes heeft geprotesteerd. In de jaren zestig en zeventig kwamen kunstenaarsgroeperingen met regelmaat tegen voorgenomen bezuinigingen in het geweer. Niet dat die acties altijd succesvol waren, maar ze gaven tenminste blijk van betrokkenheid bij het kunstbeleid. Nu lijkt die betrokkenheid ver te zoeken. Ook in de kunstwereld viert het individualisme blijkbaar hoogtij. Ieder voor zich. Het woord solidariteit wordt met een meewarige glimlach afgedaan als een term uit een ver verleden. Het woord 'elite' hoor je al helemaal niet meer. Uit misplaatste politieke correctheid durft men niet in het geweer te komen tegen de tendens om het belang van kunst af te meten aan het publieksbereik.

Het is, vind ik, de hoogste tijd dat de spraakmakende minderheid, want dat is tenslotte wat een elite is, zijn stem laat horen en protest aantekent tegen deze nivellerings-tendens, die al jaren het kunstbeleid van de overheid teistert.

Zelf heb ik in het verleden deel uitgemaakt van allerlei commissies die de overheid van advies moesten dienen. Ik heb toen gemerkt dat de overheid alleen die aspecten van het kunstbeleid herkent, die lijken op hun eigen wereldje: de zakelijke, financiële en personele kant van de kunstbedrijven. Voor de artistieke kwaliteit van die bedrijven had men nauwelijks oog. Zo alleen valt het te verklaren dat men nu voorstelt om het Radio Kamer Orkest en het Radio Symfonieorkest te laten fuseren. De Raad voor Cultuur laat er geen misverstand over bestaan dat deze orkesten hoogwaardig werk afleveren. Daar ligt het dus niet aan. Toch dreigt deze fusering nu door te gaan.

Het fuseren van bedrijven kan echter niet gelijkgesteld worden met het fuseren van

orkesten. Een orkest is een verzameling individuen dat in gezamenlijkheid een organisme vormen. Een bedrijf kan men saneren omdat de personele invulling niet direct tot uiting komt in de resultaten: mensen zijn in zekere zin binnen zo'n organisatie vervangbaar. In een orkest heeft sanering een onmiddellijk effect op de artistieke kwaliteit. Wat nu wordt voorgesteld is als het denkbeeldige geval waarin een chirurg zou proberen van twee mensen één mens te maken. Dat is gedoemd te mislukken.

Daar komt nog bij dat nu Radio 4 eindelijk een interessante structuur heeft er in de toekomst grote behoefte zal komen aan een avontuurlijker programmering dan de reguliere orkesten kunnen leveren.

Er kan dus geen sprake van zijn dat het Radio Kamer Orkest en het Radio Symfonieorkest worden gefuseerd, noch dat er nu of in de toekomst getornd wordt aan de positie van Het Radio Philharmonisch Orkest, het Metropole orkest en het Groot Omroepkoor. Ik verbied het! Namens de spraakmakende minderheid.

BERNLEF

DE KUNSTWERELD

Onder de kop "Kunstsector in zichzelf gekeerd" doet Anne van Driel in de Volkskrant verslag over de bijeenkomst van de Nederlandse kunstwereld in de Appel op dinsdag 22 juni. Benamingen als: conservatief, zelfgenoegzaam, lui, intolerant en bovenal egoïstisch kwamen uit het vat van de beeldendekunstsector zelf. De kritiek komt dit keer niet van relatieve buitenstaanders die al jaren geleden, zoals Riki Simons met haar boek 'De gijzeling van de beeldende kunst' al lang berichtte dat het goedje dat die beeldendekunstensector telkenmale voor zichzelf aan het vrouwen is van de bron losge koppeld is. Een niet aangesloten kraan is een voorwerp die je wel kunt oppoetsen met je potje, maar je er aan laven... ho maar! Vorig jaar kwam er een boek uit over de crisis in de kunst, niet over de bezuinigingen als crisis en dat kunstenaars het financieel steeds moeilijker krijgen en dat de euro die je uitsteekt een gulden waard is terwijl je inkomsten in euro geteld minder dan de helft is geworden. Het boek zegt kort door de bocht: de kunstensector is in Nederland klote en shit en ze denken van arrogantie dat als je maar gouden kranen hebt daar nooit shit uit kan komen.

Met gevoel voor humor zou je je uit die shit omhoog kunnen tillen. De directrice van de Mondriaanstichting toonde zich bijvoorbeeld

'geschokt' door de naar binnen gerichte blik van de kunstwereld. Ze gaf als voorbeeld de gemiste kans op de bijzondere expositie van Dokumenta-directeur Okwui Enwezor door gebrek aan belangstelling bij de musea. De Mondriaanstichting als grootste subsidie verdeler en daardoor een van de belangrijkste spelers in de kunstwereld legt wel erg makkelijk de rode kaart bij de musea. Terwijl de naar binnen gerichte blik bij de Mondriaanstichting ook wel enige humor kan gebruiken. Zeker waar het de defensieve en ingegraven positie betreft. De in zichzelf gekeerde kunstsector heeft het blijkbaar niet wenselijk geacht om de BBK of kunstenaars uit te nodigen. Kunstenaars en de magie om uit shit humor te maken en met kunst de wereld een beetje hoop te bieden was vorig jaar te zien in Museum Boijmans van Beuningen. Zoals: A computer Which Will Solve Every Problem in the World van De Maria.

Aanleiding voor de discussie over de Nederlandse cultuurpolitiek waren de bezuinigingsvoorstellen van de Raad voor Cultuur

De inhoud van onze OPINIE pagina's is niet per se representatief voor de mening van de BBK als organisatie, maar geeft de visie van leden en lezers weer. De redactie.

kunstencentrum de Appel alleen maar roept dathet shit is, zonder consequenties om inderdaad tot een debat met alle betrokkenen in de kunstensector sector te komen, dan betekent die zelfkritiek helemaal niks. Je zult de ferme taal van je zelfkritiek door daden moeten laten volgen. Uiteraard verpakt in een grote strik humor. Aan alleen modder gooien heb je niks.

Ron van den Bosch

MONDRIAAN STICHTING CONTINUEERT

In de BK informatie 2004-4 worden de plus punten van de Mondriaanstichting opgesomd. Zoals volop kunst stimuleren en versoepeling van de regels. Van de totaal 1076 aanvragen in 2003 zijn er precies 400 afgewezen. Bij de kunstbeurzen galeries zijn er 66 aanvragen geweest en 66 gehonoreerd. honderd procent tevredenheid bij de aanvragers. Galeriehouder Willibrord vertelde mij dat hij naar de kunstbeurs Art Brussel had willen gaan, maar hem werd te verstaan gegeven dat alleen de galeries die al het jaar daarvoor voor Art Brussel subsidie hadden ontvangen in aanmerking komen en een aanvraag geen zin had. Dead End. Vandaar dus die honderd procent gehonoreerden zult udenken. Hier is geen sprake van enige stimulering maar van een verde-digingslinie. Mevrouw Monique Wijnberg van de Mondriaanstichting bevestigde wat Galeriehouder Willibrord had gezegd. De reden was dat de Mondriaanstichting niet de galeries uitzoekt, maar bepaalt voor welke kunstbeurzen galeriehouders subsidie kunnen aanvragen. Wat de kunstbeurs Art Brussel betrof was 2003 het laatste jaar dat de Mondriaan Stichting nog subsidie zou geven. Art Brussel verdween van de regeling. Voor de Mondriaanstichting was het daarom niet meer dan logisch om geen nieuwe galeries voor deze wat de Mondriaanstichting betrof, aflopende kunstbeurs te gaan honoreren. De nieuwe galeries zouden hun cultureel ondernemerschap immers niet meer kunnen continueren. Wat zou je gaan investeren in tijd en geld aan een kunstbeurs die de Mondriaanstichting van de lijst had geschrapt. De galeries die de jaren daarvoor op de beurs hadden gestaan konden wederom gehonoreerd worden om het af te ronden. Mevrouw Wijnberg bevestigde mijn vraag dat het bij de 66 aanvragen niet om 66 galeriehouders ging, maar tussen twintig en vijentwintig galeriehouders. "De Mondriaanstichting wil graag contiguiteit."

De contiguiteit gaat niet op voor Art Brussel. De Mondriaanstichting zegt dat ze geen galeriehouders uitzoekt, maar de kunstbeurzen. Indirect worden de galeriehouders wel uitgezocht als je met welke eisen hoe dan ook allenieuwe en andere mededingers uitsluit.

Want als je zestig aanvragen hebt van tussen de twintig en vijentwintig galeriehouders en al die aanvragen kunnen door de beugel, dan moeten al die aanvragers een loepzuiver oog hebben gehad voor hoe die beugel eruit ziet

GEEST VAN PAPIER

om er door te komen. Er zijn galeriehouders die zowel gesubsidieerd worden als in de kunstcommissies van de Mondriaanstichting zitten. Een ping-pong spel met hoge cijfers. Marieke van Schijndel, van de Mondriaan-Stichting die aanwezig was in Arti voor de bijeenkomst van galeriehouders & kunstenaars bevestigde dat, maar voegde daar aan toe, dat als de subsidieaanvraag voor de betreffende galeriehoudster behandeld werd, de galeriehoudster zelf dan niet in de commissie mocht zitten. Wat als een hele geruststelling klonk.

Het zijn niet allemaal aanvragen voor de kunstbeurs Art Brussel geweest. Voor die beurs werd je gehonoreerd als je al eerder gehonoreerd was. Bedoelde mevrouw Wijnberg dat met continueren. Welke eisen zijn er voor de andere kunst beurzen gesteld dat de continuering inderdaad zo veilig is gesteld dat er voor nieuwkomers misschien een subsidie beugel-plaatjes-kijken af kan. Maar wel als de honorering in de continuering van de twintig tot vijftientwintig galeries zal blijven liggen.

Als de overheid vanuit de Mondriaanstichting structureel de zelfde galeries honoreert, is dat een bevestiging om subsidie als een speler in de kunstmarkt te zien. Zonder subsidie zie je blijkbaar geen Nederlandse galeries op internationale beurzen. Waarmee bevestigd wordt dat een deel van het cultureel ondernemerschap voor de broodnodige continuering uit de continuering van subsidie bestaat.

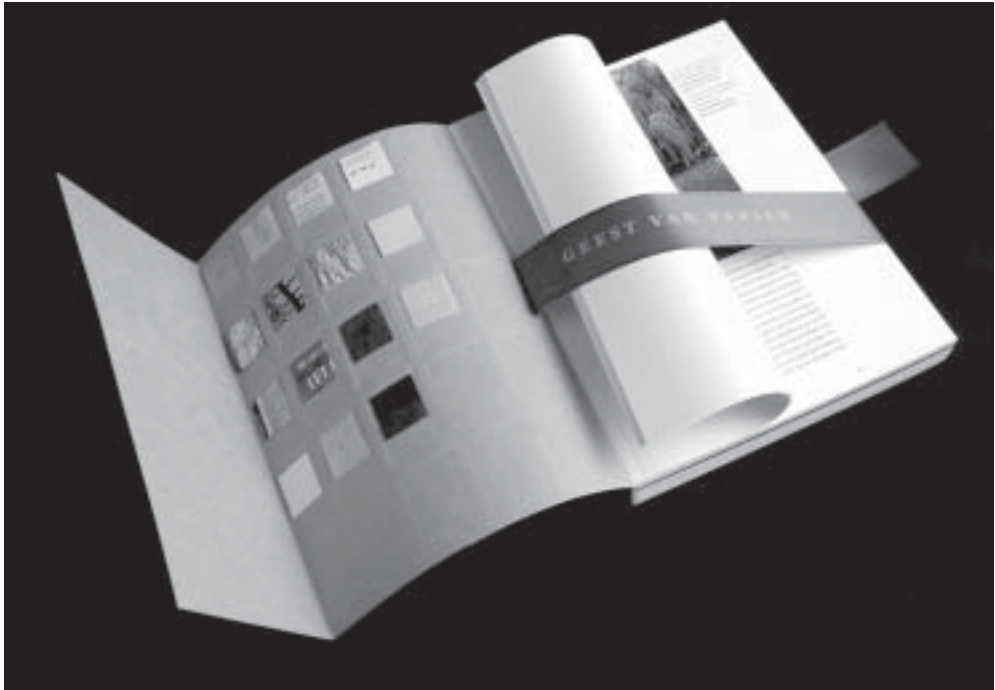
En als dat zo is, hoe ziet de overheid dan, in naam van de Mondriaanstichting het cultureel ondernemerschap bij de kunstenaars die in de WIK zitten, wat verder niks met de Mondriaanstichting te maken heeft. Maar wat wel een belangrijk gezichtspunt geeft. Als de

overheid middels de Mondriaanstichting en die weer subsidie blijft continueren naar de twintig tot vijftientwintig galeriehouders, omdat subsidie erkend wordt als een deel van de kunstmarkt, hoe zit het dan met de continuering van de WIK. Waar het cultureel ondernemerschap het na vier jaar voor elkaar moet hebben.

Ron van den Bosch

GEEST VAN PAPIER

Daar weten wij alles van. De ene keer ademt het papier de Geest der Belastingen en de volgende keer wordt de vis erin verpakt.

De catalogus van de tentoonstellingen van de vijfde Holland Papier Biënnale

Maar de hier bedoelde Geest van Papier betreft de catalogus van de vijfde Holland Papier Biënnale (6 juni tot en met 12 september 2004). Deze tentoonstelling van papierkunstwerken is zowel in Museum Rijswijk als in het Apeldoorns Museum Corda. De zeer fraaie, door Loes Schepens, vormgegeven catalogus geeft een breed overzicht van het gebruik van papier. Deze catalogus bevat veel afbeeldingen van kunstwerken, maar ook de typografie in samenhang met papiermonsters en drukwerk is bijzonder. Loes Schepens, die de vorige biënnaleboeken ook vorm gaf, heeft het thema Geest van Papier proberen te koppelen aan de beelden, materialen, technieken en de vormen van

deze uitgave. "Het boek heeft een uitstraling van (spi)ritualiteit. Zo is het omslagpapier van zilvermetalliek, dat appelleert aan de pracht en praal die we in vele religieuze geschriften van over de hele wereld tegenkomen. Voor dit boek is gekozen voor het koelere, meer afstandelijke zilver." In de pregen aan de binnenkant van de omslag, zowel aan het begin als aan het eind van het boek, zijn de papiermonsters van de kunstenaars geplakt. Zo ontstaat een galerij van kunstenaarsmaterialen. Op het naastliggende schutblad staan de beschrijvingen van de papiermonsters, corresponderend met de naam van de kunstenaar onder het monster. Tussen alle gedrukte katernen tref je als het ware geesten aan, uitgedrukt door het gebruik van een extra zilver drukgang. De geesten sluiten aan bij de inhoud van de artikelen". Geest van Papier heeft een omvang van 436 pagina's. Mooie middeleeuwse prenten naast hedendaagse druksels en prachtige papiermaché praalwagens tijdens carnaval. Maar bij de Biënnale gaat het om de huidige kunstenaars en hun fascinatie met papier. Dit levert wonderschone objecten en 'plat' werk op. Wat er allemaal met papier kan blijft boeien. Iedere dag, ons hele leven, komen we met papier in aanraking, ook via deze krant. Maar wat er tijdens deze Biënnale getoond wordt is van een andere orde. Het is de moeite waard er in deze zomermaanden aandacht aan te besteden! (M.V.)

Geest van Papier
Uitgeverij Compres bv
ISBN 90 73803 04 7
Prijs € 59,95

De basis voor een goed schilderij begint bij een schilderdoek van HOOPMAN. Wij leveren uitsluitend topkwaliteit schilderdoek van Belgische makelij, opgespannen of op rol. Onze spielatten zijn van uitstekende kwaliteit en in zeer vele breedtes mogelijk. Uit voorraad leverbaar 3,5CM, 4,5 CM, 6,5 CM of 6,5CM extra dik. Nieuw in ons assortiment zijn de latten 4,5/4,5CM of 6,5/4,5CM . Doeken op deze latten kunnen zeer goed zonder lijst gebruikt worden omdat de zijkant ook beschilderd kan worden. Voor zeer grote doeken hebben wij latten van 9,5 CM breed en 4,5 CM dik. HOOPMAN VOOR EEN BETER ADVIES.

Hoopman v.o.f.
schildersdoeken
rollen linnen - spielatten

Marnixstraat 47 - 1015 VA Amsterdam
Tel.: 020 - 624 60 45 - Fax 020 - 638 31 29

SUPERVOORDELIJG EN... THUIS BEZORGD!

ALLE KUNSTSCHILDERS
MATERIALEN VOOR
SCHERPE PRIJZEN

BIJ BESTELLINGEN
VANAF € 100,-
GEEN VERZENDKOSTEN.
BINNEN 48 UUR IN HUIS.

KOM HET ZELF
BEKIJKEN IN ONZE
SHOWROOM/GALERIE:

Nieuwe Weteringseweg 34,
Groenekan - Gem. De Bilt
Open: di. t/m vrij. 13 tot
17 uur, Za. 12 tot 17 uur.

Of bestel telefonisch
via 0297-242525

ARCANA

Art

WWW.ARCANA-ART.NL

Schilderend door het leven

Wij zorgen voor later

Een lijfrente met volledige resultaatdeling.

U werkt in de wereld van kunst en cultuur? Dan is er voor u een unieke pensioenmogelijkheid: de lijfrente met volledige resultaatdeling van Kunst en Cultuur pensioen en verzekering. Kunst en Cultuur pensioen en verzekering is speciaal voor deze sector opgericht en werkt op non-profit basis, zodat al het rendement bij u terugkomt. Zo kunt u al vanaf € 35,- per maand een mooie aanvullende lijfrente opbouwen.

Meer weten? Stuur ons deze coupon of bel: 070 - 306 56 78

Let op! Rendementen uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst!

Kunst en Cultuur Pensioen- en Levensverzekering
Maatschappij N.V. onderschrijft de Code Rendement en Risico.

Kijk ook op www.kunst-cultuur.nl

JA, stuur mij meer informatie.

Naam: _____ m/v

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Telefoon: _____ E-mail: _____

Geboortedatum: _____

In een envelop zonder postzegel sturen naar: Kunst en Cultuur pensioen en verzekering, Antwoordnummer 84228, 2508 WB Den Haag. Of faxen naar: 070 - 358 46 16. Een e-mail sturen kan ook: info@kunst-cultuur.nl

BBK

Kunst en Cultuur pensioen en verzekering dé verzekeraar voor de culturele sector

BERICHTEN

DE VREDESPIJP

Zaterdag 19 juni maakten een tiental kunstenaars al schilderend hun solidariteit duidelijk voor het behoud van de Vredespijp-panden in de Amsterdamse Pijp.

Woningbouwvereniging de Dageraad heeft een sloopvergunning voor negen locaties in de Pijp aangevraagd bij de deelraad waaronder de vijf panden in de Eerste van der Helststraat 3-1. Het plan is gericht op nieuwbouw met twee extra woonlagen. Beging 2004 las Ko van der Meer in de wijkkrant over de sloopplannen voor zijn winkel / woning. Hij woont boven zijn winkel De Vredespijp, een winkel vol oude interessante spullen, zoals tweedehands art deco en design. De winkel is ook een aanlooppunt en heeft daardoor een buurtfunctie. Waar bijkans alle buurtwinkels overgenomen zijn door de supermarkten van snel het karretje vullen en vlug langs de kassa naar buiten, is de Vredespijp gevuld met de nostalgie van langzame tijden toen de mensen nog naar elkaar konden luisteren. Lang geleden zei een indiaan bij het zichtbaar verdwijnen van zijn cultuur door de blanken: "Ooit zullen wij terug keren en onze plaats in nemen, misschien niet als Indiaan, maar als kunstenaars." In zoverre kan de Vredespijp de kunstenaars wat dat betreft misschien wel aanspreken. Vanuit de woningbouwvereniging De Dageraad is het natuurlijk zaak om in deze tijden van commercialisering en winstmaximalisering uit je bezit het hoogste rendement zien te halen. Toch is er iets vreemd bij De Dageraad aan de hand. De tendens van de woningbouwcorporaties is juist minder bouwen om het vermogen te laten uitdijen. Woningcorporaties in Nederland worden steeds rijker door de hoger wordende huren, niet door te gaan bouwen. Vorig jaar werd volgens het Centraal Fonds Volkshuisvesting een miljard aan het

Kunstenaars schilderen voor de Vredespijp

vermogen van de corporaties toegevoegd. In het geval van de Dageraad zou je kunnen denken dat ze tegen de trend in gaan door wel te willen bouwen. Omdat De Dageraad als corporatie vooral bezig zal zijn met het veiligstellen van haar belangen als gepri-vatiseerde onderneming kan er achter dit willen bouwen het feit van de laag gebleven sociale huren zitten. Er bestaat een convenant uit 1991 waarin de corporaties zoveel goedkope huurwoningen mogen slopen voor het bouwen van koopwoningen. Een deel van de winst van de koopwoningen moet wel aan het opknappen van de minder rendabele huurwoningen besteed worden en er moet in een bepaalde

verhouding ook sociale huurwoningen gebouwd worden. De huren daarvoor mogen weer hoog zijn omdat de corporaties in de plannen voor de toekomst gaan meebetalen aan de huursubsidie. De kunstenaars actie betrof een duidelijk maatschappelijk doel: het behoud van de Vredespijppanden.

Als je van de gedachte uit zou gaan dat kunstenaars over de hele wereld de nieuwe indianen zijn, die uitgaan van eerbied en respect dan hoort daar ook aandacht bij voor andere culturen. Wat de woningbouwverenigingen aan nieuwbouw neerzetten is voor het merendeel een monocultuur met huizen

die gevuld zijn met spullen van de monosuperketens, in de mono winkelstraten die in het hele land allemaal op elkaar lijken. Alleen in de volksbuurten van de grote steden, zie je winkels die een weerspiegeling van de verschillende culturen in Nederland geven. De Vredespijp is zo een winkel die een bepaalde cultuur vertegenwoordigt en die dus plaats moet maken voor de grote bulldozer van de monocultuur.

Behoort het tot het kunstenaarsschap om met je werk als kunstenaar actie te voeren voor wat je als maatschappelijk relevante zaak ziet? In de brochure 'Zwarte Zee Noordzee over Bulgaarse Kunst nu', uit 1999 lees ik: "De vraag die blijft: Hoe nu verder met de moderne kunst? En wat heeft de Zwarte Zee in dit opzicht aan de Noordzee te zeggen?" Een opmerking daarover: In Bulgarije is nog steeds sprake van een moreel engagement, dat uitgaat van de verbondenheid met maatschappelijkebewegingen. Het is opvallend dat hedendaagse kunstenaarsinitiatieven, zoals gebundeld in XXL Galerie, die een radicale aanpak bepleiten, dat doen met een morele lading. "De kunst moet de problemen van de maatschappij, van de maatschappelijke ingrepen en van politieke misbaksels ('perversions') in kaart brengen.. Kunst is niet een eiland dat genoeg aan zichzelf heeft. Kunst is een bruggenhoofd. Kunst is ook verbonden met het verleden en met het gewone volk, met de traditie en het land."

De ontluistering van de hedendaagse tijd!

Ron van den Bosch

PHOTOGRAPHIE ASSORTIE

HELMOND WORDT FOTOSTAD

DE nederlandse CACAOFABRIEK opent een nieuwe ruimte. Onder de grote tentoonstellingszaal bevind zich een grote kelder die men in de toekomst ook als ruimte voor tentoonstellingen wil benutten.

Onder de naam 'fotografie assortie' heeft de beroepsvereniging voor fotografen GKf een tentoonstelling voorbereid met werk van haar leden. Daarvoor heeft zij het hele pand aan de Engelseweg 1 ter beschikking.

De tentoonstelling die duurt van 1 augustus tot en met 29 augustus 2004 bestaat uit vijf deeltentoonstellingen, die het werk van de leden in al haar verscheidenheid laat zien. Het hele gebouw zal gebruikt worden, in elke nis zullen foto's te zien zijn! Elke deeltentoonstelling is gemaakt door een tweetal leden van de vereniging en zij hebben werk geselecteerd van de overige leden. Zo hebben Sabine Plamper en Luciënne van der Mijle een tentoonstelling gemaakt waarbij geënceneerde fotografie het thema is. Ze laten onder meer werk zien van Hannes Wallrafen, Thijs Wolzak, Gerard Wessel en Anne Marie Trovato. Ze besteden vooral aandacht aan het proces wat bij geënceneerde fotografie vooraf gaat; de schetsen en de gedachten van de fotograaf.

Dorothee Bavinck en Dinie Wikkerink hebben beeldgedichten gemaakt van het werk van verschillende leden. Passie, devotie, leven en dood, licht en ruimte en verstilling zijn hier de sleutelwoorden, met werk van Albert Brunsting, Eduard de Kam, Dennis Moet en Jutka Rona.

Een foto van © Rosa Verhoeven (GFf)

Het alledaagse speelt een grote rol bij de tentoonstelling gemaakt door Theo Derksen en Diana Scheilen. Ze gaan uit van het dagelijks leven en hoe dit wereldwijd door de mens wordt beleefd. Er is werk te zien van

Han Singels, Albert Brunsting, Martin Roemers & Corinne Noordenbos. Verder hebben Herman van Doorn en Arthur Blonk werk geselecteerd van leden die op een thematische manier zoeken naar beelden en

hebben Pauline Prior en Rob Philip een installatie gemaakt in de kelder van het gebouw waarbij de bewegende mens centraal staat. Het is voor het eerst dat de GKf zich op deze schaal presenteert en op deze manier is goed te zien hoe divers het werk van de leden is. De eigen visie, het eigen verhaal speelt een belangrijke rol in het werk van veel leden en zal ook in deze tentoonstelling duidelijk te zien zijn.

Voor een bezoeker die vanwege de GKf tentoonstelling Helmond aandoet doet zich ook nog een andere prettige omstandigheid voor dat er tegelijkertijd in het Gemeentemuseum Helmond de tentoonstelling 'J'aime la France te zien is. Franse fotografie van 1855 tot 1985.

Beide locaties bevinden zich op loopafstand van elkaar en het NS Station Helmond.

'fotografie assortie'
De GKf in de cacaofabriek
1 augustus tot en met 29 augustus 2004

Openingstijden van
DE nederlandse CACAOFABRIEK:
woensdag tot en met zondag
van 13.00 - 17.00 uur.

DE nederlandse CACAOFABRIEK
Engelseweg 1
5705 AB Helmond
tel: 0492 599055

OPROEP

Oproep aan alle collegae:

Een ieder die meedoet aan of een echte kunstmanifestatie of kunstmarkt organiseerd kan informatie daarover ook in het kunstblad PALET (oplaag 22000 ex.) zie advertentie pagina 19, geplaatst krijgen, gratis reclame zou ik zo denken!?

Stuur uw gegevens : markt, datum en tijden, contactpersonen en telefoonnummer twee maanden vooraf aan:

Koos Beemsterboer
Purmerlaan 10
1718 AK Hoogwoud

INTRODUCTIE WORKSHOP
Maak kennis met glas en voer je eigen ontwerp uit onder leiding van een ervaren glazenier.
ONTWERP ADVIES
UITVOEREN / PLAATSEN

Amsterdamse Glas in Lood Zetterij / Atelier

1e Jacob van Campenstraat 8
1072 BE Amsterdam

Tel. 020 - 6763458
Fax 020 - 6627445

K

Peter Philippus
Marijke Duzink

www.amsterdamseglasinloodzetterij.nl
info@amsterdamseglasinloodzetterij.nl

Oproep aan kunstenaars

De werkgroep Kunst & Cultuur van wijkcentrum d'Oude Stadt verdeelt de door het stadsdeel Amsterdam-Centrum beschikbaar gestelde subsidie voor kunst en cultuur zonder commerciële bedoelingen in de Amsterdamse binnenstad. De werkgroep Kunst & Cultuur wil de saamhorigheid in de buurten bevorderen en het betrekken van bewoners bij culturele activiteiten en kunst in hun eigen woonomgeving is hiervoor een goed middel.

In de werkgroep worden projecten bedacht en gelanceerd. Bewoners en kunstenaars kunnen projecten aanmelden. Op jaarbasis is een bedrag van 20 dzd euro beschikbaar. Aangemelde projecten worden aan de hand van door de werkgroep vastgestelde criteria getoetst.

Voor inlichtingen over de werkgroep en de criteria kunt u contact opnemen met Veronika Esser,

Wijkcentrum d'Oude Stadt,

Nieuwe Doelenstraat 55, 1012 CP Amsterdam.

T 020-638 22 05, E wijkcentrum@oudestadt.nl

KWALITEITSSPIERAMEN

Spielatten verlijmd grenen 70 x 30 mm

standaard van 60 t/m 250 oplopend met 5 cm

meterprijs **5.33 Exc.** BTW - inclusief gaten en verbindingen

Spielatten 1e kwaliteit massief grenen vrij van kwasten en spint

45 X 22 mm

Standaardmaten van 20 t/m 200 cm oplopend met 5 cm

meterprijs **1.91 Exc.** BTW - inclusief gaten en verbindingen

RUIME KEUZE SCHILDERDOEK, VERF, GRAFIEKMATERIAAL ENZ

Rijksweg 25a 2870 Puurs - België (A12 oude baan
Antwerpen - Brussel afrit Temse / Puurs)

tel. 00 32 3 866 48 58

www.papermill.be infopuurs@papermill info@papermill.be

OOK ZONDAG'S OPEN VAN 11.30 TOT 18.00 UUR

LEDENEXPOSITIES

Christina de Vos © :‘Groen’ is te zien in Rotterdam

Tot en met 5 september doet **Nelleke Allersma** met bronzen beelden onder het thema dans en sport mee aan een expositie in Landgoed Lemferdinge, Lemferdingelaan 2 in Paterswolde. Open vr, za en zo 12.00 – 17.00 uur.

Tot en met 29 augustus is werk van **Miriam van Asten** te zien op de tentoonstelling ‘Twintig jaar beelden’ in de Beeldentuin van het Stedelijk Museum Roermond, Andersonweg 4 in Roermond. Open: di t/m vr 11.00 – 17.00 uur, za en zo 14.00 – 17.00 uur.

Tot en met 4 augustus doet **Marieke Bolhuis** mee aan de tentoonstelling Vloedmerk op het strand in Heemskerk. Op de tentoonstelling laten twaalf kunstenaars werk zien dat ter plekke is vervaardigd voor het strand.

Rob den Boer neemt deel aan 'Maximale Resolutie', een tentoonstelling van nieuwe aanwinsten voor de Gelderse beeldende kunstenaars- en vormgeversdocumentatie in het Centrum Beeldende Kunst in Arnhem, Kortestraat 27, t/m 8 augustus 2004.

Van 29 augustus tot en met 26 september 2004 hangt werk van **Rob den Boer** op de Nieuwe Leden Tentoonstelling 2004 van genootschap Kunstliefde in Utrecht, Nobelstraat 12a. Opening 29 augustus om 16 uur.

Zinds 16 mei en nog tot en met 15 oktober is het project ‘KLEIkind’ van Anita Couwenbergh en Ernst Cats te beleven in galerie De Bunders in St. Oedenrode.

Tot en met 20 augustus is Lichtkunst van **Agneta Evenhuis** in het seinhuis te zien in het voormalige seinhuis van NS-station Amsterdam Muiderpoort.

Monique van Gulik exposeert een gedeelte van haar schilderijen vanaf 6 oktober 2004 t/m 2 december 2004 Via Galerie “De Kunstlobby” in het NH Capelle Hotel. (v.h. Golden Tulip Hotel). Het Hotel is 24 uur per dag open

Half mei is in Schiedam de ‘Wand van Belofte’ van **Inge van Haastert** onthuld. Deze houten schutting is 1,80 m hoog en 63 m lang en begrenst het bouwterrein van Het Land van Belofte. De beschilderde schutting is tot eind dit jaar op de hoek Broersvest/ Lange Kerkstraat in Schiedam te zien.

Plaatsing van het beeld ‘Keten’ van Henk Rijzinga in Amsterdam.

Tot en met 22 augustus is een dubbele installatie onder de titel I’M YOUR DOG van **Ellert Haitjema** in de torenkamer van Museum Jan Cunen te zien. Museum Jan Cunen, Molenstraat 65 in Oss.

Tot en met 15 augustus doen o.m. **Willem Harbers, Willibrord Huijben, Jan-Paul Hulsensbek, Marina van der Kooi en Carla Rump** mee aan de Triade in het Centrum voor Kunsteducatie, Middenweg 2 in Den Helder. Open do t/m zo 13.00 – 18.00 uur.

Tot en met 9 september doen **Pim van Halem, Monique van Gulik** en **Wytske van de Kamp** mee aan de zomertentoonstelling Feest, ter ere van het twintigjarig bestaan van Galerie “R”, in het Rheuma Verpleeghuis, Van Beethovenlaan 60 in Rotterdam-Hillegersberg. Dagelijks geopend van 09.00-21.00 uur.

Tot en met 16 augustus doen **Eka Kunst, Fred van Loon** en **Alfred Tempelman** mee aan de zomersalon van de Stadsgalerie, Achter de Kerk 10 in Gouda. Open: di t/m za 11.00 - 17.00 uur en zo 14.00 - 17.00 uur.

Ivo Kamphuis neemt deel aan de Kunstbeurs ART TWENTE 2004 in het ExpoCenter, Wegtersweg 65 te Hengelo. Open: 30 september 17.00 - 22.00 uur, 1 oktober 11.00 - 21.00 uur en 2,3 en 4 oktober 11.00 - 18.00 uur.

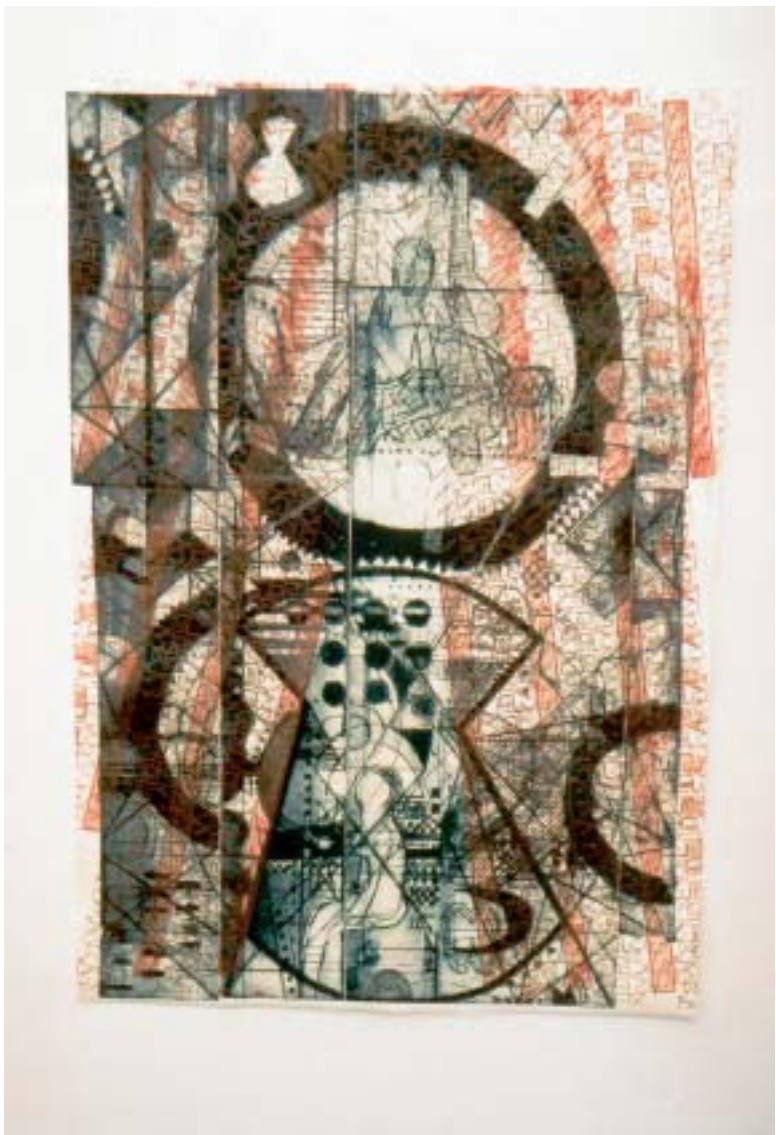
Tot en met 27 augustus doet **Carla Klein** mee aan de tentoonstelling ‘De penning als intiem kunstwerk’ in het Munt- en penningkabinet Surhuisterveen, Jan Binneslaan 9a. Open di t/m vr 14.00-17.00 uur (groepen op afspraak) Toegang gratis. Meer informatie via tel. 0512 305963 bij de heer Gerard Knol.

Tot eind september heeft **Philomène de Later** een expositie in de Brahmshof, Brahmsstraat 32 in het restaurant op de eerste verdieping in Amsterdam. Open za en zo 12.00 – 17.00 uur (even aanbellen).

Tot en met 1 augustus exposeert **Marijke Pielage** met tekeningen en schilderijen in museum De Casteelse Poort in Wageningen. Openingstijden museum: di t/m za 11.00 - 17.00 uur, zo 13.00 - 16.00 uur.

De ‘Wand van belofte’ van Inge van Haastert is in Schiedam te zien.

Grafiek van © **Josée Wuyts** en **Frans de Groot** uit het project ‘Huis’ wordt in Beuningen getoond.

Na de openbare wisseling op 4 juli blijft het werk van **Mieke van Zundert** tot eind september in het Van Goghhuis hangen. Zij toont onder meer de installatie *Man met Zonnebloem* en werken gemaakt naar aanleiding van ontmoetingen op Van Gogh-plaatsen. Het Van Goghhuis in Nieuw Amsterdam ligt aan de Van Goghstraat 1 in Veenoord-Nieuw Amsterdam. (telefoon 0591-555600) Het Van Goghhuis is iedere middag, ook in het weekend geopend van 13.00 tot 17.00 uur. Maandag gesloten.

Bijdragen van leden voor deze pagina in BBK krant 265 graag voor 10 augustus 2004 opsturen - voor afbeeldingen alleen echte foto's, dia's en evtl. digitale bestanden op diskette of via e-mail inleveren. Graag ook titel, techniek en materiaal van het werk vernoemen. Geen eerder gedrukte of gekopieerde foto's inzenden !

Van 29 augustus tot en met 26 september exposeren **Josée Wuyts** en **Frans de Groot** hun gezamenlijke grafiekproject *HUIS* in de nieuwe gang in Beuningen, Kloosterstraat 7. De opening vindt plaats op zo 29 augustus door Hans Walgenbach. Open vr 17.00 – 21.00 uur en za en zo 12.00 – 17.00 uur.

Tot en met 30 september neemt **Barbara Röling** deel aan de zomerexpositie ‘L’Obsession du détail’ in Fondation d’entreprise Bernardaud , 27, avenue Albert Thomas in Limoges, Frankrijk.

Op 4 juni is van **Henk Rijzinga** het kunstwerk *Keten* geplaatst. Het kunstwerk is 9 x 19 m. en is gemaakt in opdracht van het Afval Energie Bedrijf Amsterdam. Het kunstwerk is geplaatst op het complex in Haven West in Amsterdam.

In juli en augustus doet **Henriëtte S.** mee aan een expositie in Beeldentuin Henriëtte, Loksvaartdijk 27 in Overpelt, België (ongeveer 5 km over de grens in België). Open zo 14.00 – 18.00 uur en op afspraak (tel. 0032-11-664846).

Tot en met 15 september is een kunstwerk van **Egied Simons** te zien tijdens de kunstroute ‘Dichter bij zee’. Op deze kunstroute zullen 10 door kunstenaars vormgegeven telefoonnummers te zien zijn. Als zo’n nummer gebeld wordt krijgt u een ingesproken gedicht te horen. De routebeschrijving is gratis verkrijgbaar via Tourist Info, Prins Hendrikstraat 265 en het Expo Info Paviljoen aan de Koningin Emma boulevard in Hoek van Holland of op www.hoekvanholland.nl.

Tot en met 1 oktober heeft **Annet Teunissen** de expositie ‘Symbolen en archetypen’ in restaurant De Imme, Willemstraat 52a in Tilburg. Dagelijks geopend, graag even bellen van tevoren met 013 545 229.

Tot en met 24 juli exposeert **Christina de Vos** een serie tekeningen en schilderijen, opgebouwd rondom een jas in Galerie BLIK, Oostzeedijk Beneden 193 in Rotterdam. Open: wo t/m vr 12.00 – 18.00 uur en za 13.00 – 17.00 uur.

Ivo Winnubst en **Mieke van Zundert** houden zondag 4 juli om 15.00 uur in het Van Goghhuis in Nieuw Amsterdam een openbare wisseling van hun beider tentoonstellingen. Omdat de twee exposities de twee helften vormen van het project *In Antwoord*, naar aanleiding van brieven, werk, leven en thema's van Van Gogh, willen de twee kunstenaars laten zien hoe de verschillende werken, de kunstwerken die afgehaald worden en die er komen, op elkaar reageren en met elkaar te maken hebben. ->

Bronzen beelden van **Nelleke Allersma** worden in Paterswolde getoond.

Werk van © **Monique van Gulik** wordt in Capelle getoond.

BERICHTEN

SAMYATRA

Drie kunstenaars uit drie landen met een zeer verschillende culturele achtergrond reisden samen door India met de expositie 'Samyatra'. Gedurende zes weken was de tentoonstelling te zien in Den Haag.

Door Rob den Boer

In een herenhuis aan de Bezuidenhoutseweg tegenover Huis ten Bosch is sinds een jaar Galerie Art Korner gevestigd. Eigenaar Bastiaan Körner was jarenlang werkzaam voor het ministerie van Buitenlandse Zaken in onder andere Egypte, Suriname, Sri Lanka en Nigeria, in de laatste twee landen als ambassadeur. Hij raakte gefascineerd door de beeldende kunst van die landen. Na zijn pensionering in 2002 besloot hij kunstenaars uit niet-westerse landen en culturen een kans te geven. Inmiddels heeft hij vijf tentoonstellingen gemaakt die een goede respons hebben opgeleverd. In het selectieproces gaat hij af op zijn intuïtie. Naar eigen zeggen kan hij goed 'invoelen' wat mensen uit andere culturen beweegt. Op 9 mei opende de Indiase ambassadeur in Nederland, mevrouw Shymala B. Cowsik, de tentoonstelling 'Samyatra'.

Samen onderweg

De expositie was in de periode december 2003 tot en met februari 2004 eerder te zien in Kochin, Chennai, Bhopal en New Delhi. Er hangen collages en schilderijen van Frits Kraay uit Amsterdam, grafische werken van Olga Okuneva uit Moskou en schilderijen van Akhilesh uit Bhopal. De kunstenaars kennen elkaar al meer dan tien jaar en hadden al eerder samengewerkt. In de zomer van 2003 besloten zij tijdens een bezoek van Akhilesh aan Amsterdam een reizende expositie te maken. Vanuit drie landen communiceerden zij onderling via brieven en e-mail, totdat ze elkaar uiteindelijk ontmoetten in Kochin, India. 'Samyatra' is Sanskriet en betekent zoveel als 'samen onderweg'. Het Sanskriet stond aan de wieg van het Hindi, de belangrijkste taal van India. Als uitgangspunt hadden de kunstenaars het thema 'poëzie' gekozen, omdat zij hier alledrie reeds in hun werk mee bezig waren. In India reisden zij gedurende drie maanden samen. Zij konden gebruik maken van studio's en exposeerden in galleries en musea. Het werk van de kunstenaars is zeer

KUNSTENAARS & GALERIES

vervolg van pagina 8

Paul Dikker moeten kunstenaars zich veel zelfbewuster opstellen en meer mogelijkheden zien dan verkoop via galleries. Een kunstenaars uit de zaal wees op de mogelijkheden van internet om kunst te verkopen.

Markt beter benutten

Ingrid Janssen stelde dat galleries continuïteit bieden omdat deze er hun vak van gemaakt hebben. Kunstenaars willen met hun werk bezig zijn. Holvast meende dat 'als een galerie je zakelijke belangen goed behartigt, je dat als kunstenaar zeer veel tijd bespaart en de galerie vijftig procent commissie dan wel waard kan zijn'. Ingrid Janssen pleitte er tevens voor dat de mensen de kunstwereld moeten kunnen leren kennen door evenementen met elkaar te verbinden en het hele potentieel van de markt te benutten.

Het BBK werkconges Kunstenaar & Galeriers werd door beide partijen als zeer nuttig ervaren, omdat dit gesprek een opstap kan zijn naar een meer gezamenlijke strategie om de markt voor beeldende kunst te vergroten.

V.l.n.r.: Bastiaan Körner, Frits Kraay en Olga Okuneva in de galerie 'Art Korner'.

divers van aard, hoewel veel ideeën die er aan ten grondslag liggen gezamenlijk tot stand gekomen zijn.

Venster naar India

In India neemt literatuur een heel belangrijke plaats in. Olga Okuneva had in Rusland reeds illustraties gemaakt voor een bloemlezing van Tamil poëzie (Aham Tamil Poetry 1-4c), verzameld door Alexander Dubiansky, hoogleraar in de Indologie aan de Staatsuniversiteit van Moskou. Vervolgens werd zij in 1996 uitgenodigd om in het Bharat Bhavan Museum in Bhopal te exposeren, nadat zij illustraties had gemaakt voor een nieuwe uitgave van de Mahabharata, het belangrijkste Indiase epos. De literatuur van het land was voor haar een venster naar India. Haar werk werd daar vooral gewaardeerd vanwege het illustratieve karakter ervan in relatie tot Indiase teksten. Akhilesh is in het dagelijks leven adjunct-directeur van het museum voor Moderne Kunst in Bhopal. Daarnaast is hij in India een gerenommeerd kunstenaar. Zijn werk toont een groot kleurgevoel.

Een eigen stijl

De infrastructuur voor kunstenaars in India staat op een hoog peil. Er zijn goede academies met eigen studio's voor de studenten. Om in hun onderhoud te voorzien beginnen jonge kunstenaars meestal al snel illustraties te maken voor tijdschriften. Subsidies voor kunstenaars kent men niet of nauwelijks in India. Wel is het galeriewezen sterk in opkomst. Indiase kunstenaars werken erg vrij en hebben een eigen conceptuele stijl ontwikkeld. Tot 1947 was de Indiase kunst onderhevig aan Engelse invloeden. Vanaf dat jaar ontwikkelde zich de 'Progressieve groep', die veel inspiratie putte uit de schilderijen van kunstenaars die voor de Eerste Wereldoorlog in Parijs werkten, zoals Picasso, Chagall, Matisse en Braque. Bekende namen uit die tijd zijn F.M. Hussein, Raza, De Souza, K. Khanna en K.H. Ara. Vandaag de dag maken kunstenaars in India veel werk van hoog niveau. Daarbij gebruiken zij zowel traditionele beeldelementen als moderne media, zoals video- en installatiekunst.

Meer interesse voor niet-westerse moderne kunst

In het westen wordt de moderne kunst uit India steeds bekender. Zelf vinden Indiase kunstenaars dat hun werk in Europa meer getoond zou moeten worden. 'In het museale circuit zou men zich meer voor niet-westerse moderne kunst moeten interesseren', aldus

Frits Kraay. Zelf werkt hij al sinds 1990 regelmatig perioden in India en ontmoette daar Olga Okuneva en Akhilesh. Galeriehouder Körner beaamde dat geld-gebrek een grote rol speelt bij de barrières die kunstenaars uit de Derde Wereld moeten overwinnen om hun werk in het Westen te presenteren.

De kunstenaars en hun werk

Frits Kraay (Amsterdam, 1947) studeerde in de jaren zeventig westerse en oosterse klassieke muziek. In de jaren tachtig volgde een studie beeldende kunst aan de Koninklijke Academie te Den Haag. Aanvankelijk maakte hij ook materie-schilderijen. Vanaf 1990 ging hij regelmatig naar India om er te werken en ontwikkelde daar zijn collages. Daarvoor gebruikt hij materiaal dat hij aldaar op straat en in de natuur vindt. Hij schildert letterlijk met de materie. Daarnaast werkt Frits Kraay ook nog steeds met olieverf op doek. Een van zijn grotere werken, getiteld 'Samyatra', vormde hij om tot een scharende triptiek die op de grond kan staan, als ware het een kamerscherm. Heel apart zijn zijn miniaturen, gebaseerd op voorbeelden uit de Indiase traditie, waarin hij op subtiële wijze met gemengde technieken de suggestie van taal wekt. Het zijn in meer of mindere mate improvisaties op oude fragmenten van oud-Boeddhistische Pali-letters in een sterk poëtische vorm. 'Schilderkunst is hierin tot de diepste essentie teruggebracht', aldus de kunstenaar.

Olga Okuneva (Otradnity Sity, Rusland, 1959) bekwaamde zich via studies in Rusland en de Oekraïne in de grafische technieken. Ze maakte veel illustraties en dat is te zien aan haar fijnzinnige werk, met veel gevoel voor detail. De litho's hebben een dromerige ondertoon en een sfeer die doet denken aan de Russische fabelcultuur zoals je die ook aantreft bij Marc Chagall.

Akhilesh (Indore, India, 1956) had vele (groeps-) exposities in zijn eigen land en daarbuiten. Daarnaast ontplooit hij regelmatig activiteiten als organisator van tentoonstellingen en culturele manifestaties. Op de tentoonstelling in Den Haag hangen gouaches van hem. Deze hebben een patroonachtig karakter, maar bij nadere bestudering zie je op zichzelf staande, maar wel verwante vormpjes in de rechthoekjes die gedeeltelijk doorsneden worden door lichte diagonalen. Dit zijn improvisaties op Sanskrietletters. Bij langer kijken ontstaan grotere fragmenten in een complexe structuur die bijeengehouden wordt door prachtige subtiel in elkaar

overlopende kleuren. De tentoonstelling 'Samyatra' in Galerie Art Korner was te zien tot 20 juni. Een gedeelte van het werk kan nog worden bekeken tijdens de zomerexpositie van de galerie. Daarna verhuist de tentoonstelling naar Moskou. De catalogus met teksten, biografieën en mooi kleurenreproducties van het werk is kosteloos te bestellen bij Frits Kraay.

Galerie Art Korner, Bezuidenhoutseweg 407, Den Haag, geopend do-zo 13-18 uur en op afspraak. Website: www.galleryartkorner.nl, e-mail b.korner@wolmail.nl, tel. 070-3351484. **Frits Kraay**, beeldend kunstenaar, Amsterdam, e-mail: fritskraay@yahoo.com, tel. 020-6000706.

SHANGHAI BIENNALE 2004

Van 28 september tot 28 november is in het Shanghai Art Museum de vijfde Shanghai Biënnale. Het thema van deze biënnale zal zijn Ying Xiang Sheng Cun, Techniques of the Visible. De biënnale zal ingaan op de relaties tussen kunst, wetenschap en technologie. De curatoren zijn Sebastián Lopez, directeur van de Gate Foundation (Nederland), Xu Jiang, president van de China Academy of Art (China), Zheng Shengtian, onafhankelijk curator (Canada) en Zhang Qing, directeur van de Shanghai Biennale's Office (China).

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de Gate Foundation tel. 020 620 8057 of kijk op www.gatefoundation.nl.

STEDELIJK MUSEUM

Het Stedelijk Museum Amsterdam is nu open op de nieuwe (tijdelijke) locatie!

Het Stedelijk Museum CS (SMCS) bevindt zich op de tweede en derde verdieping van het Post CS-gebouw, Oosterdokskade 5 in Amsterdam op loopafstand van het Centraal Station van Amsterdam.

Openingstijden: Dagelijks van 10.00 - 18.00 uur, Donderdag 10.00 - 21.00 uur

Voor meer informatie kijk op www.stedelijkmuseum.nl of bel tel. (020) 5732.911 of met de infolijn: (020) 5732.737

N.B.: Het Stedelijk Museum aan de Paulus Potterstraat (Museumplein) is tot 2008 gesloten!

DE CAFE CULTUUR PRIJS

is een ontwerpwedstrijd voor studenten en jong talent. Het thema van de wedstrijd is dit jaar 'Geef jouw toekomstvisie op het café als ontmoetingsplaats'. Deelnemers kunnen hun eigen toekomstcafé bedenken of invulling geven aan The Futur Pub in Living Tomorrow Amsterdam. De winnaar ontvangt een geldbedrag van € 2.000,-. Inzendingen dienen uiterlijk 31 oktober binnen te zijn.

In de jury zitten Micha Klein, Ted Langenbach en Marie Hélène Cornips. De Café Cultuur Prijs is een initiatief van het Felix Meritis en Dommelsch. Mede-organisator is dit jaar Living Tomorrow.

Meer informatie via www.cafecultuurprijs.nl of via **Felix Meritis** 020 626 23 21, Interbrew Nederland 076 525 21 41 of Living Tomorrow 020 203 04 00

Beter tekenen? Beter schilderen? Beter leren kijken?

Palet & tekenstift

Hét kunstmagazine
voor iedereen die van
kunst houdt!

Verschijnt 6x per jaar.
Prijs € 29,95.
AANBIEDING € 25,-
(VOOR BBK-LEZERS)

Ook verkrijgbaar bij kiosk en speciaal-
zaken in teken- en schildermaterialen.

Voor info of een abonnement:

Uitgeverij ARTI, Frieseweg 109, 1823 CC Alkmaar

Tel. 072 - 5117506 (Vanuit België: 003172-5117506), fax. 072 - 5151389

E-mail: artiuitgeverij@cs.com Web: www.paletentekenstift.nl

Óók Goieënmidday!
Met de BBK!
Kunstgras?!
Nee mijnheer
van Gaal!
Dat valt niet
onder KUNST!

VE-KA. DE OVENSPECIALIST

Kies voor een Ve-Ka oven is kiezen voor
tientallen jaren ervaring in het ontwikke-
len en bouwen van keramiekhovens.

Kies voor een Ve-Ka keramiekhoven is ook
kiezen voor deskundig advies, niet alleen bij
de aanschaf van een oven, maar ook bij het
inrichten van de werkruimte.

En superbesparend kiest u met Ve-Ka voor
kwaliteit en een lange levensduur, een vol
jaar garantie (max. thermo- en verwarmings-
elementen) en een optimale service door onze
eigen servicecentrum.

*Nu leverancier voor alle materialen en
gereedschappen voor keramist en hobbyist.*

Industrie Keramische Gereedschappen BV
Industrieweg 10, 6621 RD Brunel, Telefoon (0487) 571661, Da (0487) 572766 (ook voor verkoopadres)

Fabrikant van ovens voor
beroep en hobby

Heuvelstraat 10,
5408 AD Volkel
Tel. 0413 27 45 30
info@toma.nl
<http://www.toma.nl>

AFF materialen

KNSM-Laan 810, Amsterdam
Tel: 020-4182105 fax: 020-4180385
email: aff@aff-materialen.nl

pu-vormrubbers siliconen
alginaat kunstharsen
glasheldere harsen polyester
flexfoam speciale gipsen
gemodificeerde gipsen
wapeningsmaterialen
gietsteen metaalpoeders
pigmentpoeders
wascomposities plastilines
latex klei

www.aff-materialen.nl

foto: atelier Karel Goudsblom

voor plastische

vormgeving

DRUKKERIJ MOSTERT

drukt veel
maar meer nog
met grote zorg
en oog
voor detail
de prijs
zou er niet
toe hoeven doen
en toch...

*Bijvoorbeeld: 500 fullcolour (4/1)
ansichtkaarten voor € 70,- excl. btw
zie voor de voorwaarden onze website*

Bezoekadres:
Langegracht 61 Leiden
Postadres:
**Zandstraat 10
2312 PK Leiden**
Telefoon 071 523 14 11
Fax 071 523 13 99

info@drukkerijmostert.nl
www.drukkerijmostert.nl

- keramisch vormen
- cire-perdu
- zandvormen

aluminium, brons,
en messing

de kunst van vormen en gieten

Metaalgieterij Metaco B.V.
Bergerhofweg 1
5953 NR Reuver (L)
telefoon: 077 - 474 1350 mail@metaco.nl

KERAMISCH CENTRUM NEDERLAND

Oudeweg 153
2031 CC Haarlem
Telefoon 023 542 44 16
Telefax 023 542 80 81

E-mail info@keramikos.nl
www.keramikos.nl

KERAMIKOS

Ovenbouw en technische service

Keramiek- en glasovens

Benodigdheden voor pottenbakken,
beeldhouwen, glas, porselein
en emailleren.

Lid worden van de BBK

OMDAT ik vind dat de BBK opkomt voor de belangen en de verbetering van de positie van beeldende kunstenaars.

OMDAT de BBK zich inzet tegen de eenzijdige rationalisering die de maatschappelijke verhoudingen alleen maar tot economische betrekkingen reduceert.

OMDAT de BBK zich verzet tegen de vercommercialisering en vervlakking van de kunsten.

OMDAT de BBK zich sterk maakt tegen een overheid die kunst en kunstenaarschap tot speelbal maakt van de vrije markt maar geen waarborgen biedt voor continuïteit.

OMDAT de BBK zich sterk maakt voor de kunst als dimensie van vrijheid, ervaringsruimte, kritische reflectie, betekenisvolle verdieping, authenticiteit en integriteit.

OMDAT de BBK de discussie over kunst en kwaliteit wil bevorderen door het organiseren van congressen, lezingen, interviews en gespreksgroepen.

Of laten we ons monddood maken.

Stuur mij een gratis info-pakket en aanmeldingsformulier.

Naam _____

Adres _____

Postcode/Plaats _____

Handtekening _____

Kan ongefrankeerd worden gezonden aan:

BBK
Antwoordnummer 3737
1000 RA Amsterdam

Telefoon (020) 6235456 Fax (020) 6249585
Internet www.bbknet.nl E-mail bbk@bbknet.nl

Opnieuw verkrijgbaar

Geheel herziene druk

ADMINISTRATIE OOK EEN KUNST

Handleiding voor het opzetten van een eenvoudige (BTW)administratie, incl. BTW-aangifte

Een beeldend kunstenaar moet zich steeds meer als ondernemer opstellen: voor de WIK, voor de Sociale Dienst, voor het aanvragen van stipendia en subsidies, voor de BTW en de Inkomstenbelasting.

Dit boekje biedt een handleiding bij het opzetten van een eenvoudige administratie volgens het kasstelsel en tabellarisch kasboek.

Aan de orde komen het boeken, openen en afsluiten van een maand, en het jaarwerk (balans, verlies-en winstrekening).

In een apart hoofdstuk wordt uitgebreid ingegaan op de beeldende kunstenaar en BTW.

U kunt dit boekje bestellen

door overmaking van € 10,- (BBK-leden) of €13,- (niet-leden), inclusief verzendkosten, naar rekening 58 34 58 t.n.v. BBK Amsterdam, o.v.v. Administratie.

BOONS BRONSGIETERIJ

voordelen van vacuümgieten:

Malen en wasmodellen zonder luchtballen en tot in de kleinste hoekjes gevuld.
Zeer fijne detaillering en zeer ingewikkelde vormen zijn mogelijk.
Minder aangietkanalen en ontluchtingskanalen.
Geen breukveren en veel minder gietnaden, dus veel minder afwerking.
Grootste werk past in cilinder van 145 mm diam. hoogte 400 mm.

BOONS BRONSGIETERIJ 0172-210733 www.bronsgieterij.nl

PRINS

KUNSTSCHILDERS
MATERIALEN

Turfmarkt 26, 2011 CB Haarlem
Telefoon 023 - 532 18 74, fax 023 - 531 07 34

Geopend: dinsdag t/m zaterdag van 9.00-17.00 uur

't GietAtelier
atelier voor bronsgietskunst

Antwoordnummer 3737

afvormen
tot en met
patineren

restaurantes
replica's
beelden
plastieken

Gerrit H. Pieterman

Dr. Larlijweg 170A
7961 NV Ruinerwold
tel / fax 0522 24 52 69
www.gietatelier.nl

Wilt u zelf aan de slag gaan,
loop dan eens bij ons binnen.
U vindt de meest uiteenlopende
materialen voor de kunstschilder,
de hobbyist en de vakman.
De bij de winkel behorende
lijstenmakerij verzorgt de
finishing touch aan uw werk.

b.v. Glasbewerkings Bedrijf
Brabant GBB

Kunstenaarsatelier

staat ter beschikking om evt.
gezamenlijk uw kunstprojecten te
realiseren op het gebied van:

glas-in-lood
gebrandschilderd glas-in-lood
glas appliqué
glas-object verlijmingen
decoratief gezandstraald glas

Kapitein Haterasstraat 10
5015 BB Tilburg

Telefoon 013 - 532 51 10
Fax 013 - 542 73 05

Website www.gbb.nl
Email info@gbb.nl

...k-afn.
...pen-calque.
...allpoint-crèpe.
...ssigal-kroontjespen.
...jfraster-mengbakje-viny.
...verf-behang-kleurpotlood-pen.
...lamuur-plakband-ruis-roller-ka.
...at.
piet burghouts
kleurenhuis b.v.
ziekerstraat 62-66 6511 lj nijmegen
tel. 024 3220751 fax 024 3241362

ART SUPPLY

BLADGOUD DE SPHINX®

*Al 140 jaar bewezen kwaliteit
Speciaal Garantie
Dubbel Torengoud*

DE SPHINX BLADGOUD

diverse bladmetalen-poeders - verguldgereedschap
Kölner 2 componenten mixtion - Le Franc mixtion

DULLER&CO AMSTERDAM tel. 020-6842332 fax 020-6846156	<i>korte cursussen in verguldschmelten</i>	LINOVA ZUTPHEN tel. 0575-542300 fax 0575-542311
--	--	---

België: Lamote tel. 051-200465 fax 051-225579

WERK- EN VERBLIJFSRUIMTEN IN FINLAND

Internationaal kunstcentrum Saksala ArtRadius in Z.O. Finland bestaat uit een museum, een beeldenpark, een galerie, ateliers, werkplaatsen en art shop, die ondergebracht zijn in verschillende gebouwen, en ligt midden tussen akkers en bossen in de nabijheid van meren.

Het centrum beschikt over verschillende studio's en appartementen v.a. 30 m², die verhuurt worden in combinatie met werkplaatsruimte.

De kosten bedragen € 1.375,- per maand incl. elektriciteit, verwarming en water.

Er is ook een mogelijkheid tegen gereduceerd tarief te verblijven als de helft van de verblijfstijd wordt besteed aan het renoveren van de panden. Enige bouwkundige vakkennis is dan wel noodzakelijk.

Meer informatie is te vinden op de website www.saksala.org.

Een aanvraagformulier is te krijgen per mail saksala@allaprima.org

Per post **Saksala ArtRadius**, Karhentie 11, 51600 Haukivuori, Finland.

Westerkade 21 tel 050-3142501
www.janbest.nl

BEST
KUNSTENAARS
BENODIGDHEDEN
GRONINGEN

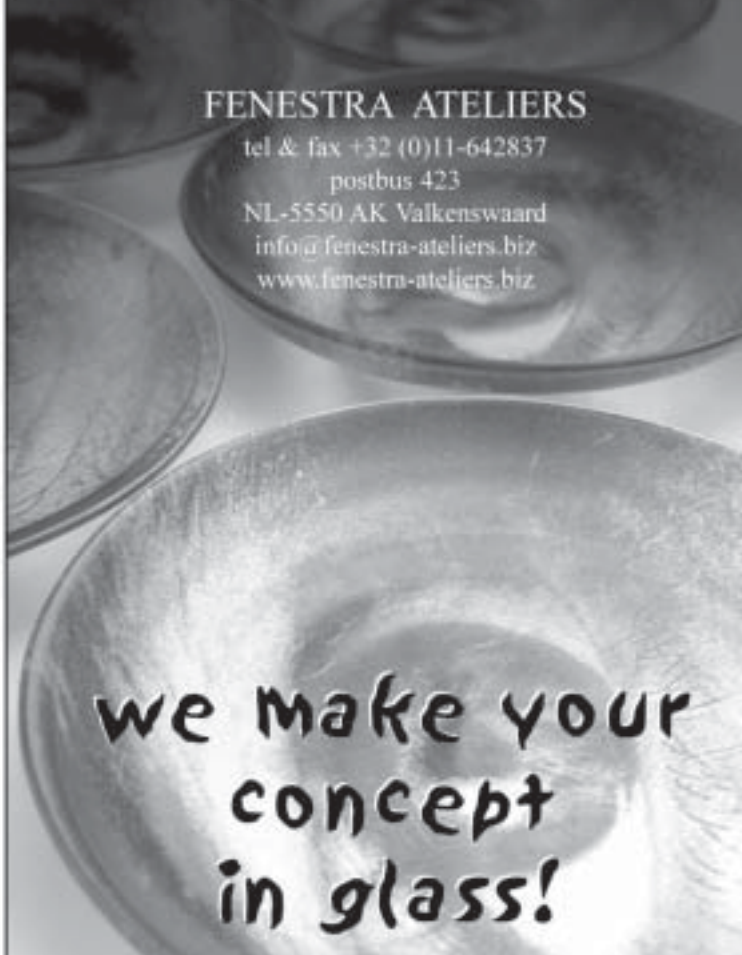
Buyk Constructies B.V.
Staalconstructies • Kunstwerken • Montage

- **Buyk Constructies B.V.** geeft al jaren gestalte aan de ideeën van kunstenaars
- Kunstwerken in staal of non-ferro metaal
- Desgewenst tekenen en berekenen, fundatie op palen of staal.
- Transport & montage

Accredited by the Dutch Council for Certification
VCA APPROVED by Lloyd's Register

Postbus 104 - 3370 AC Hardinxveld-Giessendam
Werkplaats: Rivierdijk 641 - 3371 EE Hardinxveld-Giessendam
Tel: 0184 - 61 22 25 - Fax: 0184 - 61 80 58

FENESTRA ATELIER
tel & fax +32 (0)11-642837
postbus 423
NL-5550 AK Valkenswaard
info@fenestra-ateliers.biz
www.fenestra-ateliers.biz

*we make your
concept
in glass!*

**FULL-COLOR
KUNSTKAARTEN**

Art Support vervaardigt full-color kunstkaarten in vaste oplagen van 250, 500 of 1.000 stuks. Wij werken altijd met een proefdruk en met een vaste, overzichtelijke productieplanning zodat u altijd weet waar u aan toe bent. U kunt dia's, foto's en originelen tot A3-formaat aanleveren. Al voor € 140,00 all-in (excl. BTW) maken wij voor u een eigen full-color kunstkaart. Vraag vrijblijvend naar onze prijslijst en voorbeelden.

**POSTERS
FOLDERS
BROCHURES**

Onze brochure 'Grafische producties in kaart' geeft ook informatie over onze andere producties. Vraag hier naar of kijk op internet.

ArtSupport
Grafische Dienstverlening

Erik Pinksterblomstraat 66
4906 ET Oosterhout
Tel: 0162 471440 • Fax: 0162 471441
www.artsupport.nl
artsupport@artsupport.nl

KUNSTDRUKWERK

PRENT NU

Is grafiek vandaag de dag een moeizaam handwerk of een commercieel geëxploiteerd product? De Stichting van Poster tot Prent wil afrekenen met dit imago door goede grafiek aan te bieden aan een groot publiek.

Door Rob den Boer

In opdracht van de Stichting van Poster tot Prent organiseert kunsthistoricus Willem van Lieshout, samen met zakelijk leider Nico Baten, sinds 1995 een verkooptentoonstelling met grafisch werk onder de naam 'prent.nu'. Eerdere exposities vonden plaats in Arnhem en Nijmegen alsmede in Las Palmas te Rotterdam in het kader van 'Rotterdam Culturele Hoofdstad in 2001'. Voor de editie van 2004 (2-18 april) was gekozen voor Loods6 op het KNSM-eiland in Amsterdam.

Het signaleren van een tijdsbeeld

Het doel van prent.nu is een groter publiek trekken voor goede grafiek. Verkoopbaarheid is daarbij niet het eerste criterium. De grafiekmanifestatie wil juist afrekenen met het imago van moeizaam handwerk of commer-ciële exploitatie. De organisatoren van prent.nu zien als taak te signaleren wat er in Nederland gebeurt op grafisch gebied. Experimenteel en innovatief werk maakt dan ook deel uit van het aanbod. Op de gehele tentoonstelling waren ruim 400 werken van 105 kunstenaars te zien, zowel abstract als figuratief. De prijzen varieerden van 100 tot 12.000 euro. Volgens Van Lieshout is het werk in de eerste plaats uitgezocht op kwaliteit. Verder vindt hij het belangrijk dat de uitgenodigde kunstenaars structureel grafiek maken die past in het tijdsbeeld van nu. Voor de selectie nodigt hij altijd collega's uit, zodat hij via hen bijvoorbeeld weer andere kunstenaars binnen krijgt, naast die uit zijn eigen fonds (PARC). Dit jaar fungeerde

Foto: © Rob den Boer

Stichting Peninsula uit Eindhoven als sparringpartner. Voor deze editie van prent.nu is gezocht naar vreemde dragers en afwijkende formaten. Er hingen bijvoorbeeld houtsnedes van meer dan drie meter hoog. Daarnaast was er grafiek gedrukt op doek, hout, glas en zelfs op porselein. Ruim aandacht kregen ook moderne technieken, zoals de c-print, fotopolymeeretsen en de cyclédruk.

Bekend en minder bekend talent

Als 'kartrekker' fungeerde werk van een aantal bekende kunstenaars, onder wie Armando, Jeroen Henneman, Mark Brusse en Peer Veneman. Op de informatiebalie stond een fraai object van Jeroen Henneman, dat bestond uit vijf zeefdrukken van een witte auto op plexiglas plaatjes, waarvan de achterste zwart geschilderd was ('Parked Cars', 2004). Op de tentoonstelling zelf hingen houtsnedes van

Klaas Gubbels met een aantal van de van hem bekende onderwerpen, zoals de koffiekkan en de stoel. In een apart rood geschilderd U-blok waren grote handgekleurde etsen op klassieke thema's te zien van Pieter Alewijns. De mezzotint is een oude, minder toegepaste techniek. Bert Keller uit Zeist maakt er prachtige afdrukken mee. Op de tentoonstelling waren drie voorstellingen met hangende bloemen van hem te zien (Datura I, II en III). Heel bijzonder was de tent van Ondine de Kroon, getiteld: 'De Baders'. Vooral Renoir en Cézanne verhieven deze voorstelling tot een klassiek thema om de natuurlijkheid van het naakte lichaam en de lichtval op de huid te kunnen verbeelden. Het karakter van de geschilderde dames was daarbij van ondergeschikt belang. Ondine de Kroon heeft juist heel persoonlijke portretten gemaakt van mensen mét badkleding, die zich zeer bewust zijn van hun kwetsbaarheid. Het transparante doek binnenin de tent waarop de linsneden zijn gedrukt, gaf de voorstelling een heel bijzonder

ruimtelijk karakter. Een ander groot object, vervaardigd door Jacqueliën Beenen, 'Repeat No Eyes' uit 2002, bestond uit kleine kubussen met etsjes van hoofden die samen een grote kubus vormen, afgewerkt met lood om de hoeken.

De computer als drukmedium

Moderne grafiek komt steeds meer uit de computer en wordt daarom c-print genoemd. Bert Vredegoor drukt die af op fluweel. Van dichtbij leken zijn 'buildings' met verf opgestipt op de geheel zwarte achtergrond. Origineel was een zeefdruk op porselein van Claire Verkoyen, 'Image from Utopia 2'. Verder was er werk van Rob Scholte, zoals 'Casa Rossa', dat een fluitketel in de vorm van een huisje laat zien met rook uit de fluit, in plaats van stoom. Het was een zogeheten cyclé-druk, eveneens op de computer bewerkt. Van Agata Siwek hingen er twee grote aquatinten met dunlijnige tekeningen van dichtbevolkte stedelijke gebieden, op een donkergrijze achtergrond, ingelijst in ruw hout. Terug aan de voorkant van de lange, voormalige havenloods, stond bedrukt aardewerk en keramiek van Manita Kieft op een grote tafel.

Jaarlijks in Amsterdam

Het is de bedoeling dat prent.nu voortaan ieder jaar in Loods6 wordt gehouden. Volgend jaar zal dat in november of december zijn. Door op dezelfde locatie te blijven, zal de publieke belangstelling voor de grafiekbiennale naar verwachting van Van Lieshout verder toenemen. Een selectie uit de getoonde werken zal op korte termijn ook te zien zijn op de website.

prent.nu, website: www.prent.nu, email: info@prent.nu

DE EIK EN DE DRENT

'De Eik en de Drent', een tentoonstelling van Centrum Beeldende Kunst Drenthe

Ik ben alweer enige tijd lid van de tentoonstellingscommissie van het CBK Drenthe. Zo'n tentoonstellingscommissie heeft de mogelijkheid om in te spelen op ontwikkelingen in de wereld van de kunsten en daar gebeurt van alles. Er worden vele tentoonstellingsvoorstellen ingediend. Zo werd ook het thema boom ingebracht wat resulteerde in de deze zomer lopende tentoonstelling 'De Eik en de Drent'. Het moest gaan om de belevingsaspecten rond bomen, bos en hout. In mijn kunstenaarsvak maak ik sculpturen uit hout, dit thema sprak mij dan ook aan. Ik was in de gelukkige omstandigheid in 2003 enkele exposities met hout en boom als thema te kunnen bezoeken. Dat betrof: 'Dreamscapes' op de Wageningse berg, 'boom in beeld' in een arboretum in Putten en 'Arboretum connecting Amersfoort' op een viertal locaties in Amersfoort. Het besef groeide dat een keuze binnen het thema bomen noodzakelijk zou zijn.

Een historisch literaire verkenning bracht mij op het spoor van eiken in Drenthe. Weliswaar trof ik geen materiaal in overvloed aan, maar in uiteenlopende boeken over de literaire geschiedenis van Drenthe waren passages over eiken te vinden. Bijvoorbeeld het volgende gedicht van de recent overleden Roel Reijntjes:

De dikke boom van Beilen

*Elk wel oes Beilen binnenkomp,
van Haolen of van Hieken,
die Zöt- en paartie staot verstomd-
de Keuning van de ieken.*

Deze verbinding met de eik was voor mij zeer herkenbaar. Opgegroeid in Zuid-Holland, met een woonperiode van enkele jaren in Gelderland, woon ik nu al vele jaren afwisselend in het Groningse en het Drentse. In Zuid-Holland en Groningen zijn weinig eiken te bekennen, in Overijssel en Gelderland zijn omvangrijke en gevarieerde bossen aanwezig.

In Drenthe echter is het de eik die zeer specifiek met het landschap verbonden is. Een oproep in de CBK-nieuwsbrief leidde tot een twaalfstal reacties van kunstenaars. Die werd gevraagd met één of enkele werken mee te doen aan de expositie. Op 4 juni 2004 vond de opening van de tentoonstelling plaats. De kunstenaars en het publiek waren aanwezig bij een literair-historische openingsspeech van Egbert Meijers, een Drent in hart en nieren. Meijers vertelde over zijn jeugd op een boerderij, over eiken-hakhout, gebinten en brinken. Hij verwees naar de bekende Egbert van Drielst (1745-1818) maar las tevens voor uit werk van Jan Poortman over de inrichting van het Drentse landschap en de betekenis van de eik in dat verband.

Op de expositie, waarin tweedimensionaal werk overheerst, zijn veel verschillende

technieken en stijlen terug te vinden. Soms is het thema figuratief uitgewerkt in aquarel, soms wordt het geabstraheerd op het doek weergegeven. Het biedt in al zijn veelzijdigheid een aantrekkelijk overzicht van de relatie tussen de Drentse kunstenaar en zijn eiken.

De expositie in het Centrum Beeldende Kunst Drenthe loopt tot 28 augustus 2004. Er is werk te zien van: Steven Barnhoorn, Ad Breedveld, Ruth Bugel, Helma Finze, Gerrit Guldenhemel, Bert Hemsteede, Mar de Hoog, Ruud Mast, Trijntje Muys-Kroon, Roos Nagtegaal-Bosnak, Willem Schreuder en Geert de Weerd.

Kijk voor openingstijden en adresgegevens op: www.cbkdrenthe.nl

Bert Hemstede

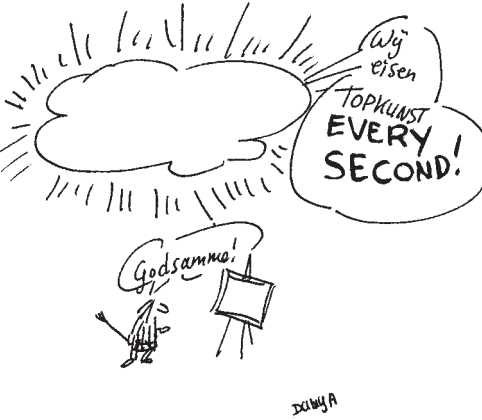
PLATFORM ABSTRACTE KUNST

Onlangs is het 'Platform Abstracte Kunst' opgericht. Uitgangspunt van het platform is het vinden van nieuwe voeding en inspiratie voor het ontwikkelen van een abstracte kunst die zich bewust wil zijn van haar bestaan en plaats binnen de moderne tijd. Niet door middel van programma's of gestelde dogma's, maar door uitwisseling van kunstenaars en geïnteresseerden onderling, op basis van al ontwikkelde aanzetten en ideeën over

eigentijdse abstracte kunst.

Een voorlopige werkgroep is geformeerd door de initiatiefnemers Fons Heijnsbroek, Vincent van Oss en Rob den Boer, die de eerste activiteiten van het platform zal voorstellen en aansturen. De inhoudelijke ontwikkeling van de abstracte kunst staat in de plannen centraal. Te denken valt aan onderlinge uitwisseling in woord en beeld, debat, besprekingen van werk en tendensen, een website waarop deze zaken hun neerslag vinden, en het gezamenlijk tentoonstellen om de moderne abstracte kunst een gezicht te geven.

Voor verdere informatie: www.abstracte-kunst.nl.

WEST-BRABANT ?

**De Stichting Kunstmanifestatie
(‘De wereld houdt niet op bij Breda!’)
West-Brabant**

door Marije Kos

Beeldend kunstenaar Lydia Kassel was er al zo vaak op aangesproken dat er in West-Brabant **nooit** iets gebeurde en er nooit iets **kon**, dat ze de stoute schoenen aantrok en een groep mensen mobiliseerde met de bedoeling om West-Brabant cultureel op de kaart te zetten. Kassel: “Een soort kunst-Oerol met een eigen smoel”.

De groep gangmakers bestond uit zeven vrouwen, onder wie enkele kunstenaars en allen met ruime bestuurservaring. Men wilde faciliteren, drempels gaan slechten voor de kunstenaars die overal nul op het rekest kregen, maar wel met de bedoeling de aangesloten mensen tot zelfredzaamheid aan te zetten.

De Stichting Kunstmanifestatie West-Brabant zag het leven in 2001 en de eerste manifestatie was meteen een succes en reden om door te gaan. De stichting wil bijdragen aan een levendig en professioneel kunstklimaat in de regio West-Brabant, door het organiseren van een jaarlijkse kunstmanifestatie gedurende de hele maand september, waarin zoveel mogelijk vormen van kunst aan bod komen. De beeldende kunst is een belangrijk onderdeel, met exposities verspreid over een groot aantal locaties in de regio. De artistieke opzet van de Kunstmanifestatie is thematisch, maar dit moet niet te eng worden gezien. Met een thematische lijn over de jaren, tracht Lydia Kassel rationele, morele of esthetische overwegingen uit de weg te gaan.

Voor 2004 is het thema ‘Als in dromen...’ en voor volgend jaar ‘Utopia’(!). De activiteiten sluiten volgens de stichting aan op het cultuurbeleid van de verschillende overheden: Samenwerking met gemeenten, culturele organisaties en het bedrijfsleven in het werkgebied is een belangrijke voorwaarde voor het creëren van cross-overs en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. Voor volgend jaar onderzoekt men b.v. de mogelijkheid van een samenwerking met het Cultuur-parcours in Bergen-op-Zoom, dat contacten heeft met Belgische kunstenaars.

Met de tweede manifestatie in 2002 ging de stichting over tot een ballotage en hanteert zij voortaan een kwaliteitsdrempel voor activiteiten die onder haar regie plaatsvinden. Beroepskunstenaars in de regio West-Brabant kunnen zich opgeven voor deelname aan de jaarlijkse manifestatie, voor de beeldcatalogus op de website en de overige activiteiten van de stichting. De toelating is afhankelijk van een beroeps-matigheidstoets door een onafhankelijke selectiecommissie, bestaande uit drie deskundigen met verschillende achtergrond op het gebied van de kunst.

De financiering vormt een apart hoofdstuk. Het gaat om subsidies, sponsoring en een jaarlijkse eigen bijdrage door de kunstenaars in verband met algemene kosten (publiciteit, website). Met de hoofdsponsor - de gezamenlijke West-Brabantse Rabo-banken - werd een meerjarencontract aangegaan tot en met 2004 en menig ander bedrijf droeg een steentje bij. Heel belangrijk is de medewerking van de gemeenten! Onder meer Roosendaal, Bergen op Zoom, Halderberge en Moerdijk zijn ook dit jaar weer bereid om de manifestatie financieel en/of facilitair te steunen, de gemeente Woensdrecht heeft zich dit jaar aangesloten en voor volgend jaar heeft de gemeente Steenbergen haar steun al toegezegd. De activiteiten zijn in 2004 verspreid over maar liefst vijftien kernen in West-Brabant.

Grote en kleinere ondernemingen geven financiële steun en de drukkerij en de regionale krant sponsoren in natura.

Voor 2001 werd een subsidie van de provincie

De Sint Janskerk te Roosendaal waar tijdens de hele maand september 2004 een grote groeps-expositie in het kader van de Kunstmanifestatie Westbrabant plaatsvindt.

Marijke Maas werkt aan een beeld voor een woningbouwvereniging in Zevenbergen. Deze opdracht krijg zij via deelname aan de kunstmanifestatie Westbrabant 2003.

aangevraagd en ontvangen in het kader van het Actieplan Cultuurbereik: Het ging hier immers om een groot samenwerkingsverband in de regio. In 2003 werd opnieuw een subsidie ontvangen, vanwege een nog beter publieksbereik door de verschillende cross-overs binnen de manifestatie. Voor dit jaar werd de subsidie helaas afgewezen, omdat de kwaliteit en een meerwaarde m.b.t. het publieksbereik niet zou zijn aangetoond. Ten aanzien van de subsidie voor podiumkunsten werd onder meer het podiumprogramma ‘onvoldoende concreet’ bevonden. Helaas het gevolg van een kip-en-ei-situatie, want om een dergelijke subsidie aan te vragen, moet je zó ver van te

voren mensen contracteren, dat het onverantwoordelijk is. Je kunt geen geld gaan uitgeven dat je niet hebt en misschien ook niet krijgt. Het uitblijven van provinciale subsidie betekent nu helaas wel dat de ambities moeten worden bijgesteld!

De Noord-Brabantse Kunst Stichting (NBKS) is een apart verhaal. Daar heeft de KMWB vervelende ervaringen mee. In de beginperiode werd daar ook een subsidie aangevraagd in het kader van de ‘Verdeling subsidies voor Beeldende kunst en Vormgeving’, maar deze subsidie werd afgewezen. Men was bij de NBKS op basis van de documentatie ‘niet overtuigd van de kwaliteit’ en vond het geheel ‘niet

vernieuwend genoeg’. Aangezien een deel van de aangesloten kunstenaars in het eigen bestand van de NBKS zat, kwam dit hard aan.

De ‘vernieuwings’-eis was te verwachten, al weet geen ambtenaar er een heldere definitie van te geven en zijn alle mogelijke kruisbestuivingen en de meest idiote dingen in het kader van avant-gardistische naweeën en stuiptrekkingen wel gedaan. Het woord ‘actueel’ valt tegenwoordig ook nog al eens en daar wordt een beperkte invulling aangegeven: ‘Actueel’ is ongeveer zoals de huidige tijd wordt beleefd door jonge kunstenaars. Als je ouder wordt - en dan heb ik het over dertig-plus - dan ben je weer op een andere manier maatschappelijk betrokken, je gaat er dus ook anders mee om in je werk, maar dat lijkt dan niet meer subsidiabel. Kwaliteit moet natuurlijk vanzelfsprekend zijn, doch blijkt een subjectief gegeven. ‘Jong’, ‘aanstormend’, ‘vernieuwend’, ‘actueel’ en ‘internationaal’ zijn daarbij nu de toverwoorden. Ik erger me wel aan deze officiële kretologie, die in haar subjectiviteit voorbijgaat aan heel veel kwaliteit en scheve verhoudingen veroorzaakt.

Afwijzing heeft ook weer gevolgen voor de status van zo’n manifestatie in kunstkringen. Echter, als je kijkt naar de rijks- of provinciaal gesteunde kunst, dan is het onder de noemer ‘vernieuwing’ of ‘actueel’ ook niet altijd goud wat er blinkt. Je ziet daar immers ook van alles voorbij komen, van eendimensionaal ‘onderzoek’, gemankeerde filosofie gepaard aan gemankeerde verbeeldingskracht, snelle modetrends, vluchtige confrontaties, meer of minder esthetisch uitgewerkte vondsten tot en met de automatische piloot.

De Stichting Kunstmanifestatie West-Brabant maakte overigens bezwaar tegen de afwijzing en er kwam een hoorzitting bij de bezwaarcommissie. Het beloofde verslag is echter nooit ontvangen. Er kwam trouwens helemaal geen antwoord meer.

Bij mondelinge navraag kon men vernemen dat een subsidie nog wel tot de mogelijkheden behoorde, maar dan moest men een adviseur van de NBKS in de arm nemen en wel tegen een uurtarief dat een gemiddelde advocaat niet zou misstaan. De term die hier nog het beste bij pastte, was ‘koppelverkoop’. Het schoot het bestuur helemaal in het verkeerde keelgat. Eigenlijk kreeg hier dus een groep mensen met ruime ervaring in het bedrijfsleven, openbaar bestuur en/of de kunsten een brevet van onvermogen uitgereikt. Men voelde een ‘muur van onwil’, kreeg het idee dat ‘alles ten westen van Tilburg en Breda niet meetelde’ en dat men bij de NBKS alles in het werk stelde om de eigen invloed zeker te stellen. Directeur Jos Wilbrink van de NBKS in BN/De Stem in september 2002: “Het is een zeer actief gezelschap dat goed werk doet” en “Ik heb hulp aangeboden: als je met een probleem zit, laat het dan weten. Wat ons betreft, wij staan overal voor open”. Ja-ja, men kon het echter zelf allemaal prima en deskundig regelen in het West-Brabantse en het probleem was de subsidie van de NBKS! De Kunstmanifestatie heeft er verder maar van af gezien. Inmiddels pakken donkere wolken zich samen boven het provinciale front, want dezelfde NBKS verdeelt nu immers ook de subsidies van het Noord-Brabants Fonds!

Wat betreft (structurele) financiële overheidsondersteuning is alle hoop gevestigd op de samenwerkende West-Brabantse gemeenten die wél beseffen dat kunst en cultuur in West-Brabant een podium verdienen en dat er veel deskundigheid op dat gebied aanwezig is in de regio.

Er is komende september werk van 47 kunstenaars van alle leeftijden uit de regio te zien en eveneens werk van een aantal Belgische kunstenaars bij enkele aangesloten locaties. Het gaat om schilderijen, beelden,

Vervolg op pagina 25

Vervolg van pagina 24

keramische objecten, collage-, pliège-, papier- en andere technieken, tekeningen, grafiek, fotografie en installaties. Een en ander staat uitvoerig vermeld op de website www.kunstmanifestaties.nl.

De vele locaties zijn divers: gemeentehuizen, bibliotheken, beeldentuinen, galleries, musea en concertzalen.

Er zijn enkele speerpuntlocaties zoals Fort Sabina in Willemstad, de Sint Janskerk in Roosendaal, fort 't Ravelijn in Bergen op Zoom, de kapel Sint Louis in Oudenbosch en het Arboretum in Halderberge, waar meerdere kunstenaars hun werk tonen en/of die gedurende de maand september als podium fungeren voor verschillende kunstvormen. Er is b.v. rap, maar ook Brecht en het trio Daniël Waayenberg, er zijn projecten en performances.

Een 'Dichterscarousel' trekt langs enkele bibliotheken, met muzikale optredens, alsmede een mobiele expositie van enkele dubbeltalenten onder de dichters.

De Kunstmanifestatie West-Brabant wordt door middel van speciaal ontworpen affiches en tal van uitgebreide krantenberichten in de regionale pers bekendgemaakt. Op vele plaatsen liggen catalogi, waarin auto- en fietsroutes zijn aangegeven. De officiële opening van de Kunstmanifestatie vindt plaats in Fort Sabina bij Willemstad op zaterdag 4 september a.s. om 14.00 uur.

“De Kunst van”

Het klinkt allemaal prachtig: zo’n Kunstmanifestatie West-Brabant!

Een aantal ervaren vrijwilligers, een groep kunstenaars, bedrijven en gemeenten, *gezamenlijk* in actie om kunstenaars uit de regio een podium te bieden en om de West-Brabantse inwoners een maand lang kunst en cultuur voor te zetten. Vanuit de provincie heeft West-Brabant veel aandacht, maar wel voornamelijk op het vlak van bedrijven en vervoer. De provincie ziet wel het belang in van cultuurpromotie in het gebied, maar vindt dit jaar helaas geen reden voor financiële steun. Eerder waren de intergemeentelijke samenwerking en de cross-over aanpak reden om subsidies toe te kennen. Het aanbod is al zeer gevarieerd, dus misschien moet men volgend jaar mikken op toeloop uit de rest van Nederland, toeristen en de snorrende camera’s van de nationale media? Of op een subsidie voor grensoverschrijdende activiteiten? Als België tenminste ver genoeg over de grens is!

Ik schreef laatst in deze krant over allerhande nieuwe *kunst*vormen en ik heb er nog een paar, zoals: “the art of hanging art”, “the art of car-tuning”, “de *hoge* kunst van de restverwerking” (kliekjes eten...), “de kunst van het luisteren”, “de kunst van het procesvoeren”, “de kunst van het verleiden” en “de kunst van een gezond werkkli-

maat”(??). Ik zou hier graag “de kunst van het subsidie aanvragen” aan willen toevoegen, want daar lijkt het steeds meer op aan te komen en ik heb daar inmiddels knap vernieuwende staaltjes van meegekregen. Geloofwaardiger wordt het allemaal niet, maar iedereen pakt in deze barre tijden wat ie pakken kan.

Tegenwoordig eist men openbaarmaking van de salarissen en andere vergoedingen van topmanagers. Ik zou daarentegen graag openbaarmaking zien van de privé-kunstcollecties van de kunstbeleidmakers en -uitvoerders, alsmede van allerlei adviescommissieleden en kunstcritici en wel om echt inzicht te krijgen in begrippen als ‘kwaliteit’ en ‘vernieuwing’. Dit lijkt me alleszins redelijk omdat deze mensen min of meer beslissen over leven en dood in de kunstwereld. Je zou er van uit moeten gaan dat hun persoonlijke keuzes, de door hen gestelde eisen en voorwaarden minstens zullen verduidelijken. Ik bedoel maar, hoe vernieuwend kan men nog zijn als er lege doeken en geluidloze concerten zijn geweest en als er al iemand een met vuurwerk gevulde dode koe heeft laten vallen van eenzame hoogte? Hoe actueel moet men zijn als vanaf de TV het bloed iedereen dagelijks om de oren spat en liplikkende dames de kijkers wijdbeens een blik in hun slokdarm gunnen? Kunstenaars kunnen het nog even isoleren ‘ter vervreemding’ of opblazen ‘ter

confrontatie’ of verstillen ‘ter contemplatie’. En dan? Wat moeten ze volgend jaar zomer? Zijn de subsidiekleuren en -kreten al bekend?

De overheid voelt zich vanwege de portemonnee opeens op allerlei gebieden minder verantwoordelijk, dus er moet geprivatiseerd worden. Men lijkt echter niet van plan om zich nu voor véél minder geld, ook véél minder met de kunst te bemoeien. Integendeel de eisen m.b.t. inhoud, verschijningsvorm en presentatie van kunst zijn snoeihard en staan nog recht overeind. De kunstenaars zelf worden in de besluitvorming op hun terrein vaak niet eens meer betrokken, slechts ‘geregisseerd’, maar dan wel als in een marionettentheater. Die ‘regisseurs’ wordt onpasselijk, alleen al bij de gedachte aan de particuliere markt: Stel je voor... al die ongecontroleerde kunstenaars, loslopende deskundigen en smakeloosheid van die *gewone* kunstliefhebbers! Over de resterende tachtig procent van de bevolking hebben ze het maar niet. Nee, men houdt de beeldende kunst d.m.v. de subsidievoorwaarden van onderwijs tot museum in een ijzeren greep. Dus voor eigentijdse kwaliteitskunst gaan we straks braaf naar de van staatswege aangewezen grote steden. Kwestie van gewoon de geldstroom volgen...

Of niet?

□

AD SNIJDERS EN EINDHOVEN

In 1967 maakte Hans-Joachim Schröter een groepsfoto van de aanwezigen op een fototentoonstelling van hemzelf in café 't Wiel aan de Bosdijk in Eindhoven.

Ruim 35 jaar later legde hij deze mensen opnieuw vast in het auditorium van het Van Abbemuseum, tijdens de opening van een tentoonstelling van beeldend kunstenaar Ad Snijders. Een dag na de vernissage werd de foto in het Eindhovens Dagblad van 19 juni 2004 gepubliceerd.

Ad Snijders (Eindhoven, 1929) exposeerde al in 1949 op negentienjarige leeftijd, werk in het Van Abbemuseum tijdens een groepstentoonstelling van Kunstkring De Kempen.

Met regelmaat keerde zijn werk in groepsverband en later ook via solo-exposities terug in het Van Abbemuseum.

In de tentoonstelling 'Een tuin tussen vrouw en verf' liet curator Phillip van den Bossche een selectie zien uit Snijders' recente schilderwerk dat teruggrijpt op thema's die door de jaren heen in zijn werk aanwezig zijn geweest. De vrouwen op de schilderijen zijn playmates die in een boslaantje 'poseren' en refereren aan het klassieke naakt en het landschap.

De naakten zijn echter oppervlakkig gemodelleerd en overbelicht weergegeven tegen de donkere, vrijwel zwarte achtergrond. Het fysieke is juist aanwezig in de materiaalkeuze en de manier van schilderen. Zo toont Ad Snijders de kijker de anatomie van het schilderij. Mede door het formaat waarop ze zijn geschilderd, doen de werken aan ikonen denken waarin meerdere betekenislagen in verf zijn vervat.

Op de tweede verdieping in de nieuwbouw was een tentoonstelling te zien van de Amerikaanse kunstenaar Paul McCarthy (Los Angeles, 1945), 'Brain Box Dream Box', bestaande uit tekeningen, installaties en videowerk. Met zijn generatiegenoten Bruce Naumann en Dan Graham wilde hij als reactie op de Minimal en Concept Art de relatie tussen de individuele kunstenaar en de maatschappelijke realiteit herstellen. In zijn werk schuwt hij niet om algemeen geac-

De Eindhovense cultuurscene (J66) anno 1967 met o.a. *Hans van Beers* en *Ad Snijders*.

cepteerde waarden op zijn kop te zetten en bijvoorbeeld lichamelijke verlangens uit te vergroten tot een mengeling van erotiek, seks en geweld. Hij werd geïnspireerd door droomwerelden als Hollywood en Disneyworld en verder door reclame en de moderne media. De strategen die daar achter zitten, weten volgens McCarthy precies hoe zij de primaire verlangens van de mens in hun voordeel kunnen ombuigen.

Naast de beide tentoonstellingen is er in de oudbouw en de benedenverdiepingen van de nieuwbouw werk uit de vaste collectie te zien, waaronder de grootste verzameling

tekeningen van El Lissitzky buiten Rusland. Verder zijn er kleinere presentaties met videowerk en installatiekunst te bekijken. (Rob den Boer)

Ad Snijders, 'Een tuin tussen vrouw en verf' nog te zien tot 19 september;
Paul McCarthy, 'Brain Box Dream Box', nog te zien tot 24 oktober;

Van Abbemuseum, *Bilderdijklaan 10, Eindhoven, tel. 040-2381000, email: info@vanabbemuseum.nl, website: www.vanabbemuseum.nl.*

ECF

50 JAAR CULTURELE UITWISSELING.

De Europese Culturele Stichting (ECF) is Europa's enige onafhankelijke, niet-nationale en pan-Europese culturele stichting, actief in cultuur, kunsten en media en met een overtuigende staat van dienst. Ze voert haar eigen programma's uit en verstrekt haar eigen subsidies om dicht bij de basiskunsten te blijven, en ze voert een geloofwaardig pleidooi voor een sterkere cultuurpolitiek voor Europa. Sinds de jaren vijftig heeft de ECF beurzen verstrekt aan kunstenaars en anderen in de culturele sector voor projecten die een duidelijk Europees karakter hebben. Mobiliteit is een prioriteit, van de Erasmus-educatieve-uitwisselings-programma's tot het huidige artistieke fonds STEP-beyond.

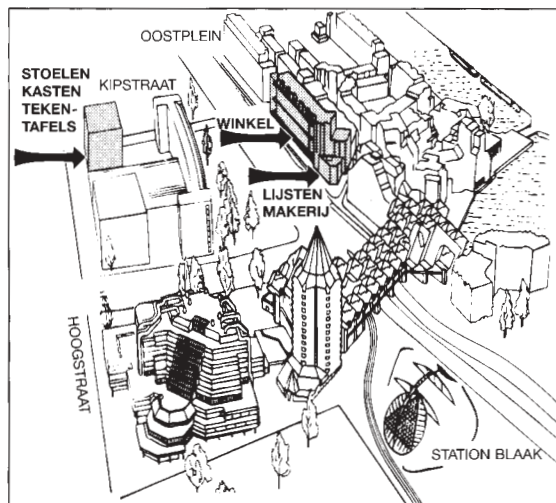
Vele EFC-programma's zijn opmerkelijke 'brandnames' geworden in het culturele veld. 'Art for social change' bijvoorbeeld, dat kunstenaars en jongeren samenbrengt in de Baltische landen om kunst te maken. En 'Politiek voor cultuur', dat de culturele sector helpt versterken in Zuid-Oost-Europa. Nieuwe programma's zijn voortdurend in planning. Zoals het 'Een minuut junior' initiatief, dat vele jonge kunstenaars in Europa en Noord-Afrika stimuleerde om zichzelf uit te drukken in een video van één minuut. En het project 'New European deal' voor journalistieke uitwisseling en samenwerking om de Europese publieke ruimte te versterken. Een sterk Europa heeft behoefte aan een sterke en democratische cultuurpolitiek. De ECF is nu de resultaten van haar 'Enlargment of minds'-seminars en -research in de praktijk aan het brengen. Ze lobbyt voor een Europese culturele politiek en voor fondsen en programma's en middelen om samenwerking in een groter Europa en rond de Middellandse Zee te stimuleren. Met de instelling van een vierjarig pilot-project voor een dynamisch 'laboratory of European cultura; coöperation' wil de ECF demonstreren dat culturele organisaties kunnen samenwerken in een nieuw soort publiek-

Vervolg op pagina 27

harolds grafik

Burgm. van Walsumweg 730,
3011 MZ Rotterdam
Tel. 010 - 412 05 12, fax 010 - 411 33 21
E-mail: verkoop@harolds.nl

700 m² kunstschilder-, teken- en grafische materialen

op 100 meter afstand van:
NS station Blaak, Metro-station Blaak,
Tramlijn 3, 13, 17, Bus 32, 49

Openingstijden winkel en lijstenmakerij:
ma t/m vr van 9.00 tot 18.00 uur
vrijdag van 9.00 tot 21.00 uur
zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur

Openingstijden showroom
stoelen, kasten & tekentafels:
Hoogstraat 72 hoek Kipstraat
ma t/m vr van 9.00 tot 17.00 uur

P Parkeergarage onder
de winkel en
naast de showroom

FOR ART CONSTRUCTIONS ciltron
ELEKTROTECHNIEK ■ METAALTECHNIEK ■ LIJSTENMAKERS

- Ciltron realiseert met gevoel en precisie werken naar ontwerp van de kunstenaar, die voor eigen atelier te omvangrijk zijn.
- Ciltron beschikt over een specialistische werkplaats met zeer vakbekwame mensen, die meedenken in het proces en hoge visuele kwaliteitseisen begrijpen.
- Ciltron tekent voor constructies in o.a. staal, roestvast staal, cortenstaal, messing, aluminium (eventueel in combinatie met bijv. kunststof, steen, beton, hout, enz.).
- Ciltron draagt zorg voor:
 - sterkteberekeningen
 - het uitvoeren van grond- en fundatiewerkzaamheden (bijv. heilwerkzaamheden, het vervoer, de montage op locatie enz.).
 - het aanvragen van vergunningen (indien gewenst)
- Ciltron's informatie- en documentatiepakket kunt u aanvragen bij de heer M.L. Lommers, hoofd Metaaltechniek. Telefoon (0184) 43 41 31.

CILTRON B.V.
Lelystraat 50 - 3364 AJ Sliedrecht
Postbus 229 - 3360 AE Sliedrecht
Telefoon (0184) 43 41 41 Website: www.ciltron.nl/metaaltechniek
Fax (0184) 42 26 21 E-mail: metaal@ciltron.nl

ANTOON DE JONG V

Ontwerp-, teken- en schildermaterialen

Nieuwlandstr. 21
5038 SL Tilburg
Tel. 013-5420731
Fax 013-5437430

Nieuw! Combiframe® lijstensysteem

Uw inlijstwerk zó onder de duim!

Heel voordelig maakt u nu zelf een perfecte baklijst. En omdat deze tweezijdig te gebruiken is, is er altijd één extra lijst **GRATIS!** Beide lijstkanten blijven bruikbaar, dus ook altijd wisselbaar.

Versteekte listdelen incl. gepatenteerde hoekverbinding zijn verkrijgbaar in onbehandeld blank hout: 18, 24, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 en 120 cm. Deze zijn te combineren tot 66 verschillende standaard lijstformaten; ook in afwijkende maten verkrijgbaar.

Speciale pennen zorgen voor een professionele hoekverbinding.

Behalve als baklijst is Combiframe® ook verkrijgbaar in een 3 en 5 cm breed profiel.

Gratis extra lijst!

De Combiframe® baklijst: 2 lijsten in 1

New Classics International • Amersfoort • Tel. 033-4618700 • Fax 033-4650653
www.combiframe.nl • info@combiframe.nl

ATELIERS

ATELIERS/ WOONRUIMTEN IN CAL-
LOSA (ALICANTE), SPANJE

De Knecht-Drenth Fundatie heeft op korte
termijn ateliers/ woonruimten beschikbaar
voor Nederlandse en Vlaamse kunstenaars,
letterkundigen, vertalers en wetenschappers.

Beschikbare eenheden en periodes:

Eenheid 1 (€ 250,00 per maand)
Vanaf augustus 2004

Eenheid 2 (€ 250,00 per maand)
Vanaf augustus 2004

Eenheid 3 (€ 375,00 per maand)
Vanaf augustus 2004 m.u.v. oktober en
november

Eenheid 4 (€ 270,00 per maand)
Vanaf augustus 2004 met uitzondering van
januari 2005

Eenheid 5 (€ 395,00 per maand)
Vanaf september 2004

De minimale tijdsduur van een werkverblijf
bedraagt één volle kalendermaand; de
maximale tijdsduur is vier maanden. De
kosten zijn slechts een bijdrage in de reële
kosten.

**Meer informatie en een aanvraagformulier
kunnen worden aangevraagd bij het
secretariaat van de FCKD, p/a ANV,
Jan van Nassaustraart 109,
2596 BS Den Haag, tel.: 070 324 55 14
e-mail: anv-nl@concepts-ict.nl.**

ZEVENTIEN + 1 !

Eindexamenwerk afdeling fotografie
Academie Sint Joost te Breda.

'It's a man's world', zong James Brown dertig
jaar geleden. Echter, bij deze lichting
studenten is het die wereld op zijn kop!
Zeventien vrouwen en een man tonen in Rot-
terdam hun werk. Bestaat er zoiets als een
vrouwelijke blik? Hoe zien deze meiden de
wereld? En speelt feminisme nog steeds een
rol in de keuze van deze vrouwen? Vers van
de academie tonen zij een geëngageerde blik
op de mens en zijn omgeving - optimistisch,
esthetisch en intimistisch. En wat doet dan
die ene gozer?

Te zien in **VIP's LAB:** t/m 25 juli
(do t/m zo, 14.00u tot 20.00u)

Westelijk Handelsterrein, Van
Vollenhovenstraat 15 in **Rotterdam**

ONDER DAK

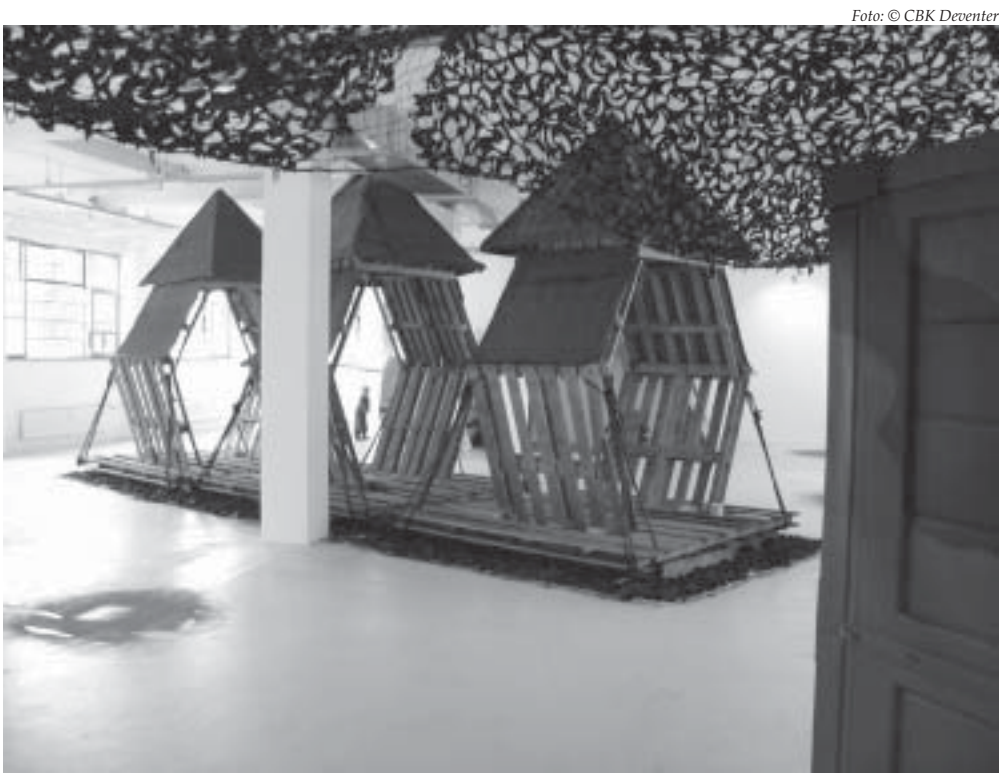

Foto: © CBK Deventer

De installatie van **Henk Rijzinga** in 'Onderkomen'

Onder Dak

Onder deze naam werd in juni een
tentoonstelling gehouden in het CBK
Deventer.

Vanaf 23 mei tot 20 juni werkten Petra
Groen, Ton Hermesen, Ricardo Liong-A-
Kong, Hans Jongerius en Henk Rijzinga
aan deze tentoonstelling. De afsluitende
manifestatie was op 20 juni, in de grote
zaal van het Kunstenlab.
Het bouwproces was onderdeel van de
tentoonstelling. Thema en uitgangspunt
waren de termen bouwen, wonen en
onderdak.
Verder reageerden de kunstenaars op
elkaars werk.

Centrum Beeldende Kunst Deventer,
Laboratoriumplein 1
7411 CH Deventer
T 0570 611848
F 0570 672481
E cbk@kunstenlab.nl

ECF

Vervolg van pagina 25

privaat verband.
Het laboratorium wil informatie en diensten
verlenen aan culturele Europese samenwer-
kingen en kennis verschaffen aan scheppende
kunstenaars, politici, media en het brede
publiek. Vijftig jaar na haar begin in Geneve,
toen 'eenheid-in-verscheidenheid' het visioen
was, gaat de nu in Amsterdam gevestigde ECF
door om de cultuur in Europa van dienst te
zijn. Vijftig jaar van vernieuwing, van het
overschrijden van grenzen, van het terug-
dringen van grenzen.

*Vijftig jaar van uitwisseling van culturen. Hap-
penings in 2004: * ALMOST REAL, conferentie
in Centraal Museum Utrecht 11-14 maart, zie
onder. * VIJFTIGSTE VERJAARDAG ECF. Beurs
van Berlage, 24 april. * SHARING CULTURE
CONFERENCE, in verband met het Nederlandse
Presidentschap over de EU en de Raden van
Cultuur en de Ministers van Onderwijs van
Europa, Cruise Terminal Rotterdam, 11-13 juli.*

ALMOST REAL

De conferentie ALMOST REAL trok 200
belangstellenden. De meeste happenings
vonden plaats in het Centraal Museum in
Utrecht. Vrijdagavond was er een
drukbezochte lezing van Okwui Enwezor
over THE ARTIST AS PRODUCER IN TIMES
OF CRISIS. Zaterdag was er een excursie naar
het platteland voorafgegaan door een per-
formance van Mike Pearson over het platte-
land van Wales. Hier volgen een paar stel-
lingen van deelnemers:

1. In de wereld van vandaag is succesvol glo-
bal protest een kunst. Staan de dominante
marktkrachten de kunstenaars toe om hun

ALMOST REAL

boodschappen uit te dragen?
Zijn overheidsfondsen daarbij te prefereren
boven commerciële sponsors? Is er een
verschil tussen vrije kunst en vrije handel?

2. De kunstwereld als systeem is gebaseerd
op een economie van reputaties. Zodra je een
sociaal proces begint krijg je als kunstenaar
een speciale verantwoordelijkheid. Comput-
ers zijn 'sexy' – je kan ze gebruiken om dichter
bij bepaalde groepen te komen. Je moet de
juiste taal vinden om in contact te komen met
bepaalde groepen. Je hebt gevoelige oren
nodig om te verstaan wat er nodig is in een
speciale omgeving. Er is een digitale kloof, niet
alleen tussen Oost en West maar ook binnen
samenlevingen. Daarom is het belangrijk na
te denken over de context waarin je je medium
toepast. Het is niet genoeg om alleen toegang
te verlenen tot. Groepskunst gaat over
vertrouwen. Er kan geen sprake zijn van
kunstenaarsverantwoordelijkheid zolang er
geen vertrouwen met de groep tot stand is
gebracht.

3. De rol van de kunstenaar is te zijn als een
virus – vragen stellen en reacties provoceren
in plaats van neutraliseren en antwoorden
geven. Het was een fout van het laatste de-
cennium dat deze dialectische relatie tussen
kunst en samenleving systematisch is
onderdrukt. Collectieve praktijken veronder-
stellen een verschillende manier van denken
over kunstproductie. Collectieve kunstwerken
kunnen plaatsvinden in de samenleving en
verschillende sociale groepen bij elkaar
brengen. Klein projectjes zijn belangrijk zolang
ze iemands verhaal vertellen.

4. Iedereen heeft het recht zijn of haar verhaal

te vertellen met hulp van de media. Wat is de
samenhang tussen veldervaring en politieke
ervaring? Het gaat er niet meer om wie de
productiemiddelen in handen heeft maar wie
de macht heeft de media te interpreteren en
te herinterpreteren. Het gaat er niet om wat
de camera gaat registreren maar wie het
materiaal gaat bewerken. De kracht van open
source software is dat het je leert dat er
representatie bestaat en dat er een code achter
zit en dat jij die code kan bezitten en
toepassen.

5. Hoe om te gaan met de groeiende tegen-
stelling tussen onstoffelijke beelden aange-
boden door de nieuwe media en de real-life
ervaringen van het individue? Steeds minder
zijn we in staat ons verhaal te vertellen en
onze ervaring uit te wisselen. Theater kan ons
helpen om collectief geheugenverlies tegen
te gaan. Archeologie van het eigentijdse
verleden: we maken voortdurend ons
verleden; laten tekens achter; creëren
'dieptekaarten' in onze performances.
Dieptekaarten gebaseerd op persoonlijke
ervaringen vormen een essentiële aanvulling
op biologische, geografische of technische
kaarten. Werken in het spanningsveld tussen
de intimiteit en de openheid van het
landschap. Als kind absorberen we het
landschap, als volwassene worden we
waarnemer. Er zit een gevaar in om over het
platteland te denken als iets van het verleden,
iets achterlijks.

6. Cultuur moet een onderdeel zijn in de
politiek van ontwikkeling en promotie van
steden. Overheden zorgen voor de

Vervolg op pagina 29

LIJSTENMAKERIJ
Ida Bakker

Uw adres voor al uw inlijstwerk
en diverse kunstschilder
benodigdheden

 Dorpsstraat 102
1901 EN Castricum
Tel. 0251- 673977
Fax. 0251- 673056
winkel@glashandelsbakker.nl

www.levant.nl

BERICHTEN

HARMKUNST

Na een aantal jaren actief te zijn geweest in de tentoonstellingscommissie van Cultureel Centrum HI in Harmelen, besloot Ria Buts een jaar geleden een zelfstandige praktijk te beginnen als kunstbemiddelaar. Onder de naam 'Artistique' organiseert ze evenementen en exposities in de omgeving van Harmelen, even buiten Utrecht.

Door Rob den Boer

De eerste kunstmanifestatie werd op 1 mei in het nieuwe Culturele Centrum H2O in Harmelen gehouden. De 25 deelnemende kunstenaars hadden de zaal gelijkmatig gevuld. Naast veel schilderwerk was er glaskunst, fotografie en beelden. Glaskunstenaar Chris Brussel uit Nieuwegein begon met Tiffany. Door de aanschaf van een glasoven kan hij nu ook glas vervormen. Tot nu toe maakte hij vooral lampen en objecten voor in huis, maar er begint ook vrijer werk te ontstaan. Een voorbeeld is een staand object, dat is opgebouwd uit vlakjes die donkergrijs zijn behalve één, dat oranje is gekleurd. De titel 'Maar Ik Ben Ik' symboliseert de kunstenaar op zoek naar iets van zichzelf in de grijsheid van de vormen om zich heen, zoals hij die ervaart. Op kinderfeesten laat hij kinderen met zijn werk kennismaken door ze allemaal een stuk

Foto: © Rob den Boer

glas te laten beschilderen dat hij later samensmelt tot een 'verjaardagsschaal'. Hetzelfde organiseert hij voor volwassenen op bijvoorbeeld bedrijfsfeesten. Met de beschilderde glasdelen maakt hij dan bijvoorbeeld een tafel die in het bedrijf wordt opgesteld. Op deze manier bouwt hij een beroepspraktijk op, zodat hij als glas-

kunstenaar naast deze publieks activiteiten ruimte heeft om vrij werk te maken. Tini Pluck gaf jarenlang cursussen poppen maken wat is terug te zien in de beelden die ze nu maakt van keramiek en geharde klei. Daarnaast zijn dieren een inspiratiebron. Tussen de vele schilderijen op doek, paneel en papier viel het werk van Ton Lempers op.

Hij maakt kleurige voorstellingen van onder meer dorpen, verweven met geometrische vormen. Het is de bedoeling dat de kunstmanifestatie een jaarlijks terugkerend evenement wordt. Ria Buts streeft naar zoveel mogelijk diversiteit, waarbij kwaliteit voorop staat. Naast het organiseren van exposities heeft zij het voornemen een kunstuitleen starten. Via het cultuurlokaal in Woerden neemt zij deel aan regionaal overleg om in alle gemeenten in de omgeving de cultuur op een hoger plan te brengen en kunstenaars bij hun werk te ondersteunen.

Kunstbemiddeling Artistique,
Dammolen 118 3481 AP Harmelen.
Voor meer informatie kunt u bellen met Ria Buts,
telefoon 0348-443625, email m.buts@wanadoo.nl.

Brussels Glas, tel. 030-6579980,
email: brusselsglas@planet.nl,
website: www.brusselsglas.nl

60 JAAR SCHILDER

Foto: © Hans-Joachim Schröter

Henri Titselaar in Museum Kempenland

Tijdens het BBK congres op 11 juni 2004 in Eindhoven is Henri ook aanwezig - als er in Brabant iets gebeurt moet hij er zijn, dat blijkt nu weer.

Geboren 1917, met de respectabele leeftijd van 86 jaar is hij nu 60 jaar schilder.

De redactie kreeg een dik boek toegestuurd dat hij zelf zeer kleurrijk heeft vormgegeven en in 1999 uit is gegeven. Hij noemt het zijn werkboek. Er is werk vanaf 1957 tot 1996 in het mooi gedrukte boek te zien dat een grote verscheidenheid aan stijlen en technieken laat zien die hij beoefent. Een uitgebreid essay van Jan Rambout vertelt over het boeiende leven van Henri Titselaar.

Citaat: "Op de drempel van het nieuwe millennium is Henri Titselaar meer dan verleden tijd. Hoewel zijn respectabele leeftijd ons in staat stelt door de bril van het overzicht achterom te kijken, kijkt Henri Titselaar minstens zo graag met ons mee naar de werkelijkheid van vandaag. Zijn oeuvre breidt zich nog steeds uit. De kunstenaar houdt zijn vrije schilderstijl levend in een gemeenschap die ondertussen vele malen complexer en hectischer is geworden dan in 'zijn' tijd. Dit boek bevat een door Henri Titselaar zelf samengestelde selectie uit zijn oeuvre. De

kijker-lezer onderneemt een boeiende ontdekkingsstocht waarbij hij met het gevoel van een zwerver in een fantasierijke wereld kan verwijlen.

De Limburger Henri Titselaar in Sittard geboren leeft al sinds 1950 in Den Bosch.

In 1959 schreef de Brabantse dichter en journalist Frans Babylon 'Toast op den Bosch' een gedicht over Henri Titselaar. Het staat in het begin van het boek:

HENRI TITSELAAR

Geen schilder is zo ernstig toegewijd
als hij om zijn verbeelding uit te drukken
in pure, strenge kleuren van zijn stukken,
die zijn doorgloeid van zijn identiteit.

De werker in zijn cel van eenzaamheid,
nooit weet hij of zijn pogingen gelukken
en hij ontvankelijken zal verrukken,
de schenker, door miskenning gekastijd.

Door angsten of agressiedrift gekweld
stort hij zich met barbaars en bruut geweld
in een tam-tam van frenetieke kleuren.

Maar soms danst hij zoals een kind in 't veld

der lenteaarde die van groeikracht zwelt

en schept - weer thuis - dit bloesemteer
gebeuren.

Het boek van 200 pagina's met 156 reproductie s is verkrijgbaar voor € 31,50 inclusief verzendkosten via de **Stichting Henri Titselaar** secretariaat: S. Zandstra, van Sytzemaloane 2, 9288 BD Kootstertille T 0512 330626 / 06 44464810

BIJEENGERAAPT

15 Uiteenlopende kunstenaars tonen onder de noemer bijeengeraapt hun werken. Zij zijn onlangs lid geworden van genootschap Kunstliefde, een kunstenaarsvereniging die bijna 200 jaar bestaat.

Laat u verrassen! U kunt genieten van verschillende stijlen en uitingvormen: schilderijen, linosnedes, etsen, keramische en bronzen beelden, glas, hout, fotografie, video en objecten. De kunstenaars zullen tijdens het Utrechtse Uitfeest, zondag 5 september, aanwezig zijn om, indien gewenst, iets te vertellen over hun werk.

De opening is op zondag 29 augustus 2004 om 16.00 uur. De tentoonstelling duurt van 29 augustus tot en met 26 september 2004

Openingstijden donderdag t/m vrijdag van 12.30 - 17.30 uur : Zaterdag en zondag van 13.30 - 17.00 uur

KUNSTLIEFDE
Podium voor beeldende kunst
Nobelstraat 12a te Utrecht
T 030 - 231 42 18

Illustratie © Dunya Willeman

VRAGEN ?

ECF

Vervolg van pagina 27

mogelijkheden voor de kunsten maar zijn zelf geen initiatiefnemers. Als je een geëngageerde kunstenaar bent dan moet je een actieve burger worden die verschillende talen leert om te wisselwerken met de samenleving. Kunstenaars zouden zichzelf moeten zien als onderzoekers en ontwikkelaars die hun artistieke vaardigheden gebruiken.

Globalisering dwingt kunstenaars en kunstorganisaties hun positie te bepalen en strategische keuzes te maken tot welke netwerken en structuren ze willen behoren. Er is een gemis aan bemiddelaars (kunstcritici) tussen kunst en samenleving. Kunst wordt steeds meer gemanipuleerd door de politiek zonder dat ze daar zelf een antwoord op heeft.

De rol van kunstcritici is essentieel om de kunst te plaatsen in haar historische en sociale context. Ze moeten worden gezien als belangrijke bijdragers aan de veranderde definitie van wat de rol is van kunstenaars in de samenleving.

Met dank aan Sophie Leferink (ECF-Art for Social Change) voor haar samenvattingen van de discussies.

Meer informatie is te vinden in de congresmap van **ALMOST REAL** (ECF, 020-5733868) en in **HET CULTUREEL TEKORT VAN DE EUROPESE UNIE**, een bundel opstellen over cultuurpolitiek en culturele rechten olv Paul Beugels en Jan de Groot, een publicatie van het Comité Buitenlands Cultureel Beleid (Uitgeverij Damon, 0495-499319, 16,90 Euro). (AdBr).

JE MAG ALLES VRAGEN: DE ANTWOORDEN BLIJVEN ONDER ONS.

Op 12 juni organiseerde Buro Zeezicht (Irene Kromhout en Maartje Peters) in Galerie Sign in Groningen een ‘Openbaar Adviesburo van twaalf oude mannen voor wijze raad’ (allemaal 70-plussers). Het jonge galeriepubliek werd uitgenodigd alles te komen vragen wat ze maar wilde weten. Aan de wand formulieren met de kwaliteiten van de twaalf Oude Wijze Mannen. In de zaal twaalf tafeltjes voor de tweegesprekken. Aan de wand op kaarten ook negentien voorgebakken vragen die het meest leefden bij de organisatoren. In een ander zaaltje interviews met de twaalf Oude Wijzen op video. Tweenvijftig vragenstellers meldden zich zaterdagmiddag met originele vragen. Ter plekke werd besloten om de real-life-vragen en –antwoorden niet op video op te nemen of anderszins toegankelijk te maken voor een groter publiek, maar vanwege hun privé-karakter onder ons te houden. Een opmerkelijk prudente opstelling in een postmoderne galerie waarin juist alle mogelijk subjectiviteiten tot onderwerp van exhibitie plegen te worden gemaakt.

De Oude Wijze Mannen waren Folkert Smeenk (78, PTT-ambtenaar); Theo Rutgers (82, predikant); Eltjo Bolhuis (71, accountant); Jepke Mellema (78, huisarts); Jan Ebels (70, ambtenaar); Henk Kamphuis (82, gymnastiekleraar); Mathieu Segers (70, beeldend kunstenaar); W. Fellingina (93, bakker); Dirk Botje (91, notaris); J.W. Rump (76, violist); Fred vd Kley (78, machinebankwerker); Gerriet Postma (? , beeldend kunstenaar).

De vragen van de organisatoren waren: Wanneer is het genoeg? Waar begin ik? Hoe overwin ik mijn angst om een dierbare te verliezen? Hoe kies ik wel of niet voor kinderen? Hoe belangrijk is het mijn relatie trouw te zijn? Is geluk afhankelijk van succes? Zijn mijn twijfels terecht? Is dit alles? Wat maakt een mens goed of slecht? Hoe ver kan ik gaan om mijn idealen te bereiken? Kies ik voor veiligheid of avontuur? Is het het waard? Bestaat God? Wat is een geslaagd leven? Hoe kan ik voor iemand kiezen? Wat is de zin van

Galerie Sign gedurende ‘Oude mannen voor wijze raad’ van Buro Zeezicht, 12 juni 2004.

het leven? Hoeveel moet ik opofferen om mijn ambities te verwezenlijken? Maakt geld gelukkig? Wat is uiteindelijk echt belangrijk in het leven?

Ik kon de consult-middag niet bijwonen. Ik kon pas de volgende dag gaan kijken naar de resultaten. Ik voelde me een beetje teleurgesteld dat ik de motieven van selectie van juist deze twaalf Oude Wijze Mannen niet te weten kwam. En dat ik de real-life-gestelde vragen + antwoorden niet te weten kwam. Zo werd ik door Buro Zeezicht opnieuw knap uitgedaagd en streng op mezelf teruggeworpen. In het Universiteitsmuseum van hetzelfde laken een pak in de Lustrum-expositie **SPOREN VAN HET SPULLEN-BEEST** van Wim T. Schippers (juni 2004). In een rariteitenkabinet vol exotische vondsten uit het museumdepot werden we niet ingewijd in bedoeling of betekenis van de arrangementen. In het Universiteitsmuseum zijn sinds kort het Medische Museum, het Natuurkundige Museum en het Volkenkundige Museum samengevoegd, dus mogelijkheden genoeg voor exotische beeldontmoetingen voor het spullenbeest mens. In zo’n overvloed dreigt echter zonder bewuste ordening alle betekenis en zin en poëzie verloren te gaan. Het is te hopen dat Sign en Universiteitsmuseum doorgaan met het verder toespitsen van thema-tentoonstellingen. (AdBr).

□

SYTSKE FEITSMA 60 JAAR

GELOVEN IN HET ONGELOFELIJKE.

Kunstenares en BBK-lid van het eerste uur Sytske Feitsma (tekenen, grafiek, keramiek) werd geboren in 1944 in Zuidwolde (Drenthe). Ze vestigde zich na allerlei artistieke omzwervingen in 1969 in Pieterburen (Noord-Groningen). Daar voedde ze haar vier kinderen op, maar ze bleef zich ook steeds eigenzinnig uitdrukken in dromerige tekeningen, solide tegeltableaus en speelse assemblages. In haar werk spelen vruchtbaarheid, organische structuren, en bescherming tegen dreiging en angst een grote rol. Met haar werk bakent ze een heel eigen veilige wereld af zonder zich daar in op te sluiten. Tot op de dag van vandaag werkt ze gestaag door aan een professioneel oeuvre. Tijd voor een retrospectief in een expositie (Verkuno Koetshuis Roden juni 2004) en in een catalogus (‘Geloven in het Ongelofelijke’). Er zijn tot nu toe negen fases in haar levenswerk die de moeite waard zijn om nader te worden uitgelicht. Haar werk vormt een ontroerende reis door de tijd van hippiekunst via feminisme, BKR-uitleen, landart, lokaal engagement en mondiale mailart naar het huidige culturele

Foto: © Irene Kromhout & Maartje Peters.

groter Europa. De overheid wil de burgers juist meer laten participeren in cultuur en wordt daarbij geconfronteerd met allerlei nieuwe problemen. Enerzijds zijn er de multiculturele eisen van de mondige cultuurconsument, anderzijds is er de groeiende roep naar ‘zuivere cultuur’ uit rechtse hoek. Wat is de inbreng van kunstenaars in onze mediatieke wereld nog waard? Pinxten houdt die vraag tegen het licht aan de hand van enkele concrete kunstenaarsinitiatieven die op de grens zitten tussen hoog-individuele kunstproductie enerzijds en breed publiek aanbod anderzijds. “Cultuurparticipatie is een recht, en in onze verstedelijkte regio worden kunst en cultuur misschien wel een cruciale toetssteen voor de democratie en voor de leefbaarheid van onze maatschappij”, aldus de flaptekst.

Als voorbeeld bespreekt Pinxten uitvoerig het initiatief ‘De krook’ in Gent, dat naast het elitaire Smak van Hoet als multicultureel centrum de toegankelijkheid van een groot publiek moet gaan waarborgen door workshops, open ateliers en massaspelen.

Hij pareert de kritiek van Walter van den Broeck op ‘de stadsmarkt vol machocultuur’: “Zijn identificatie van ‘stad’ met ‘markt’ en met ‘mannelijk’ is te romantisch en verzwakt zijn vaak terechte kritiek op de culturele opiniemakers.

De stad is voor mij een uitingsvorm van sociaal gedrag en als zodanig is onze hele regio verstedelijkt, of men dat nu een vooruitgang vindt of niet. De markt is overal en ze ontmenselijkt. De markt is echter niet gelijk aan de stad (je kan ze vinden in de woestijn of op de Mount Everest). Ik steun de idee dat de markt bekampt moet worden om de menselijkheid opnieuw meer ruimte te geven. Dat doe je echter niet door de stad te bestrijden. Volgens mij is mannelijkheid ook exclusief en ze breidt zich uit ten koste van de vrouwelijkheid. Wie daar tegen in wil gaan, moet proberen ook de onderdrukking van de vrouw in de dorpen te keren.”

Pinxten pleit tegen monoculturele reinheid en

Vervolg op pagina 31

De Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars BBK komt al bijna 60 jaar op voor de belangen van in Nederland gevestigde beeldende kunstenaars.

De BBK is er zowel voor startende als gevestigde kunstenaars academisch gevormd of autodidact.

Inlichtingen: 020-6235456 + www.bbknet.nl

Abonnement BBK KRANT per jaar € 20,00 inclusief verzendkosten (zes nummers)

BBK

BERICHTEN

DE REGIONALE GODEN

MADISON MORRISON & GUIDO VERMEULEN.

Twee wereld mailart kunstenaars op zoek naar inspiratie van regionale goden.

MADISON MORRISON is een gepensioneerd Amerikaanse professor wereldliteratuur, bekend uit het mailart-circuit, die woont en schrijft in Azië. Sinds 1981 is hij bezig met een serie van zesentwintig boeken over sentence of the gods (oordeel van de goden). Hij bezoekt daarvoor allerlei regio's van de wereld en mengt geraffineerd persoonlijke reisimpressies met regionale scheppingsmythes in een alchemistisch proces. Dat maakt zijn teksten geconcentreerd en dubbelzinnig als poëzie.

Onlangs verscheen 'Every second', nummer achtien in de serie van zesentwintig, over Israël, Libanon, Griekenland en Italië. Het eerste deel volgt verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament. Het tweede deel de Ilias en Odyssee van Homerus en de Aeneïs van Vergilius. Politieke, filosofische en culturele verhalen uit de antieke en de moderne wereld van Anatolië, Hellas en Italië worden met elkaar verweven. Het boek is uitgegeven met prachtige illustraties van Denis Mizzi bij The Working Week Press in Alexandria. Bij Sterling Publishers in New Delhi verscheen in 2001 'Scenes from the planet in all excelling or divine' waarin hij zoektochten beschrijft in Scandinavië (pastorale wijsheid), in Arizona (landschap), in Zuid-China (economische

groei) en in Noord-Italië (de geest van Dante, Tasso en Ariosto). Binnenkort verschijnt 'The sentence commuted' (het oordeel verzacht), een bundel met dertig reacties op het levenswerk van MM in verscheidene talen, en met illustraties van kunstenaars. Onder andere een prachtig essay van Marc de Hay uit Amsterdam getiteld 'De cederhouten vleugels van berouw'.
Inlichtingen over verkrijgbaarheid van delen van het totale epos en van het kritische commentaar: Madison Morrison, P.O.BOX 22-106, Taipei, Taiwan.

GUIDO VERMEULEN is een Belgische mailart-kunstenaar en dichter en uitgever van het 'Friour network magazine', gewijd aan mailart, vrede, visuele poëzie, liefde, licht, magie, stenen, tekens, slangen, schildpadden, renegaten en global networking. Het tijdschrift is ontstaan als reactie op de oorlogsdreiging tegen Irak aan het einde van 2002. 'Friour' is het IJslandse woord voor vrede. Vermeulen ontving het verzoek van een Braziliaanse dichter die in Canada woont om mee te helpen aan de verwezenlijking van een internationaal kettinggedicht voor vrede en tegen oorlog dat alle continenten zou omvatten. Binnen enkele weken werd deze verzameling gedichten bijeengebracht en gepubliceerd op diverse websites. Dat was ook de publicatie van het eerste nummer van 'Friour' dat meteen geconcipeerd werd als een netwerk-tijdschrift dat een brug wilde vormen tussen diverse netwerken: postkunst, poëzie, anti of anders globalisme, kunst en

vrede. Vermeulen stelde ook onmiddellijk het concept voor van een 'shared zine', namelijk een tijdschrift dat zou kunnen worden uitgegeven door diverse personen in verschillende landen rond bepaalde thema's.

Het onderwerp en de vorm zijn vrij. De enige vereisten zijn het netwerkaspect en de brug tussen diverse netwerken en de vredes-invalshoek. Deze benadering sloeg aan, vooral toen Vermeulen banden ontwikkelde met het TAP (Transcend Art and Peace Network, www.tapnet.info, de artistieke uitloper van het vredesstreven van prof. Galtung). Het tweede nummer bevatte bijdragen tot het project 'Notebooks on 911, dagboeken en kunstenaarsboeken rond de thematiek van 11 september. De weergave van de manier waarop kunstenaars gedurende een jaar dit trauma verwerkten was buitengewoon aangrijpend. Dit was eveneens een uitgave van Vermeulen.

Het derde nummer werd uitgegeven door Marisa Antonaya, een Spaanse die in Thailand woont en werkt. Haar thema was 'Finding mythologies for a lost time' en dat ging over de problematiek van oorlog en vrede in oude mythes en de noodzaak tot verwoording en verbeelding van nieuwe mythes. Het vierde nummer ging over de problematiek van vluchtelingen, hoofdzakelijk in oorlogssituaties.

In plaats van deze problemen te benaderen vanuit het eng-westerse standpunt 'we zitten vol' werd verkozen het woord te geven aan

vluchtelingen in reële situaties naast de getuigenissen van enkele historische momenten.

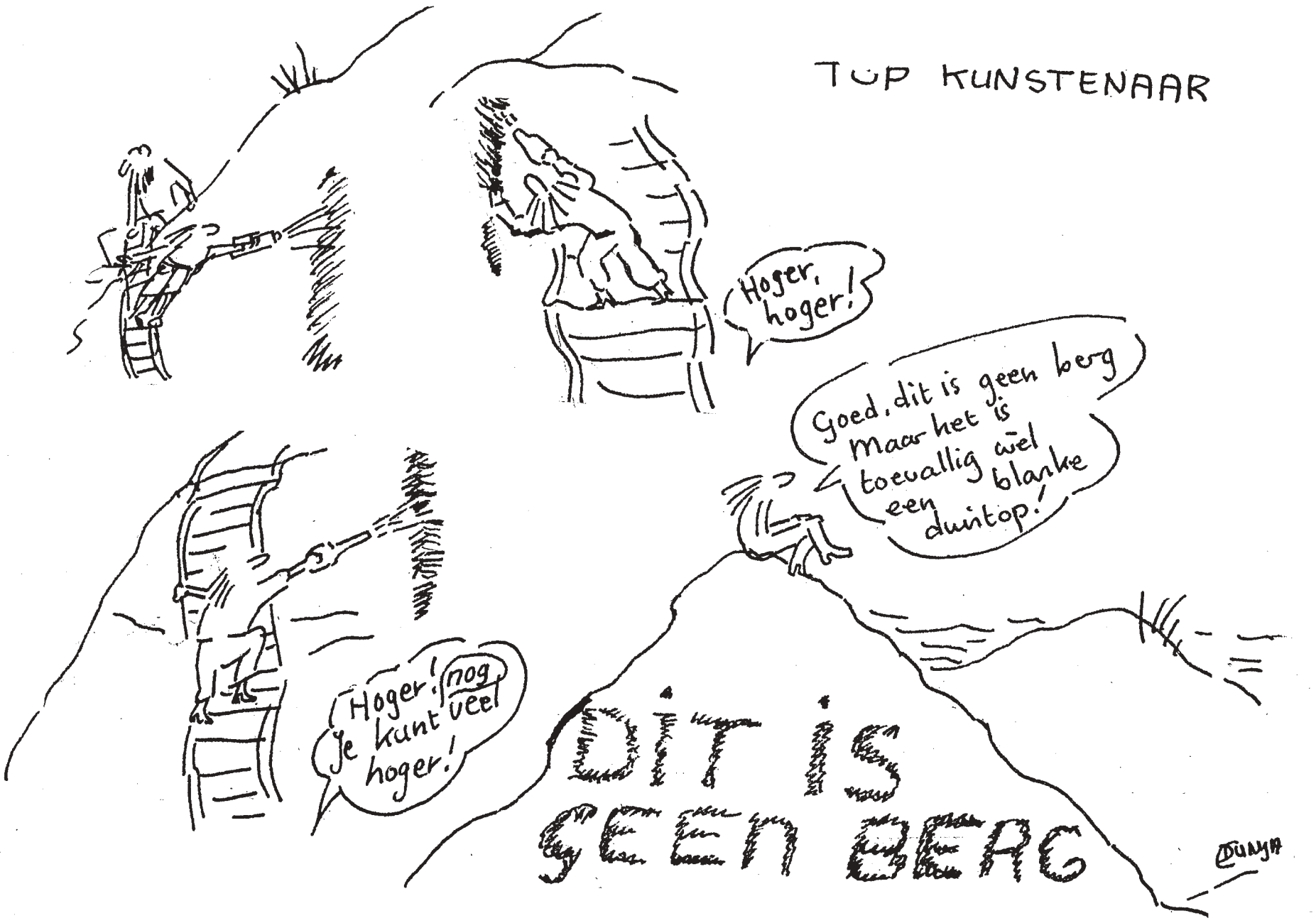
Dit nummer werd opnieuw gepubliceerd door Vermeulen en stimuleerde de deelname van een aantal Afrikaanse kunstenaars. De hedendaagse situatie werd naast de ervaring geplaatst van stemmen uit de Spaanse Burgeroorlog en de Tweede Wereldoorlog. Het gevolg hiervan is dat het vijfde nummer (in voorbereiding) zal worden uitgegeven door de Ugandese auteur Monica Arac de Nyeko, Haar thema is 'Pijn en hoop'. Ook de Kongolese schrijver en schilder Rais Boneza (prominent aanwezig in Friour 4) zal aansluitend op Monica een nummer uitgeven.

Ondertussen dienen zich al twee vredes-activisten uit Japan aan voor volgende nummers.

Friour blijkt geslaagd als concept en als uitlaatklep voor gesmoorde stemmen. Ook is een website gebouwd, onderdeel van de TAP-site: www.friour.net.

Voor meer informatie en eventuele medewerking neem contact op met Guido Vermeulen, Vincottestraat 81, 1030 Brussel, België, guido.vermeulen@easynet.be.

Illustratie © Dunya Willeman

DE ARTISTIEKE SAMENLEVING

Vervolg van pagina 29

multiculturele onverschilligheid en pleit voor 'kunst met een geheugen die steeds weer actief en actualiserend omgaat met cultureel erfgoed' en voor 'interculturaliteit': "Dat is bewust herstructureren van het lokale en het globale. Terwijl multiculturaliteit betekent dat verschillende culturen naast elkaar leven, staat interculturalisering voor de vaardigheid om met verschillende culturen om te gaan. We beschouwen het als een leerproces. Dat leren wordt benadrukt door een werkwoord te gebruiken: interculturaliseren. Het verwijst naar het opzetten en stimuleren van processen binnen organisaties, diensten, artistieke praktijken... om de diversiteit ten volle aan

bod te laten komen. Interculturalisering stimuleert het werken vanuit een duidelijke visie op diversiteit die gebaseerd is op nauwkeurige en voortdurende observatie van de regio, de zorg voor interactie met en inbreng van diverse groepen in de operationele programma's, producten en diensten.

Interculturalisering brengt diversiteit bewust binnen in de organisaties omdat het een meerwaarde geeft, zij valideert de verscheidenheid en probeert die weer- spiegeld te krijgen in producties, teams en besturen." Aldus Rik Pinxten in 'De Artistieke Samenleving,

De Invloed van Kunst op de Democratie', Antwerpen/Amsterdam, Houtekiet 2003, 15 euro. Spannende literatuur waar hij naar verwijst maar die ik nog niet heb gelezen:

* Walter van den Broeck: *Brief aan Cultureel Vlaanderen* (2003). * Pierre Bourdieu: *La Misère du Monde*, Paris 1994. * R. Sennett: *De Flexibele Mens*, Amsterdam Rainbow 2001. Verder nog interessant in dit verband: * Bernd Reichert: *Bizarre Cities deel III: Urban Myths*, mailart-publikatie 2004. (AdBr).

ADVERTEERDERS INDEX

AFF	19
AGZ	14
Anton de Jong bv	26
Arcana	24
Art Support	22
Arti	19
Ida Bakker Lijstenmakerij	19
Jan Best	22
Boons Bronsgieterij	21
Burghouts bv	21
Buyck Constructies bv	22
Ciltron bv	26
Combiframe	28
Colart	32
Cor Niekel	14
De Hazelaar Art Supplies	1-2-5
Fenestra Ateliers	22
't GietAtelier	21
Glasbewerkings Bedrijf	21
Harolds Grafiek	26
Hoopman Schildersdoek	12
Keramikos	20
Kunst en Cultuur Pensioenen	13
Levant	27
Linova	22
Metaco	12
Drukkerij Mosterd	20
Papermill	15
Prins Kunstschilders Materialen	21
Corma Pol	6
Saksala ArtRadius	22
Galerie Storms	20
Talens	9
Toma c.v.	19
Van der Linde	31
Ve-Ka	19
Wijkcentrum d'Oude Stadt	15
www.kunstenaars.nu	7

inde GRAFIEK MATERIALEN

van der

Reeds enige jaren zijn wij door een speciale overeenkomst in staat een compleet programma etspersen, lithopersen, zuurkasten, verwarmingstafels en andere grafische machines te leveren. Ons programma loopt van 25 cm hobbyersjes tot de hier afgebeelde professionele pers voor het grafisch atelier (plaatmaat 120x200 cm, geplaatst in Mol - België). Persen gebouwd volgens uw eigen specificaties, met als basis ons standaardprogramma, is mogelijk. Daarnaast leveren wij een compleet programma verbruiksmaterialen, namen als Charbonnel, Graphic and Chemical, Hostman-Steinberg, Korn, Fr.Dick ontbreken hier niet. Nieuwe grijze lithostenen van 21x30 cm t/m 80x100 cm zijn uit voorraad leverbaar, dit aangevuld met een zeer uitgebreide kollektie afdruppelpapieren, vaak speciale aanmaak - ook op grote formaten, maakt ons leveringsprogramma compleet. Voor de uiteindelijke presentatie van uw werk kunt u bij ons terecht in ons inlijstatelier. U kunt uw keus maken uit een groot assortiment houten en aluminium lijsten. Passe-partout- en opzetkarton - al dan niet zuurvrij - uit voorraad leverbaar.

Nieuwsgierig?

Bezoek onze winkel aan de Rozengracht 36-38 te Amsterdam
of bel voor een katalogus 020 - 624 27 91 of 0294 - 415150

Aan onze adverteerders:

Nieuwe advertenties en wijzigingen voor
BBK Krant 264 als orgineel, of TIFF bestand
voor de PC (Windows) geen Quark Xpress
bestanden voor 10 augustus 2004

aanleveren bij

Targetplanning

Postbus 75261

1070 AG Amsterdam

bbkkrant@targetplanning.nl

Tot onze spijt kunnen wij geen ontwerpen
maken voor uw advertenties.

Wel kunnen wij tekstadvertenties zetten.

ANNIHILABLE (an-ni-lé) adj. Qui peut s'annihiler.
ANNIHILATION (an-ni-lé-si-on) n. f. Action
d'annihiler. Anéantissement.
ANNIHILER (an-ni-lé) v. a. (préf. ad. et lat. nihil-
rien). Réduire à rien, anéantir : annihiler un acte.
ANT. Consolidar, maintenir.
ANNIVERSAIRE (a-ni-vér-sé-re) adj. (lat. annus
année, et versus, tourné). Qui rappelle le souvenir d'un
événement arrivé à pareil jour une ou plusieurs an-
nées auparavant. N. m. Cérémonie commémorative
pour l'anniversaire d'une naissance, d'une victoire.
ANNONCIER (an-no-né-re) adj. Qui a rapport à la
récolte du blé, à l'approvisionnement.
ANNONCE (a-non-se) — subst. verb. de annoncer
n. f. Avis verbal, écrit ou imprimé, donné au public
pour faire l'annonce d'une vente.
ANNONCIER (a-non-sé) v. a. (préf. ad. et lat. nuntius, messenger. — Prend une cédille sous le c de
vant a et o : il annonça, nous annonçons.) Faire
savoir, publier : annoncer une vente. Dire à haute
voix le nom des visiteurs qui entrent dans un salon.
Manifestar, proclamer : mille progrès annoncent la
triomphe de la science. Prédire, pressager : annoncer
une éclipse. Prêcher : annoncer l'Evangile.

LIQUITEX INTRODUCEERT ZES NIEUWE MEDIUMS

Liquitex introduceert zes nieuwe mediums die zijn ontwikkeld om het scala van creatieve opties voor acrylschilders nog verder te verbreden. Liquitex Mediums maken meer effecten mogelijk, vergemakkelijken het schilderen en kunnen worden gebruikt met elk type acrylverf.

New Super Heavy Gloss Gel Medium is ideaal om met acrylverf sculptuurachtige texturen met spitse punten te maken. Dit flexibele, niet-vergelende medium droogt al naar gelang de dikte van de laag glashelder tot doorschijnend op, krimpt nauwelijks en is na droging waterbestendig. Omdat hij in elke verhouding met acrylverf kan worden gemengd is het ook een fantastisch hechtmiddel voor collage en gemengde technieken.

New Acrylic Clear Gesso kan worden getint met elke kleur. Hij kan worden gebruikt als afdekmiddel (masker) en als unieke grond voor olie- en acrylverf. Het is een zeer stabiele ondergrond die met zijn forse grein ideaal is voor pastel, oliepastel, grafiet of houtskool. Hij is flexibel, vergeelt niet en droogt glashelder tot doorschijnend op, al naar gelang de laagdikte.

New Slow-Dri Blending & Painting Mediums zijn twee nieuwe mediums die in vloeibare vorm en als gel verkrijgbaar zijn. Beide verlengen de standtijd zodat er op de ondergrond superieure kleurovergangen mee kunnen worden gemaakt. Deze flexibele en niet-vergelende mediums kunnen in elke verhouding met acrylverf worden gemengd en leveren een glasheldere, waterbestendige laag op.

New Gloss Varnish — Flexible Surface is een technologisch zeer geavanceerde, hoogwaardige vernis voor acrylschilderijen op buigzame ondergronden. Hij droogt helderder op, laat zich gemakkelijk uitstrijken, vormt een gladde laag, blijft flexibel, vergeelt niet, is permanent en zeer slijtvast en na droging waterbestendig.

New Glazing Medium levert schitterende, fonkelende glaceringen op en kan in elke verhouding met acrylverf worden gemengd. Door de soepele vloeit hij zich gemakkelijk uitstrijken en trekt hij uitstekend vlak. Het is een flexibel en niet-vergelend medium dat na droging waterbestendig is.

De frisse, eigentijdse verpakkingen laten zien dat de kunstenaar bij Liquitex alle aandacht krijgt. De gels zijn verpakt in rechte potten waar het product gemakkelijk uit te halen is en vloeistoffen zitten in handige knijpflessen met een klikdop.